

ΠΛΟΕΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΕΦΗΒΩΝ

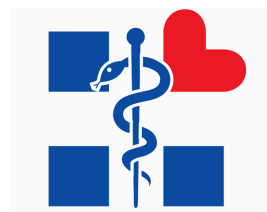
**ΚΕΝΤΡΟ
ΗΜΕΡΑΣ
ΕΦΗΒΩΝ**

**ΚΙΝΗΤΟ ΚΛΙΜΑΚΙΟ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**

**ΞΕΝΩΝΕΣ
ΕΦΗΒΩΝ**

4^η ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΕΡΓΟΥ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022 - ΙΟΥΛΙΟΣ 2023

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	1
Εισαγωγή	5
Το πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης	9
Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων	10
Πλάνο Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης	11
Επίπεδα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης	12
Επίπεδο Α Διπλή Ένταξη (Έφηβοι-ες που φιλοξενούνται στους Ξενώνες Εφήβων του Προγράμματος)	12
Επίπεδο Β Μεταπαρακολούθηση (Έφηβοι-ες που έχουν αποχωρήσει από τους Ξενώνες του Προγράμματος)	13
Επίπεδο Γ Κοινωνική Υποστήριξη (Έφηβοι-ες που διαμένουν σε άλλες στεγαστικές δομές ή στην κοινότητα)	13
Επίπεδο Δ Αυτονόμηση και Κοινωνική Ενδυνάμωση (Νεαροί-ες ενήλικοι ή έφηβοι-ες που βρίσκονται σε φάση ολοκλήρωσης του προγράμματος)	14
Άξονες Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης	15
Άξονας 1 Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	15
Άξονας 2 Πολιτισμική Ενίσχυση - Εκπαίδευση - Προεπαγγελματική Κατάρτιση	15
Άξονας 3 Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση	16
Άξονας 4 Αυτοδιαχείριση - Συνηγορία - Αυτοεκπροσώπηση	17
Γενικά δεδομένα για τη συμμετοχή των εφήβων στο πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων	18
Εισαγωγικά Στοιχεία	18
Φορείς Παραπομπής	18
Προφίλ συμμετεχόντων-ουσών εφήβων	23
Γεωγραφική κατανομή κατοικίας - δομής φιλοξενίας σε ΤΟΨΥΠΕ και καταγωγή	26
Παρεμβάσεις και Ενέργειες Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης του Κέντρου Ημέρας Εφήβων ανά άξονα	31
Άξονας 1 Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	32
Συναντήσεις συμβουλευτικής	32
Ψυχιατρική Υποστήριξη Εφήβων	32
Συμβουλευτική Υγείας	33
Συγκεντρωτικός Πίνακας Δεδομένων Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (Άξονας 1)	33
Μέσοι όροι αριθμού συναντήσεων υπηρεσιών ψυχικής υγείας	34
Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών Άξονας 1: Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	35
Άξονας 2 Πολιτισμική Ενίσχυση - Εκπαίδευση - Προεπαγγελματική Κατάρτιση	38

Πολιτισμικά Εργαστήρια	38
Εκπαιδευτικοί και Ψυχοκοινωνικοί Στόχοι Πολιτισμικών Εργαστηρίων	38
Πεδία Επικέντρωσης και Ανατροφοδότησης των Πολιτισμικών Εργαστηρίων	39
Πίνακας Δεδομένων Πολιτισμικών Εργαστηρίων	40
1ο Φεστιβάλ Πολιτισμικών Εργαστηρίων Κέντρου Ημέρας Εφήβων “ΦΕΣΤΙΛΑΒ 2023”	42
Μαθησιακό πρόγραμμα	43
Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών Άξονας 2: Πολιτισμική Ενίσχυση, Εκπαίδευση, Προεπαγγελματική Κατάρτιση	46
Άξονας 3 Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση	49
Ψυχοκοινωνική έρευνα	51
Κοινωνικές Ψυχοκοινωνικές Παρεμβάσεις	51
Υποστηρικτικές συναντήσεις Εφήβων	51
Κατ’οίκον παρεμβάσεις	52
Νομική Υποστήριξη	53
Οδηγός Νομικής Ενημερότητας Επαγγελματιών Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης	54
Προγράμματα Αγωγής Κοινότητας	55
Πρόγραμμα ενίσχυσης σχολικής κοινότητας σε Γυμνάσιο του Πειραιά	55
Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βία σε Γυμνάσιο της Σαλαμίνας	56
Προγράμματα Αγωγής Υγείας	57
Προγράμματα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης σε ειδικούς πληθυσμούς	58
Ατομικό Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης στο Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα - Υπηρεσία Αυξημένης Κοινωνικής Υποστήριξης	59
Γενικά Δεδομένα για την ανάγκη Κοινωνικής Ολοκληρωμένης Παρέμβασης	59
Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών Άξονας 3: Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση	61
Άξονας 4 Αυτοδιαχείριση - Συνηγορία - Αυτοεκπροσώπηση	63
Ανοιχτός Χώρος Κέντρου Ημέρας Εφήβων	64
Ψηφιακή Κοινότητα Κέντρου Ημέρας Εφήβων (πλατφόρμα Discord)	65
Κοινωνικά Εργαστήρια Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων	66
Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών Άξονας 4: Αυτοδιαχείριση - Αυτοεκπροσώπηση - Συνηγορία	67
Συνολική αποτίμηση παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής παρέμβασης	68
Πιλοτικά προγράμματα και υπηρεσίες	70
Διερευνητική δράση διερεύνησης ενδείξεων επικινδυνότητας σε περιοχές συγκέντρωσης ανηλίκων στο κέντρο της Αθήνας (streetwork / ντοκιμαντέρ)	70
Κοινωνική παρέμβαση στην περιοχή της πλατείας Συντάγματος μέσα από το ντοκιμαντέρ “Τα στέκια των νέων”	70
Κοινωνική παρέμβαση σε άστεγο πολίτη στην πλατεία Συντάγματος με αφορμή τα	

γυρίσματα του ντοκιμαντέρ “Ιπτάμενα Μπαλόνια”	71
Λοιπά δεδομένα	73
Ομάδες επαγγελματιών	73
Συνεργασίες - Δικτύωση	74
Εξωτερικές Συνεργασίες και Εθελοντές	77
Οι Ξενώνες Εφήβων (A & B)	78
Προφίλ φιλοξενούμενων εφήβων	79
Παρεμβάσεις και Ενέργειες Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης των Ξενώνων Εφήβων ανά άξονα 82	
Άξονας 1 Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	82
Ατομικές και Ομαδικές Συναντήσεις με εφήβους και το οικογενειακό - υποστηρικτικό περιβάλλον	82
Παιδοψυχιατρική Παρακολούθηση	84
Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενέργειών Άξονας 1: Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	85
Άξονας 2 Πολιτισμική Ενίσχυση - Εκπαίδευση - Προεπαγγελματική Κατάρτιση	89
Μαθησιακό Πρόγραμμα	89
Πολιτισμικό Πρόγραμμα Ξενώνων	92
Εξωτερικές Δράσεις - Εκδρομές - Διακοπές	92
Υποστήριξη από Εξωτερικούς Συνεργάτες, Φορείς και Προγράμματα	93
Άξονας 3 Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση	100
Συμβουλευτική υγείας	100
Ιατρικά Ραντεβού	102
Νομική υποστήριξη	102
Στοχοθεσία για τη μετάβαση των εφήβων σε πλαίσιο οικογενειακής ή εξω-οικογενειακής φροντίδας - Μεταπαρακολούθηση	104
Άξονας 4 Αυτοδιαχείριση - Συνηγορία - Αυτοεκπροσώπηση	107
Δράσεις αυτονόμησης εφήβων (ΔΑΕ)	107
Ομάδα Κοινότητας Εφήβων	108
Πιλοτικά προγράμματα και υπηρεσίες	110
Διαδικασία Μετασχηματισμού Ξενώνα σε Κοινότητα Αυτονόμησης	110
Περιγραφή του προβλήματος	110
Η αυτοδιαχειριζόμενη κοινότητα ως πεδίο ανάπτυξης και λειτουργίας ρόλων με νόημα 111	
Σημασία εμπειρίας της ιδέας και συνδιαμόρφωσης από την κοινότητα	112
Ο ρόλος των επαγγελματιών	113
Συλλογικό όφελος	113
Προβληματισμοί	114
Λοιπά Δεδομένα	115
Ομάδες επαγγελματιών	115

Ανάλυση δεδομένων	116
Συνολική εμπλοκή σε σχέση με το προφίλ των εφήβων	117
Προβλεπτικοί παράγοντες νομικής εμπλοκής και ψυχιατρικής διάγνωσης	117
Συνολική εμπλοκή σε σχέση με την αποτίμηση λειτουργικών και αποκαταστασιακών στόχων	118
Εκπαίδευση - Διαρκής Συνεκπαίδευση - Έρευνα Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων	119
Εκπαιδευτικά Προγράμματα του ΠΨΚΠΕ	119
Εισαγωγικό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του ΠΨΚΠΕ	119
Ετήσιο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του ΠΨΚΠΕ	120
Σεμινάριο Διαρκούς Εκπαίδευσης Επαγγελματιών του ΠΨΚΠΕ	122
Συνεκπαίδευση - Ομάδα Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού	123
Έρευνα - Ομάδα Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού	126
Διασφάλιση δικαιωμάτων των εφήβων και των επαγγελματιών	127
Θεραπευτικό Πρωτόκολλο	127
Κώδικας Δεοντολογίας ΠΨΚΠΕ	127
Προβλήματα - Δυσκολίες - Ελλείψεις του Δικτύου Υπηρεσιών Εφήβων	129
Ζητήματα Τυπολογίας Ξενώνων (Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης) Εφήβων	129
Κριτήρια ένταξης φιλοξενούμενων	129
Διάρκεια φιλοξενίας	130
Ζητήματα συνεργασίας με εισαγγελικές - δικαστικές αρχές	131
Λοιπά Ζητήματα	131
Ζητήματα μεθοδολογίας καταγραφής, συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων	132
Παράρτημα	134
Συνολική εμπλοκή σε σχέση με το προφίλ των εφήβων	134
Προβλεπτικοί παράγοντες ψυχιατρικής διάγνωσης και νομικής εμπλοκής	136
Συνολική εμπλοκή σε σχέση με την αποτίμησης λειτουργικών και αποκαταστασιακών στόχων	138

Εισαγωγή

Η ετήσια έκθεση αποτίμησης έργου έχει ως σκοπό την παρουσίαση των πεπραγμένων των τριών μονάδων ψυχικής υγείας που αποτελούν το **Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων** του φορέα **“Πλόες” Εταιρεία Ψυχοκοινωνικών Μελετών**, για την περίοδο **Σεπτέμβριος 2022 - Ιούλιος 2023**. Συγκεκριμένα, στην έκθεση αυτή περιλαμβάνονται:

1. Γενικά στοιχεία για τη λειτουργία των μονάδων του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων, του Κέντρου Ημέρας και των Ξενώνων Εφήβων.
2. Γενικά δεδομένα για τη συμμετοχή των εφήβων στο πρόγραμμα.
3. Ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα των παρεχόμενων υπηρεσιών του προγράμματος.
4. Συσχετίσεις δεδομένων και συμπεράσματα.
5. Πιλοτικά προγράμματα και υπηρεσίες.
6. Συνεργασίες με άλλους φορείς και υπηρεσίες (δικτύωση).
7. Παρουσίαση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των σεμιναρίων των επαγγελματιών.
8. Ζητήματα σχετικά με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των εφήβων.
9. Ζητήματα που αφορούν σε προβλήματα, ελλείψεις και δυσκολίες του συστήματος παιδικής προστασίας.

Για την περίοδο αυτή, στο Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων εργάστηκαν οι παρακάτω επαγγελματίες:

Για το Κέντρο Ημέρας Εφήβων:

- Φωτεινή Αβδελλή, διοικητικός - εκπαιδευτικός
- Αλεξάνδρα Αφουξενίδου, κοινωνική λειτουργός
- Παρασκευή Βόντα, επισκέπτρια υγείας
- Αντρέας Γανίμας, εκπαιδευτικός
- Ελεονώρα Γκουσιάρη, ψυχολόγος, επ. υπεύθυνη Ξενώνων Εφήβων
- Μαριάννα Ιορδάνου, κοινωνική λειτουργός
- Κατερίνα Καλαντζή, ειδική παιδαγωγός
- Σμαρώ Καρκαζή, κοινωνική λειτουργός
- Ισμήνη Κλείδωνα, ψυχολόγος
- Εύα Κτενά, επισκέπτρια υγείας
- Μαρία Λαύκα, κοινωνική λειτουργός
- Κατερίνα Παπανδρέου, ψυχολόγος
- Μιχάλης Παπαντωνόπουλος, ψυχολόγος, επ. υπεύθυνος Κέντρου Ημέρας Εφήβων
- Γιάννης Πιστιόλης, ψυχολόγος
- Γιώργος Τριαντάφυλλος, κοινωνικός λειτουργός

- Παναγιώτης Βουτυράκος, μέλος Δ.Σ., ψυχίατρος παιδιών και εφήβων
- Σοφία Γρεασίδου, πρόεδρος ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη” (ανάληψη από εργαζόμενο του ΚΟΙ.Σ.Π.Ε της καθαριότητας του Κέντρου Ημέρας)
- Σιμέλα Δυναμίδη, Πρόεδρος Δ.Σ., Υπεύθυνη κατά το νόμο - Οικονομικά υπεύθυνη του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων
- Φλώρα Σαρτζετάκη, διοικητικά υπεύθυνη Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων

Εξωτερικοί Συνεργάτες

- Εύη Αγγελοπούλου, εξ. συνεργάτης, νομικός
- Ευδοκία Δαβίλλα, εξ. συνεργάτης, ψυχίατρος παιδιών και εφήβων
- Νεκταρία Δημοπούλου, εξ. Συνεργάτης, νομικός
- Μίνα Παλαιολόγου, εξ. συνεργάτης, επόπτρια μονάδας, ψυχίατρος παιδιών και εφήβων
- Μαρία Σγούρδα, εξ. συνεργάτης (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”), υπεύθυνη καθαριότητας
- Κώστας Φαρμακίδης, εξ. συνεργάτης, νομικός

Πολιτισμικοί Εκπαιδευτές

- Αντρέας Γανίμας, εξ. συνεργάτης, εκπαιδευτής STEM (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”)
- Ελένη Ποζατζίδου, εξ. συνεργάτης, εκπαιδύτρια χορωδίας (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”)
- Σμαράγδα Γκογκολάκη, εξ. συνεργάτης, εκπαιδύτρια γεωπονίας (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”)
- Θωμαΐς Μυτακίδου, εξ. συνεργάτης, εκπαιδύτρια χορού (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”)
- Παναγιώτης Παναγής, εξ. συνεργάτης, αρχιτέκτονας (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”)
- Κατερίνα Παπανδρέου-Χάρου, εξ. συνεργάτης, εκπαιδύτρια εικαστικών
- Όλγα Σουρή, εξ. συνεργάτης, εκπαιδύτρια εικαστικών
- Τζοβάννα Χασίμι, εξ. συνεργάτης, εκπαιδύτρια φωτογραφίας
- Ντίνα Σταματοπούλου, εξ. συνεργάτης, εκπαιδύτρια θεάτρου
- Αναστασία Μπόικου, εξ. συνεργάτης, εκπαιδύτρια φωτογραφίας (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”)

Εθελοντές

- Άννα Γρηγοριάδη, εθελόντρια, φοιτήτρια ψυχολογίας
- Χισάμ Ομάρ, εθελοντής, διαπολιτισμικός μεσολαβητής, αραβικά
- Βάνια Νεντέλτσεβα, εθελόντρια, διαπολιτισμική μεσολαβήτρια, βουλγάρικα
- Μαριαλένα Παπανίκου, εθελόντρια, ψυχολόγος

Για τους Ξενώνες Εφήβων:

- Κωνσταντίνος Ανδρικόπουλος, φροντιστής Ξενώνα Β'
  - Σοφία Αθανασάκη, φροντίστρια Ξενώνα Β'
  - Ροδάνθη Γουλοπούλου, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Ελεονώρα Γκουσιάρη, ψυχολόγος, επ. υπεύθυνη Ξενώνων Εφήβων
  - Στέλλα Ζιγκόλη, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Ξένια Θεοδώρου, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Μαρία - Γεωργία Θεοδωροπούλου, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Μαρίνα Ιωαννίδου, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Ελευθερία Καλαμάτα - Μαυρίκα, φροντίστρια Ξενώνα Β'
  - Μαρία - Ελβίρα Καμίδου, κοινωνική λειτουργός Ξενώνα Α'
  - Κλεοπάτρα Καλαμάκη, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Αθανασία (Νάνσυ) Κουλπαλίδη, φροντίστρια Ξενώνα Β'
  - Μυρσίνη - Αναστασία Κουφίδη, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Δήμητρα Μαυριδόγλου, διοικητικός
  - Νίκος Μακράκης, φροντιστής Ξενώνα Β'
  - Άγγελος Μακρής, κοινωνικός λειτουργός Ξενώνα Β'
  - Αγγελική Νάκου, ειδική παιδαγωγός Ξενώνα Α'
  - Ζαχαρώ Παναγοπούλου, ψυχολόγος, συντονίστρια Ξενώνα Β'
  - Χριστίνα Παναγοπούλου, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Αντρέας Παντελής, φροντιστής Ξενώνα Β'
  - Λυδία Παπανδρέου, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Μιχάλης Παπαντωνόπουλος, ψυχολόγος, επ. υπεύθυνος Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων
  - Παναγιώτα (Πένυ) Πλατανίτη, ψυχολόγος, συντονίστρια Ξενώνα Α'
  - Ανδριανή (Αντα) Προβατάκη, φροντίστρια Ξενώνα Β'
  - Σοφία Ρωμανού, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Λία Σαλωνίκη, φροντίστρια Ξενώνα Α'
  - Νίκος Σαπουνάς, διοικητικός
  - Θάνος Σαρρής, διοικητικός
  - Μαρία Σιώζου, ειδική παιδαγωγός Ξενώνα Β'
  - Κατερίνα Τόλια, φροντίστρια Ξενώνα Β'
  - Ζωηλένα Φενερλή, επισκέπτρια υγείας Ξενώνα Β'
  - Στέλλα Χριστοφίλη, φροντίστρια - υπεύθυνη κουζίνας
  - Ελένη Χρυσάντζα, φροντίστρια - υπεύθυνη κουζίνας
  - Ηλιάνα - Δήμητρα Ψωμαδάκη, επισκέπτρια υγείας Ξενώνα Α'
-
- Παναγιώτης Βουτυράκος, μέλος Δ.Σ., ψυχίατρος παιδιών και εφήβων
  - Σοφία Γρεασίδου, πρόεδρος ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. "Πλώρη" (ανάληψη από εργαζόμενο του ΚΟΙ.Σ.Π.Ε της καθαριότητας των Ξενώνων)

- Σιμέλα Δυναμίδα, Πρόεδρος Δ.Σ., Υπεύθυνη κατά το νόμο - Οικονομικά υπεύθυνη του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων
- Φλώρα Σαρτζετάκη, διοικητικά υπεύθυνη Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων

Εξωτερικοί Συνεργάτες

- Εύη Αγγελοπούλου, εξ. συνεργάτης, νομικός
- Ευδοκία Δαβίλλα, εξ. συνεργάτης, ψυχίατρος παιδιών και εφήβων
- Νεκταρία Δημοπούλου, εξ. Συνεργάτης, νομικός
- Μίνα Παλαιολόγου, εξ. συνεργάτης, επόπτρια μονάδας, ψυχίατρος παιδιών και εφήβων
- Πέτσια Σίμοβα, εξωτερική συνεργάτης (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”), υπεύθυνη καθαριότητας
- Ευτυχία Αλεξίου, εξωτερική συνεργάτης (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”), γεωπόνος, υπεύθυνη ομάδας κηπουρικής
- Θεόδωρος Διβριώτης, εξωτερικός συνεργάτης (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. “Πλώρη”), ομάδα κηπουρικής
- Κώστας Φαρμακίδης, εξ. συνεργάτης, νομικός

Υπεύθυνοι συγγραφής έκθεσης

Αλεξάνδρα Αφουξενίδου | Αντρέας Γανίμας | Ελεονώρα Γκουσιάρη
Μυρσίνη Κουφίδη | Κατερίνα Παπανδρέου | Μιχάλης Παπαντωνόπουλος

Το περιεχόμενο της έκθεσης διαμορφώθηκε από το σύνολο των πολυκλαδικών ομάδων των τριών δομών. Συγκεκριμένα, το υλικό της αποτίμησης προετοιμάστηκε από υπο-ομάδες επαγγελματιών που συγκροτήθηκαν με αναφορά στους άξονες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης (Άξονας 1 - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, Άξονας 2 - Πολιτισμική Ενίσχυση - Εκπαίδευση - Προεπαγγελματική Κατάρτιση, Άξονας 3 - Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση, Άξονας 4 - Αυτοδιαχείριση - Συνηγορία - Αυτοεκπροσώπηση). Το περιεχόμενο συζητήθηκε διεξοδικά σε ανοικτές συναντήσεις απολογισμού, όπου αναδείχθηκαν τα προβλήματα και οι προοπτικές του κάθε άξονα παρέμβασης. Στόχος είναι οι υπο-ομάδες των επαγγελματιών να λειτουργούν όχι μόνο απολογιστικά, αλλά και σχεδιαστικά, προτείνοντας και προγραμματίζοντας τρόπους λειτουργίας, δράσεις και προγράμματα για τον κάθε άξονα, ενισχύοντας τη συλλογική λειτουργία της ομάδας επαγγελματιών της κάθε μονάδας.

Το πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης

Το **Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων** περιλαμβάνει τη λειτουργία τριών δομών, δυο Ξενώνων και ενός Κέντρου Ημέρας με κινητό κλιμάκιο επαγγελματιών για εφήβους και έφηβες ηλικίας 12-18 ετών. Αποτελούν Μονάδες Ψυχικής Υγείας (του αρ. 11 του ν.2716/1999) και υπάγονται στον 4ο Τομέα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, που περιλαμβάνει τους δήμους των νοτίων προαστίων και τις νοτιοανατολικές συνοικίες της Αθήνας, αλλά δύναται να λειτουργούν διατομεακά.

Το Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων απευθύνεται σε εφήβους-ες που αντιμετωπίζουν ψυχοκοινωνικές δυσκολίες, χωρίς σοβαρές ψυχιατρικές ή αναπτυξιακές διαταραχές, αλλά και στις οικογένειές τους. Μέσω υπηρεσιών ψυχικής υγείας, πολιτισμικών εργαστηρίων και κοινοτικών παρεμβάσεων, προωθείται η κοινοτική ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και η κοινωνική και πολιτισμική ένταξη των εφήβων. Σημαντική μέριμνα του προγράμματος αποτελεί η εξασφάλιση της συνέχειας της φροντίδας των εφήβων και των οικογενειών τους, μέσα από την κατάρτιση ενός εξατομικευμένου πλάνου ψυχοκοινωνικής παρέμβασης, με στόχους που αφορούν:

1. Στην ατομική υποστήριξη των εφήβων (συγκρότηση ταυτότητας, αναπλαισίωση προσωπικής ιστορίας, διερεύνηση προοπτικών).
2. Στην **αποκατάσταση και ενίσχυση των σχέσεων των μελών της οικογένειας**.
3. Στην **ενίσχυση της κοινότητας** (οικογενειακό και υποστηρικτικό πλαίσιο) των εφήβων.
4. Στην ανάπτυξη **ισότιμων και λειτουργικών σχέσεων** με τους άλλους.
5. Στην **αυτονόμηση** των εφήβων.
6. Στη **μαθησιακή ενίσχυση** και την υποστήριξη στην εκπαιδευτική διαδικασία.
7. Στην **πολιτισμική ενίσχυση**.
8. Στην **προεπαγγελματική κατάρτιση**.

Το Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων ξεκίνησε τη λειτουργία του τον **Ιούλιο του 2019**, μέσα από την υποστήριξη εφήβων που φιλοξενούνταν στα νοσηλευτικά ιδρύματα παιδών της Αττικής. Αυτή τη στιγμή, λειτουργεί διατομεακά υποδεχόμενο αιτήματα παραπομπής από φορείς των τομέων δικαιοσύνης, παιδείας, πρόνοιας και μετανάστευσης για εφήβους-ες από όλη την Αττική, αλλά και την επικράτεια.

Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων

Το **Κέντρο Ημέρας Εφήβων** αποτελεί έναν πολιτισμικό χώρο για εφήβους και έφηβες ανοικτό στην κοινότητα. Περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα υπηρεσιών ψυχικής υγείας, πολιτισμικής ενίσχυσης, μαθησιακής και προεπαγγελματικής υποστήριξης, ολοκληρωμένης κοινοτικής παρέμβασης και αυτονόμησης μέσω της προώθησης της αυτοδιαχείρισης πόρων της κοινότητας, της συνηγορίας και της αυτοεκπροσώπησης των εφήβων και των οικογενειών τους. Το πρόγραμμα αναπτύσσεται μέσα από πολιτισμικά εργαστήρια, ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα, ατομικές, οικογενειακές και ομαδικές συναντήσεις συμβουλευτικής, κοινοτικές ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις και δράσεις αυτονόμησης. Το πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων δεν περιορίζεται στους φιλοξενούμενους-ες των δύο ξενώνων του προγράμματος, απευθύνεται και σε εφήβους-ες από άλλες δομές, αλλά και στην **κοινότητα**.

Η συμμετοχή εφήβων διαφορετικής κοινωνικής και πολιτισμικής προέλευσης και αναγκών, συμβάλλει στη δημιουργία ενός πεδίου συνάντησης και επικοινωνίας που προωθεί την άρση του στίγματος και των αποκλεισμών, το σεβασμό στη διαφορετικότητα και τη διαπολιτισμικότητα.

Ο **χώρος** του Κέντρου Ημέρας Εφήβων αποτελεί έναν πυλώνα διασύνδεσης των εφήβων με σημεία κοινωνικού, εκπαιδευτικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος, τόσο στη γειτονιά όσο και στην ευρύτερη περιοχή αναφοράς. Οι **υπηρεσίες ψυχικής υγείας** (συμβουλευτική εφήβων, γονέων, ομάδων και οικογενειών, παιδοψυχιατρική παρακολούθηση κλπ.) διασφαλίζουν την υλοποίηση ενός πλάνου εξατομικευμένης ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Τα **πολιτισμικά εργαστήρια** (ομάδες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης) στοχεύουν στην κοινωνικοποίηση, την ανάληψη ρόλων και την ενίσχυση της ταυτότητας μέσα από τη συνεργασία, την πολιτισμική ενίσχυση και την προεπαγγελματική διερεύνηση. Οι **κοινοτικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις**, μέσω του κινητού κλιμακίου επαγγελματιών, αποκαθιστούν την αποσπασματικότητα που προκύπτει από τις ελλείψεις του δικτύου υπηρεσιών και κοινοτικών πόρων υποστήριξης των ανηλίκων, μέσα από ολοκληρωμένες εξωτερικές παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης με στόχο την εξασφάλιση της συνέχειας της φροντίδας. Η προώθηση των διαστάσεων της αυτοδιαχείρισης (στέκι εφήβων, διαχείριση ανοικτού χώρου), της συνηγορίας και της αυτοεκπροσώπησης (κοινοτικά εργαστήρια) συμβάλλει στην αυτονόμηση των εφήβων, αλλά και στην ενεργοποίηση των ενδογενών πόρων της κοινότητας υποστήριξης.

Η λειτουργία του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, όπως αναπτύσσεται παρακάτω, βασίζεται στη διάκριση των περιπτώσεων με βάση το **Επίπεδο Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης**, στη διάρθρωση της υποστήριξης με αναφορά στους **Άξονες Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης** και, κυρίως, στην υλοποίηση των αποκαταστασιακών στόχων του **Πλάνου Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης** για κάθε έφηβο και έφηβη.

Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων στελεχώνεται από πολυκλαδική επιστημονική ομάδα (με την ειδικότητα του ψυχολόγου, κοινωνικού λειτουργού, επ. υγείας, ειδ. παιδαγωγού, κοινωνιολόγου - κοινωνικού επιστήμονα, πολιτισμικού εκπαιδευτή). Βρίσκεται στην περιοχή “Σούλι” στο Δήμο Αγίου Δημητρίου (Κορυτσάς 33, πλησίον του Μετρό Ηλιούπολης).

Πλάνο Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης

Οι ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις σχεδιάζονται, υλοποιούνται και απολογίζονται εξατομικευμένα, — για κάθε έφηβο-η — μέσα από την κατάρτιση του Πλάνου Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης (ΠΨΚΠ). Το ΠΨΚΠ αντιστοιχεί στο ατομικό θεραπευτικό πλάνο, το οποίο αποτελεί, σύμφωνα με το Ν.2716/1999, αλλά σύμφωνα και με τους κανονισμούς οργάνωσης και λειτουργίας των μονάδων ψυχικής υγείας, το κύριο μεθοδολογικό εργαλείο για τον σχεδιασμό των θεραπευτικών και ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων, για την αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων και του δικτύου επαγγελματιών, αλλά και για την εξασφάλιση της συνέχειας της φροντίδας των ασθενών. Το ΠΨΚΠ περιλαμβάνει (α) τους ψυχοκοινωνικούς στόχους που κρίνονται απαραίτητοι, (β) τη διάρκεια των ενεργειών και (γ) τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες.

Στο ΠΨΚΠ διακρίνονται οι ψυχοκοινωνικοί στόχοι σε αποκαταστασιακούς (στόχοι που αφορούν σε ποιοτικά δεδομένα, όπως είναι η ανάπτυξη ισότιμων σχέσεων, η αυτονόμηση, η ενίσχυση της κοινωνικής ταυτότητας, η ενεργοποίηση των κοινοτικών πόρων κα.) και σε λειτουργικούς στόχους (στόχοι που αφορούν στις επιμέρους προγραμματισμένες παρεμβάσεις, όπως είναι οι συναντήσεις συμβουλευτικής, η συμμετοχή στα πολιτισμικά εργαστήρια ή ακόμη και η υποστήριξη για την έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων). Σε κάθε πλάνο προσδιορίζεται το επίπεδο παρέμβασης (βλ. παρακάτω), καθώς και η χρονική διάρκειά του, όπως προσδιορίζεται από τη διάρκεια των λειτουργικών στόχων.

Το ΠΨΚΠ καταρτίζεται, υλοποιείται και απολογίζεται από την εστιασμένη ομάδα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης (πρόσωπα αναφοράς και υπεύθυνοι επαγγελματίες για κάθε έφηβο-η) σε συνεργασία με τον ίδιο τον έφηβο-η και την οικογένειά του (ή τα μέλη του υποστηρικτικού του δικτύου, όπου κρίνεται απαραίτητο). Μηνιαία πραγματοποιούνται συναντήσεις της εστιασμένης ομάδας παρουσία του εφήβου-ης και μέλους του υποστηρικτικού δικτύου με στόχο την παρακολούθηση της πορείας του ΠΨΚΠ.

Ενδεικτική παρουσίαση λειτουργικών και αποκαταστασιακών στόχων

ΑΑ	Αποκαταστασιακοί Στόχοι	Λειτουργικοί Στόχοι
1	Αυτονόμηση	Δράσεις Αυτονόμησης Εφήβων (πρόγραμμα)
2	Κοινωνικοποίηση	Πολιτισμικά Εργαστήρια

3	Αποκατάσταση σχέσεων με την οικογένεια	Οικογενειακές Συναντήσεις Συμβουλευτικής
4	Διαφοροποίηση	Συναντήσεις συμβουλευτικής εφήβων
5	Πολιτισμική ενίσχυση	Εξωτερικά προγράμματα σε χώρους τέχνης-πολιτισμού
6	Πολιτισμική Ένταξη	Επαφή με την κοινότητα καταγωγής (για πρόσφυγες ή μετανάστες)
7	Προεπαγγελματική κατάρτιση	Πρόγραμμα επαγγελματικής ένταξης

Οι **λειτουργικοί στόχοι** περιγράφουν συγκεκριμένες μεθόδους, δράσεις και προγράμματα υποστήριξης, τα οποία μπορούν να απολογιστούν ποιοτικά και ποσοτικά. Οι **αποκαταστασιακοί** στόχοι αφορούν σε ποιοτικούς στόχους που προωθούν τη διαφοροποίηση, την αυτονόμηση και την ενίσχυση της κοινωνικής ταυτότητας των εφήβων και των οικογενειών τους. Οι λειτουργικοί στόχοι προωθούν τους αποκαταστασιακούς με τρόπο συνολικό και όχι γραμμικό.

Επίπεδα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης

Το Πλάνο Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης οργανώνεται σε τέσσερα διακριτά επίπεδα τα οποία αφορούν στη δέσμη, την ένταση και τη διάρκεια των παρεμβάσεων για τον κάθε έφηβο-η, ενώ καθορίζεται από τρεις παράγοντες: (α) από το καθεστώς στέγασης των εφήβων (Ξενώνες Προγράμματος - άλλη στεγαστική δομή - οικογένεια), (β) από τη διάρκεια παρέμβασης και την ηλικία των εφήβων και (γ) από τις ανάγκες υποστήριξης των εφήβων και των οικογενειών τους. Κάθε επίπεδο παρέμβασης συνδέεται με το εξατομικευμένο Πλάνο Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης, στο οποίο αποτυπώνονται αποκαταστασιακοί και λειτουργικοί στόχοι (ενέργειες), ενώ για κάθε πλάνο ορίζεται συγκεκριμένη διάρκεια.

Επίπεδο Α | Διπλή Ένταξη (Έφηβοι-ες που φιλοξενούνται στους Ξενώνες Εφήβων του Προγράμματος)

Το **επίπεδο Α** αφορά στην ψυχοκοινωνική παρέμβαση εφήβων που διαμένουν στον Ξενώνα Α ή στον Ξενώνα Β του προγράμματος οι οποίοι έχουν την ευθύνη για την πραγματική φροντίδα. Η υποστήριξη στο επίπεδο Α σχεδιάζεται και υλοποιείται μέσα από τη συνεργασία των επαγγελματιών των Ξενώνων και του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.

Ο σχεδιασμός ενός πλάνου ψυχοκοινωνικής παρέμβασης επιπέδου Α οργανώνεται λαμβάνοντας ως κεντρικό στόχο την **προοπτική μετάβασης των εφήβων.**

Το επίπεδο Α αποτελεί ένα επίπεδο αυξημένης υποστήριξης και διαρκεί από 6-12 μήνες (σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο χρόνος αυτός διαμορφώνεται από τη διάρκεια φιλοξενίας του εφήβου-ης).

Ο **απολογισμός** πραγματοποιείται στο τέλος του επιπέδου παρέμβασης (σε περίπτωση παρέμβασης που ξεπερνά το έτος, γίνεται στο τέλος της παρόδου των 12 μηνών).

Επίπεδο Β | Μεταπαρακολούθηση (Έφηβοι-ες που έχουν αποχωρήσει από τους Ξενώνες του Προγράμματος)

Το **επίπεδο Β** αφορά στην ψυχοκοινωνική παρέμβαση εφήβων που βρίσκονται σε διαδικασία μεταπαρακολούθησης μετά τη φιλοξενία στον Ξενώνα Α ή στον Ξενώνα Β του προγράμματος. Η μεταπαρακολούθηση αφορά σε εφήβους που:

1. Έχουν επιστρέψει στην οικογένειά τους, η οποία υποστηρίζεται συνολικά.
2. Έχουν μεταβεί σε άλλη στεγαστική δομή.
3. Έχουν μεταβεί σε πλαίσιο εξωιδρυματικής φροντίδας (αναδοχή).

Στο επίπεδο Β οι επαγγελματίες του Κέντρου Ημέρας και, κατά περίπτωση, των Ξενώνων Εφήβων του προγράμματος συνεργάζονται στενά με τους επαγγελματίες ή τους κοινοτικούς πόρους των εφήβων που ασκούν την πραγματική φροντίδα, με σκοπό την αποτελεσματική υποστήριξη των ίδιων και των εφήβων.

Το επίπεδο Β αποτελεί ένα επίπεδο **ενδιάμεσης υποστήριξης** και διαρκεί από **6-12 μήνες**, ανάλογα με τον προτεινόμενο σχεδιασμό της πολυκλαδικής ομάδας. Το ΠΨΚΠ επιπέδου Β ακολουθεί πάντα το ΠΨΚΠ επιπέδου Α.

Το ΠΨΚΠ επιπέδου Β δεσμεύεται στους στόχους μεταπαρακολούθησης, υποστηρίζει κοινοτικά το πλαίσιο μετάβασης του εφήβου-ης, διασφαλίζοντας την ομαλή προσαρμογή των μελών του περιβάλλοντός του.

Ο **απολογισμός** πραγματοποιείται στο τέλος του επιπέδου παρέμβασης (σε περίπτωση παρέμβασης που ξεπερνά το έτος, στο τέλος της παρόδου των 12 μηνών).

Επίπεδο Γ | Κοινοτική Υποστήριξη (Έφηβοι-ες που διαμένουν σε άλλες στεγαστικές δομές ή στην κοινότητα)

Το **επίπεδο Γ** αφορά στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη εφήβων που είτε δεν έχουν φιλοξενηθεί ποτέ σε Ξενώνα του προγράμματος, είτε έχει παρέλθει η περίοδος μεταπαρακολούθησης (επίπεδο Β).

Στο επίπεδο Γ οι επαγγελματίες του Κέντρου Ημέρας Εφήβων συνεργάζονται στενά με τους επαγγελματίες ή τους κοινοτικούς πόρους των εφήβων που ασκούν την πραγματική φροντίδα, με σκοπό την αποτελεσματική υποστήριξη των ίδιων και των εφήβων.

Το επίπεδο Γ αποτελεί ένα επίπεδο **λιγότερο αυξημένης υποστήριξης** και διαρκεί από 6 έως **24 μήνες**, ανάλογα με τον προτεινόμενο σχεδιασμό της πολυκλαδικής ομάδας.

Το ΠΨΚΠ επιπέδου Γ οργανώνεται με βάση την ενεργοποίηση των κοινοτικών πόρων για την υποστήριξη της οικογένειας του εφήβου-ης, στοχεύοντας στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στην οικογένεια ή την δομή, την αποκατάσταση των σχέσεων των μελών της οικογένειας με τις υπηρεσίες και τους θεσμούς, ακόμη και, σε πολλές περιπτώσεις, την πρόληψη της απομάκρυνσης του εφήβου-ης από την οικογένεια.

Ο **απολογισμός** πραγματοποιείται στο τέλος του επιπέδου παρέμβασης (σε περίπτωση παρέμβασης που ξεπερνά το έτος, στο τέλος της παρόδου των 12 μηνών).

Επίπεδο Δ | Αυτονόμηση και Κοινωνική Ενδυνάμωση¹ (Νεαροί-ες ενήλικοι ή έφηβοι-ες που βρίσκονται σε φάση ολοκλήρωσης του προγράμματος)

Το επίπεδο Δ αφορά σε εφήβους-ες ή σε νεαρούς-ες ενήλικους-ες που είτε έχει ολοκληρωθεί η υλοποίηση του πλάνου ψυχοκοινωνικής παρέμβασης των επιπέδων Β ή Γ, είτε έχουν ενηλικιωθεί.

Το επίπεδο Δ περιλαμβάνει μία δέσμη στόχων και ενεργειών που αφορούν κυρίως στην αυτονόμηση των εφήβων ή των νεαρών ενηλίκων και των οικογενειών τους από την υποστήριξη των επιμέρους υπηρεσιών και την ομαλή ένταξη στην κοινότητα.

Το επίπεδο Δ διαρκεί από 6 μήνες έως 3 χρόνια.

Το ΠΨΚΠ επιπέδου Δ επικεντρώνεται στην ενεργοποίηση των ίδιων, των μελών του υποστηρικτικού δικτύου των περιπτώσεων, στην παραπομπή σε άλλες υπηρεσίες και στην σταδιακή αποδέσμευση των επαγγελματιών του προγράμματος.

¹ Το Επίπεδο Δ βασίζεται στην προσέγγιση του **Μοντέλου Ανάρρωσης** (Recovery Model), που αποτελεί μία βιοψυχοκοινωνική θεώρηση της αποκατάστασης, που επηρεάζει τη λήψη των υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε παγκόσμιο επίπεδο. Το Μοντέλο Ανάρρωσης ορίζεται ως η διαδικασία συγκρότησης μιας ικανοποιητικής, με νόημα, ζωής, όπως οι ίδιοι οι άνθρωποι την προσδιορίζουν, ανεξάρτητα από τα συμπτώματα της ψυχικής ή άλλης νόσου.

Ο **απολογισμός** πραγματοποιείται στο τέλος του επιπέδου παρέμβασης (σε περίπτωση παρέμβασης που ξεπερνά το έτος, στο τέλος της παρόδου των 12 μηνών).

Σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο, ένας έφηβος-η μπορεί να ενταχθεί εκ νέου από το επίπεδο Δ στο επίπεδο Γ, μετά από σύμφωνη γνώμη της πολυκλαδικής ομάδας.

Άξονες Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης

Το πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων δεν περιορίζεται μόνο στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας που παρέχει, αλλά αναπτύσσεται σε τρεις επιπλέον άξονες που περιλαμβάνουν την πολιτισμική ενίσχυση - εκπαίδευση - προεπαγγελματική κατάρτιση, την κοινοτική ολοκληρωμένη παρέμβαση και την αυτοδιαχείριση (ανοικτός χώρος και στέκι εφήβων).

Άξονας 1 | Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας πρόληψης, έγκαιρης παρέμβασης και ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης περιλαμβάνουν:

1. Ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής εφήβων
2. Συναντήσεις συμβουλευτικής γονέων
3. Οικογενειακές συναντήσεις συμβουλευτικής
4. Ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής υγείας
5. Παιδοψυχιατρική παρακολούθηση

Άξονας 2 | Πολιτισμική Ενίσχυση - Εκπαίδευση - Προεπαγγελματική Κατάρτιση

Πυρήνα του Άξονα 2 αποτελούν τα **πολιτισμικά εργαστήρια**, τα οποία συγκροτούνται ως ομάδες εφήβων με αντικείμενο την παραγωγή έργων με αναφορά στις τέχνες, τον πολιτισμό και την τεχνολογία. Τα πολιτισμικά εργαστήρια (βιβλιοθήκης, χορού, θεάτρου, φωτογραφίας, κινηματογράφου, γεωπονίας, σκίτσου, stem κα.) συντονίζονται από έναν εκπαιδευτή και έναν επαγγελματία ψυχικής υγείας. Οι στόχοι που τίθενται είναι ταυτόχρονα εκπαιδευτικοί και ψυχοκοινωνικοί. Ζητήματα όπως, (α) η συνεργασία με τους άλλους και η λειτουργία σε ομάδα, (β) η κοινωνική ταυτότητα, (γ) οι σχέσεις με τους συνομηλίκους και τους ενήλικες, (δ) η συμπεριφορά και (ε) η επαφή και η σύνδεση με την κοινότητα, τίθενται στο επίκεντρο των παρεμβάσεων στα πολιτισμικά εργαστήρια. Οι ομάδες εφήβων των πολιτισμικών εργαστηρίων παρουσιάζουν τα έργα τους στην κοινότητα μία φορά το χρόνο, μέσα από τη συμμετοχή τους σε διοργάνωση φεστιβάλ.

Στον άξονα 2 περιλαμβάνεται το μαθησιακό πρόγραμμα (ατομικές - ομαδικές συναντήσεις μαθησιακής ενίσχυσης), καθώς και ειδικά προγράμματα προεπαγγελματικής κατάρτισης.

Άξονας 3 | Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση

Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων λειτουργεί ως δομή με κοινωνικό προσανατολισμό, διασφαλίζοντας την άρση της αποσπασματικότητας των παρεμβάσεων, τη συνεργασία μεταξύ φορέων και υπηρεσιών, την ενεργοποίηση της κοινότητας και τη συνέχεια της φροντίδας των εφήβων και των οικογενειών τους. Η κοινωνική ολοκληρωμένη παρέμβαση υλοποιείται, σε ένα μεγάλο μέρος, εκτός της δομής, μέσω κινητού κλιμακίου επαγγελματιών και οχήματος του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.

Οι κοινωνικές παρεμβάσεις περιλαμβάνουν:

1. Υποστηρικτικές παρεμβάσεις εφήβων (follow up του ΠΨΚΠ).
2. Διερευνητικές συναντήσεις και επικοινωνίες για την συμπλήρωση της ψυχοκοινωνικής έρευνας.
3. Έκτακτες εξωτερικές παρεμβάσεις.
4. Κατ' οίκον επισκέψεις.
5. Συνοδείες.
6. Προγράμματα αγωγής κοινότητας.
7. Προγράμματα αγωγής υγείας.
8. Παρεμβάσεις σε ειδικούς πληθυσμούς (ανήλικοι κρατούμενοι, πρόσφυγες κα.).
9. Υποστήριξη στην πρόσβαση σε ιατρικές, εκπαιδευτικές κοινωνικές και διοικητικές υπηρεσίες.
10. Νομική συνδρομή.
11. Συναντήσεις δικτύωσης.
12. Streetwork.

Ο άξονας κοινωνικής ολοκληρωμένης παρέμβασης προέκυψε ως ανάγκη (α) για την υλοποίηση του ΠΨΚΠ μέσω δυναμικής ανατροφοδότησης (follow-up), (β) τον συντονισμό του δικτύου υπηρεσιών και φορέων που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση των στόχων του ΠΨΚΠ για τον κάθε έφηβο-η, (γ) την έγκαιρη παρέμβαση μέσω έκτακτων υποστηρικτικών συναντήσεων και παρεμβάσεων, (δ) τον προγραμματισμό εξωτερικών παρεμβάσεων και συναντήσεων (κατ' οίκον, σε προσωρινές δομές φιλοξενίας, σε κέντρα κράτησης, (ε) τη διενέργεια παρεμβάσεων στο δρόμο, (στ) την υλοποίηση δράσεων πρόληψης, αλλά και μεταπαρακολούθησης με στόχο την ενίσχυση και υποστήριξη της οικογένειας για την παραμονή των εφήβων εντός του οικογενειακού ιστού, αλλά και συνολικά την υλοποίηση παρεμβάσεων όπου εντοπίζεται κενό υποστήριξης.

Άξονας 4 | Αυτοδιαχείριση - Συνηγορία - Αυτοεκπροσώπηση

Ο χώρος του Κέντρου Ημέρας Εφήβων δεν περιορίζεται σε υπηρεσίες και στο σύνολο του δομημένου προγράμματός του (υπηρεσίες ψυχικής υγείας, μαθησιακό πρόγραμμα, πολιτισμικά εργαστήρια). Βασικός στόχος είναι η δυνατότητα για τη λειτουργία του ανοικτού χώρου ως πεδίου αυτοδιαχείρισης και αυτονόμησης, αλλά και εργαστηρίων που προωθούν την δυνατότητα για την διεκδίκηση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Συγκεκριμένα, ο ανοικτός χώρος αποτελεί ένα πεδίο συνάντησης και επαφής των εφήβων με την κοινότητά τους, μέσα από την αυτοδιαχείριση πόρων του (π.χ. καθαριότητα χώρου), την ευθύνη για τους τρόπους λειτουργίας του (μέσα από τις επιμέρους κοινοτικές ομάδες και τα κοινοτικά εργαστήρια) και τη χρήση των διαθέσιμων μέσων ή χώρων των πολιτισμικών εργαστηρίων (studio ήχου και εικόνας, βιβλιοθήκη, ραδιοφωνικός σταθμός).

Ταυτόχρονα, σημαντική διαδικασία του Άξονα 4 αποτελούν τα **κοινοτικά εργαστήρια**, τα οποία στοχεύουν στην επεξεργασία κοινωνικών και πολιτικών θεμάτων (ιστορικά ή επικαιρότητας), σχετικά με τη σημασία της ένταξης των εφήβων στη μεγάλη κοινότητα (ζητήματα ιδιότητας πολίτη, δικαιώματα, κλπ.).

Στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων λειτουργεί τακτική ομάδα κοινότητας με σκοπό την ενθάρρυνση των εμπλεκόμενων (εφήβων και επαγγελματιών) να αναλάβουν πρωτοβουλίες για τις χρήσεις, το περιβάλλον και το πρόγραμμα του ανοικτού χώρου.

Η σύνδεση των εφήβων με τον ανοικτό χώρο καθορίζει την ποιοτική αποτίμηση της συμμετοχής τους στα εργαστήρια και τις άλλες υπηρεσίες.

Οι παραπάνω άξονες αποτελούν **εργαλεία - μέσα - λειτουργικούς στόχους** για την επίτευξη των αποκαταστασιακών στόχων του πλάνου ψυχοκοινωνικής παρέμβασης.

Γενικά δεδομένα για τη συμμετοχή των εφήβων στο πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων

Εισαγωγικά Στοιχεία

Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων, το διάστημα μεταξύ του **Σεπτεμβρίου 2022 και του Ιουλίου 2023** υποστήριξε και υποστηρίζει ενενήντα δύο (**92**) εφήβους και έφηβες (46 εφήβους και 46 έφηβες), που έχουν παραπεμφθεί από Νοσοκομεία Παιδων, από Γενικά Νοσοκομεία και από δομές και υπηρεσίες του συστήματος δικαιοσύνης, του συστήματος παιδείας, της πρόνοιας και του προσφυγικού. Από αυτές τις περιπτώσεις οι σαράντα δύο (**42**) αποτελούν νέες εντάξεις, οι δεκαέξι (**16**) έχουν διακόψει, ενώ για τις τριάντα τέσσερις (**34**) **συνεχίζονται οι ενέργειες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης**.

Το σύνολο των εφήβων που έχουν υποστηριχθεί από την αρχή λειτουργίας του Κέντρου Ημέρας Εφήβων είναι εκατόν εβδομήντα τρεις (**173**).

Φορείς Παραπομπής

Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζονται αναλυτικά οι φορείς παραπομπής προς το Κέντρο Ημέρας Εφήβων, για τα διαστήματα:

1. Σεπτέμβριος 2019 - Ιούλιος 2020
2. Σεπτέμβριος 2020 - Ιούλιος 2021
3. Σεπτέμβριος 2021- Ιούλιος 2022
4. **Σεπτέμβριος 2022 - Ιούλιος 2023**

A A	Φορέας Παραπομπής	Αριθμός Εφήβων 2019-2020	Αριθμός Εφήβων 2020-2021	Αριθμός Εφήβων 2021-2022	Αριθμός Εφήβων 2022-2023
A	Νοσοκομεία	Συν.: 17	Συν.: 12	Συν.: 9	Συν.: 12
1	Νοσοκομείο Παιδων Πεντέλης	3	-	-	2
2	Νοσοκομείο Παιδων "Π.&Α. Κυριακού"	5	3	1	2
3	Νοσοκομείο Παιδων "Η Αγία Σοφία"	5	3	5	2
4	Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αττικών	1	1	-	-

A A	Φορέας Παραπομπής	Αριθμός Εφήβων 2019-2020	Αριθμός Εφήβων 2020-2021	Αριθμός Εφήβων 2021-2022	Αριθμός Εφήβων 2022-2023
5	Γ.Ν. Ασκληπιείο Βούλας	1	-	-	1
6	Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Νίκαιας	2	-	-	-
7	Γ.Ν. "Τζάνειο"	-	2	1	4
8	Γ.Ν.Ν.Θ.Α. "Η Σωτηρία"	-	1	-	1
9	Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής "Δρομοκαΐτειο"	-	1	-	-
10	Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρείο Οικογένειας	-	1	-	-
11	Γενικό Νοσοκομείο Αττικής "Σισμανόγλειο- Αμαλία Φλέμιγκ"	-	-	2	-
B	Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων	Συν.: 0	Συν.: 1	Συν.: 7	Συν.:5
12	Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Κορυδαλλού	-	1	-	1
13	Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Περιστερίου	-	-	2	-
14	Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Πειραιά	-	-	1	-
15	Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Αγίου Δημητρίου	-	-	1	1
16	Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Αθηναίων	-	-	2	-
17	Σχολική Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Νέας Σμύρνης	-	-	1	3
Γ	Στεγαστικές Δομές Ασυνόδευτων Ανηλίκων	Συν.: 11	Συν.: 11	Συν.: 10	Συν.: 2
18	Ξενώνας Ασυνόδευτων Κοριτσιών ΔΟΜ (Ίλιον)	5	1	2	-
19	Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Σύλλογος Μερίμνης Ανηλίκων και	3	-	-	-

A A	Φορέας Παραπομπής	Αριθμός Εφήβων 2019-2020	Αριθμός Εφήβων 2020-2021	Αριθμός Εφήβων 2021-2022	Αριθμός Εφήβων 2022-2023
	Νέων				
20	Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων ΜΕΤΑδραση	3	1	-	-
21	Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων “Ιατρική Παρέμβαση”	-	8	3	1
22	Ζεύξης, Safe Zone Μαλακάσας	-	1	-	-
23	Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων “Ευρωπαϊκή Έκφραση	-	-	2	-
24	Διεθνές Κέντρο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ICSD)- Εποπτευόμενα Διαμερίσματα για Ασυνόδευτους Ανήλικους 16+	-	-	1	-
25	Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων “Ζεύξης”	-	-	1	-
26	Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων “Νόστος”	-	-	1	-
27	ΔΟΜ Κυψέλη 1 Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων				1
Δ	Προνοιακές Στεγαστικές Δομές	Συν.: 0	Συν.: 4	Συν.: 5	Συν.: 10
27	Στέγη Θηλέων “Ο Άγιος Αλέξανδρος”	-	2	4	1
28	Εστία Κοριτσιού “Φιλοθέη η Αθηναία”	-	2	-	-
29	ΚΚΠΠΑ - Παράρτημα Προστασίας Παιδιού Αττικής (Άγιος Αντρέας, Αγία Βαρβάρα)	-	-	1	3
	ΚΚΠΔΜ - Δομή Φλώρινας	-	-	-	1
	Χαμόγελο του Παιδιού - Το Σπίτι του Καρέα	-	-	-	1

A A	Φορέας Παραπομπής	Αριθμός Εφήβων 2019-2020	Αριθμός Εφήβων 2020-2021	Αριθμός Εφήβων 2021-2022	Αριθμός Εφήβων 2022-2023
	Happy House Μικρολίμανο - Φιλαδέλφεια	-	-	-	2
	Εκκλησιαστικό Ορφανοτροφείο Βουλιαγμένης	-	-	-	2
E	Δομές Τομέα Παιδείας - Εκπαίδευσης	Συν.: 2	Συν.: 0	Συν.: 4	Συν.: 0
30	2ο Λύκειο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Ελληνικού	1	-	-	-
31	ΚΕΣΥ Παγκρατίου	1	-	-	-
32	1ο ΕΠΑΛ Αμαρουσίου	-	-	1	-
33	Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο- Λύκειο Αθήνας	-	-	1	-
34	2ο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Α Αθήνας	-	-	2	-
ΣΤ	Κοινοτικές Δομές / Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	Συν.: 1	Συν.: 1	Συν.: 1	Συν.: 0
35	Ε.ΚΕ.Ψ.Υ.Ε. - Παράρτημα Πειραιά	1	1	1	-
Z	Δομές / Υπηρεσίες Δικαιοσύνης	Συν.: 7	Συν.: 5	Συν.: 1	Συν.: 2
36	Εισαγγελία Ανηλίκων Αθήνας	1	-	-	-
37	Εισαγγελία Ανηλίκων Πειραιά	-	1	-	-
38	Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Αθήνας	-	-	1	2
39	Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Πειραιά	1	2	-	-
40	Εισαγγελία Πρωτοδικών Αργινίου	-	1	-	-
41	Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Περισσού	5	1	-	-
H	Άλλες Υπηρεσίες	Συν.: 2	Συν.: 1	Συν.: 0	Συν.: 0

A A	Φορέας Παραπομπής	Αριθμός Εφήβων 2019-2020	Αριθμός Εφήβων 2020-2021	Αριθμός Εφήβων 2021-2022	Αριθμός Εφήβων 2022-2023
42	Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού	-	1	-	-
43	Δίκτυο Επιτροπείας - ΜΕΤΑδραση	1	-	-	-
44	Κέντρο Αλληλεγγύης Αθηνών - Solidarity Now	1	-	-	-
Θ	Κοινότητα	-	8	11	11
	Σύνολο νέων εντάξεων:	40	43	48	42
	Σύνολο ενεργών περιπτώσεων:	92			

Στον παραπάνω πίνακα παρουσίασης των φορέων παραπομπής, για την περίοδο 2022-2023, παρατηρείται:

1. **Σημαντική αύξηση** του αριθμού παραπομπών από **προνοιακές στεγαστικές δομές**.
2. **Διατήρηση** του αριθμού των εφήβων που εντάσσονται στο Κέντρο Ημέρας από την **κοινότητα**.
3. **Διατήρηση** του αριθμού των εφήβων που παραπέμπονται από **νοσοκομειακές δομές**.
4. **Μείωση** του αριθμού των εφήβων που εντάσσονται στο Κέντρο Ημέρας από **δομές και υπηρεσίες του τομέα εκπαίδευσης**.
5. **Σημαντική μείωση** του αριθμού των εφήβων από στεγαστικές δομές ασυνόδευτων ανηλίκων.

Η σημαντική **μείωση των εφήβων που προέρχονται από δομές ασυνόδευτων ανηλίκων** πιθανώς σχετίζεται με τη συνολική κατάσταση στο πεδίο υποστήριξης των προσφύγων (κλείσιμο προγραμμάτων, υπηρεσιών και δομών) και με την επικέντρωση των υφιστάμενων υπηρεσιών σε διαδικασίες προώθησης των ασυνόδευτων σε άλλες χώρες.

Η σημαντική **αύξηση των εφήβων που παραπέμπονται από προνοιακές στεγαστικές δομές** φαίνεται να σχετίζεται με την ανάπτυξη σταθερών συνεργασιών του Κέντρου Ημέρας Εφήβων με τις δομές της ευρύτερης περιοχής, ενώ καταδεικνύει την ανάγκη υποστήριξης των ξενώνων από κοινοτικές μη στεγαστικές δομές.

Προφίλ συμμετεχόντων-ουσών εφήβων

Οι έφηβοι-ες που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας παρουσιάζουν ετερογένεια ως προς την καταγωγή, την εμπλοκή με το σύστημα δικαιοσύνης, τους λόγους απομάκρυνσης από το οικογενειακό περιβάλλον και άλλα. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το **προφίλ των ενεργών περιπτώσεων τον Ιούλιο του 2020, του 2021 και του 2022.**

Οι δείκτες που έχουν επιλεγεί αφορούν σε χαρακτηριστικά, πρακτικές και ιδιότητες που φαίνεται να επιδρούν στους λόγους παραπομπής και ένταξης στο Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων.

AA	Ιδιότητα - Χαρακτηριστικά - Πρακτικές	Ιούλιος 2020 Ποσοστό %	Ιούλιος 2021 Ποσοστό %	Ιούλιος 2022 Ποσοστό %	Ιούλιος 2023 Ποσοστό %
1	Προσφυγικό υπόβαθρο	35%	20%	16,5%	5%
2	Ασυνόδευτα ανήλικα	32,5%	18%	13,5%	5%
3	Μεταναστευτικό υπόβαθρο (Μετανάστης δεύτερης γενιάς)	17,5%	25%	20,5%	18%
4	Εμπλοκή με το σύστημα δικαιοσύνης	12,5%	15%	17,5%	28%
5	Περιπτώσεις παραμέλησης	75%	36%	59,5%	78%
6	Περιπτώσεις κακοποίησης και παραμέλησης	22,5%	22%	15%	20%
7	Απο μονογονεϊκή οικογένεια	50%	42%	50%	59%
8	Απομάκρυνση από την οικογένεια με εισαγγελική εντολή	50%	45%	50%	62%
9	Με διάγνωση ψυχιατρικής διαταραχής	12,5%	24%	35%	38%
10	Με διάγνωση νοητικής υστέρησης	7,5%	9%	13.5%	5%
11	Με διάγνωση αναπτυξιακής διαταραχής	0%	4%	3%	3%

12	Έχει λάβει φαρμακευτική αγωγή	15%	31%	32,5%	45%
13	Με εμπειρία αστεγίας	5%	9%	2,7%	13%
14	*Με ιστορικό κακοποίησης στην οικογένεια καταγωγής	50%	25%	32,5%	36%
15	*Με ιστορικό ψυχιατρικών διαταραχών στην οικογένεια καταγωγής	30%	33%	21,5%	30%
16	*Με ιστορικό εξαρτήσεων στην οικογένεια καταγωγής	35%	20%	16,5%	25%
17	Περιπτώσεις υιοθεσίας - αναδοχής	2,5%	7%	12%	8%
18	Συγκρουσιακές σχέσεις στην οικογένεια	2,5%	20%	19%	55%
19	Ιστορικό ψυχιατρικών νοσηλειών	5%	24%	23%	32%
20	Ηλικιακό εύρος 12-14 ετών	52,5%	25%	27%	20%
21	Ηλικιακό εύρος 15-18 ετών	47,5%	75%	64,9%	67%
22	Ηλικιακό εύρος 18+	0	0	8,1%	13%

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρείται:

1. **Σημαντική αύξηση στην ένταξη εφήβων που έχουν εμπλοκή με το νόμο.** Αυτή η τάση πιθανώς οφείλεται στην συστηματοποίηση της συνεργασίας με τις υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων σε Αθήνα και Πειραιά, αλλά και στη σταθερή συνεργασία με τις εισαγγελικές και δικαστικές αρχές ανηλίκων. Επίσης, αναδεικνύεται η συσχέτιση της εκδήλωσης μη επιθυμητών κοινωνικών συμπεριφορών (παραβατικότητα) με το ευρύτερο φάσμα των ψυχοκοινωνικών δυσκολιών στην εφηβεία.
2. **Σταθερή αύξηση στην ένταξη εφήβων που έχουν λάβει διάγνωση ψυχιατρικής διαταραχής** με πιο συχνές τις διαγνώσεις διαταραχής διαγωγής, εναντιωματικής διαταραχής, άγχους, συναισθήματος και ΔΕΠΥ, καθώς και των εφήβων που έχουν νοσηλευτεί και λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή.
3. **Μείωση της ένταξης εφήβων με προσφυγικό υπόβαθρο** (βλ. Παρατηρήσεις προηγ. κεφαλαίου).
4. **Σημαντική αύξηση του ποσοστού ένταξης εφήβων με εμπειρία αστεγίας.** Οι περισσότερες περιπτώσεις αφορούν εφήβους-ες που έχουν παραμείνει εκτός

στεγαστικού πλαισίου, είτε ύστερα από διαρκείς πολυήμερες φυγές, είτε λόγω θεσμικών κενών στις μεταβάσεις μεταξύ δομών (περιπτώσεις προσφυγικού).

5. **Το ποσοστό των περιπτώσεων που έχουν υποστεί παραμέληση παραμένει σταθερά υψηλό.** Αυτό σηματοδοτεί την ανάγκη για εκτενή διερεύνηση του πεδίου της παραμέλησης (ορισμός, κατάσταση, όροι, προϋποθέσεις, προβλεπτικοί παράγοντες κα.).

Το ηλικιακό εύρος των 15-18 παραμένει αυξημένο τονίζοντας την ανάγκη υπηρεσιών για την ύστερη εφηβεία και την πρώτη νεότητα, διατηρώντας την επιφύλαξη πως μπορεί να σχετίζεται με καθυστερήσεις παραπομπών εφήβων σε μονάδες ψυχικής υγείας και παιδικής προστασίας. Η παραπομπή εφήβων στο Κέντρο Ημέρας, ακολουθεί συχνά, τη γραμμή παραπομπής που εμπλέκει τις εισαγγελικές αρχές, τις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων και τις νοσηλευτικές δομές, εμπλέκοντας ενδιάμεσα, πολλές φορές, σχολικές μονάδες, ψυχιατρικές κλινικές ή λοιπές κοινοτικές δομές ψυχικής υγείας.

Στον παραπάνω πίνακα **δεν περιλαμβάνεται το ποσοστό των εφήβων που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα από το Σεπτέμβριο του 2022 και έχουν διακόψει ή ολοκληρώσει.**

*Οι δείκτες που αφορούν σε στοιχεία του ιστορικού της οικογένειας καταγωγής παρουσιάζονται προσεγγιστικά, ειδικά λόγω των ελλιπών πληροφοριών από τη λήψη του κοινωνικού ιστορικού στις περιπτώσεις των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων.

**Παρακάτω, στην ενότητα “Συσχετίσεις Δεδομένων και Συμπεράσματα” επιχειρείται παραγοντική ανάλυση των δεδομένων του πίνακα “Πρόφιλ Συμμετεχόντων Εφήβων”.

Γεωγραφική κατανομή κατοικίας - δομής φιλοξενίας σε ΤΟΨΥΠΕ και καταγωγή

Ενδιαφέρον παρουσιάζει, επίσης, η **γεωγραφική κατανομή, όπως διαμορφώνεται από την περιοχή κατοικίας (οικία ή στεγαστική δομή)** των περιπτώσεων που έχουν ενταχθεί στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα δεδομένα για όλες τις περιπτώσεις που έχουν υποστηριχθεί ή υποστηρίζονται από την αρχή λειτουργίας του Κέντρο Ημέρας Εφήβων, με αναφορά στον Τομέα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων.

Γεωγραφική και τομεακή κατανομή όλων των περιπτώσεων εφήβων (2019-2023)				
ΑΑ	Περιοχή κατοικίας - δομής φιλοξενίας	Καταγωγή	Αριθμός Εφήβων	Τομέας ΨΥ Παιδιών Εφήβων
1	Σεπόλια	Ελλάδα	2	3ος Αττικής
2	Αίγινα	Ελλάδα - Αλβανία	1	1ος Αττικής
3	Κολωνός	Βουλγαρία, Αλβανία, Ελλάδα	4	3ος Αττικής
4	Λάρισα	Ελλάδα	1	Εκτός Αττικής
5	Ίλιον	Ελλάδα, Αφγανιστάν, Πακιστάν, Ζιμπάμπουε, Συρία, Μπαγκλαντές, Σομαλία	11	2ος Αττικής
6	Αγία Παρασκευή	Αλβανία	1	2ος Αττικής
7	Πειραιάς	Ελλάδα, Φιλιππίνες, Κολομβία, Αφγανιστάν, Ελλάδα - Ρωσία	21	1ος Αττικής
8	Σαλαμίνα	Ελλάδα	4	1ος Αττικής
9	Φυλής, Αθήνα	Ελλάδα	3	3ος Αττικής

Γεωγραφική και τομεακή κατανομή όλων των περιπτώσεων εφήβων (2019-2023)				
ΑΑ	Περιοχή κατοικίας - δομής φιλοξενίας	Καταγωγή	Αριθμός Εφήβων	Τομέας ΨΥ Παιδιών Εφήβων
10	Μενίδι	Ελλάδα,Αλβανία	4	2ος Αττικής
11	Νίκαια	Ελλάδα	3	1ος Αττικής
12	Νέος Κόσμος	Αλβανία, Ελλάδα, Ρουμανία	4	4ος Αττικής
13	Σταθμός Λαρίσης, Αθήνα	Βουλγαρία,Ρωσία, Αφγανιστάν, Πακιστάν, Συρία	9	3ος Αττικής
14	Κυψέλη	Αλβανία, Αφγανιστάν, Συρία, Ιράκ, Φιλιππίνες	8	3ος Αττικής
15	Λήμνος	Ελλάδα	1	Εκτός Αττικής
16	Ασπρόπυργος	Ελλάδα	1	1ος Αττικής
17	Αγρίνιο	Ελλάδα	1	Εκτός Αττικής
18	Αργυρούπολη	Ελλάδα	1	4ος Αττικής
19	Αιγάλεω	Ελλάδα	1	1ος Αττικής
20	Ηλιούπολη	Ελλάδα- Αλβανία	4	4ος Αττικής
21	Γλυφάδα	Ελλάδα, Μαρόκο, Παλαιστίνη	5	4ος Αττικής
22	Πεντέλη	Κονγκό	1	2ος Αττικής
23	Νέα Σμύρνη	Ελλάδα - Νιγηρία, Μαρόκο, Ελλάδα	5	4ος Αττικής
24	Κορυδαλλός	Πολωνία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Αλβανία	6	1ος Αττικής
25	Παγκράτι	Ελλάδα- Σρι Λάνκα	3	4ος Αττικής

Γεωγραφική και τομεακή κατανομή όλων των περιπτώσεων εφήβων (2019-2023)				
ΑΑ	Περιοχή κατοικίας - δομής φιλοξενίας	Καταγωγή	Αριθμός Εφήβων	Τομέας ΨΥ Παιδιών Εφήβων
26	Περιστέρι	Ελλάδα, Αίγυπτος, Γεωργία	9	1ος Αττικής
27	Άγιος Δημήτριος	Ελλάδα	7	4ος Αττικής
28	Βύρωνα	Ελλάδα	3	3ος Αττικής
29	Νέο Ηράκλειο	Ελλάδα	1	2ος Αττικής
30	Εξάρχεια	Αφγανιστάν, Πακιστάν, Μαρόκο, Κονγκό	9	3ος Αττικής
31	Κόρινθος	Ελλάδα	1	Εκτός Αττικής
32	Δάφνη	Ελλάδα	2	4ος Αττικής
33	Σχιστό	Ελλάδα	1	1ος Αττικής
34	Μαρούσι	Ελλάδα	2	2ος Αττικής
35	Παλαιό Φάληρο	Ελλάδα	6	4ος Αττικής
36	Νέο Φάληρο	Ελλάδα	1	1ος Αττικής
37	Πατήσια	Αίγυπτος, Αλβανία, Μπουρούντι, Ελλάδα	4	3ος Αττικής
38	Αγία Βαρβάρα	Ελλάδα	1	1ος Αττικής
39	Αμπελόκηποι	Ελλάδα, Μπαγκλαντές, Σομαλία, Σιέρα Λεόνε	5	3ος Αττικής
40	Κάρπαθος	Ελλάδα	1	Εκτός Αττικής
41	Πετράλωνα	Λίβανος, Ελλάδα	2	4ος Αττικής
42	Σπάτα	Ελλάδα	1	4ος Αττικής
43	Ιωάννινα	Ελλάδα	1	Εκτός Αττικής

Γεωγραφική και τομεακή κατανομή όλων των περιπτώσεων εφήβων (2019-2023)				
ΑΑ	Περιοχή κατοικίας - δομής φιλοξενίας	Καταγωγή	Αριθμός Εφήβων	Τομέας ΨΥ Παιδιών Εφήβων
44	Χαϊδάρι	Ελλάδα	1	1ος Αττικής
45	Άλιμος	Ελλάδα	4	4ος Αττικής
46	Καισαριανή	Αλβανία	1	3ος Αττικής
47	Καλλιθέα	Ελλάδα	1	4ος Αττικής
48	Καματερό	Ελλάδα, Ελλάδα - Ρουμανία	2	2ος Αττικής
49	Βουλιαγμένη	Ελλάδα, Ρουμανία	2	4ος Αττικής

Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων εντάσσεται στον 4ο Τομέα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων. Στον παραπάνω πίνακα αναδεικνύεται η διατομεακή λειτουργία της δομής, μιας και η γεωγραφική προέλευση κατοικίας των περισσότερων εντάξεων αφορά σε περιπτώσεις εκτός του τομέα ευθύνης του Κέντρου Ημέρας.

Τομέας ΨΥ Παιδιών - Εφήβων Αττικής	Αριθμός Εντάξεων
1ος Τομέας	50
2ος Τομέας	22
3ος Τομέας	48
4ος Τομέας	47
Εκτός Αττικής	6

Τα σύνολα του αριθμού εντάξεων ανά Τομέα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων της Αττικής, καταδεικνύουν την ανάγκη για αντίστοιχες υπηρεσίες στον 1ο και στον 3ο τομέα και συγκεκριμένα, στις περιοχές του κέντρου της Αθήνας και στην ευρύτερη περιοχή του Πειραιά.

Τομείς Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων Αττικής

Τομέας	Υ.ΠΕ.	Περιοχή Κάλυψης
--------	-------	-----------------

<p>1ος Τομέας Αττικής</p>	<p>2η</p>	<p>Δήμοι Αιγάλεω, Περιστερίου, Χαϊδαρίου, Πετρούπολης, Αγ. Βαρβάρας, Ασπροπύργου, Ελευσίνας, Μάνδρας-Ειδυλλίας, Μεγαρέων (Α' Υποτομέας), Πειραιώς, Κερασινίου - Δραπετσώνας, Περάματος, Κορυδαλλού, Νίκαιας - Ρέντη και Περιφερειακή Ενότητα Νήσων Αττικής (Δήμος Αγκιστριού, Δήμος Αίγινας, Δήμος Κυθήρων, Δήμος Πόρου, Δήμος Σαλαμίνας, Δήμος Σπετσών, Δήμος Τροιζηνίας-Μεθάνων, Δήμος Ύδρας) (Β' Υποτομέας). Περιλαμβάνει 2 Υποτομείς.</p>
<p>2ος Τομέας Αττικής</p>	<p>1η</p>	<p>Δήμοι Αγ. Αναργύρων, Καματερού, Φυλής, Ιλίου (Α' Υποτομέας), Ν. Φιλαδέλφειας, Ν. Χαλκηδόνος, Ν. Ιωνίας, Μεταμόρφωσης, Ν. Ηρακλείου, Λυκόβρυσης-Πεύκης, Αχαρνών- Θρακομακεδόνες (Β' Υποτομέας), Πεντέλης (Μελίσσια-Πεντέλη-Νέα Πεντέλη), Βριλησίων, Χαλανδρίου, Αγ. Παρασκευής, Κηφισιάς, Αμαρουσίου, Διονύσου, Ωρωπού (Γ' Υποτομέας), Μαραθώνα, Παιανίας, Παλλήνης, Ραφήνας-Πικερμίου, Σπάτων-Αρτέμιδος (Δ' Υποτομέας). Περιλαμβάνει 4 Υποτομείς.</p>
<p>3ος Τομέας Αττικής</p>	<p>1η</p>	<p>Δήμος Γαλασίου, 4ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων, που περικλείει τις Δυτικές Συνοικίες (Κολωνός, Ακαδημία Πλάτωνος, Σεπόλια μέχρι Πατήσια), 5ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων, που περικλείει τις Βορειοδυτικές Συνοικίες, 6ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων, που περικλείει τις Βόρειες Κεντρικές Συνοικίες (Πατήσια, Κυψέλη) (Α' Υποτομέας), Δήμοι Φιλοθέης-Ψυχικού, Παπάγου-Χολαργού, Ζωγράφου, 7ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων, που περικλείει τις Βορειοανατολικές Συνοικίες (Αμπελόκηποι, Ερυθρός, Πολύγωνο) (Β' Υποτομέας), Δήμοι Βύρωνα, Καισαριανής, Δάφνης-Υμηττού (Γ' Υποτομέας). Περιλαμβάνει 3 Υποτομείς.</p>
<p>4ος Τομέας Αττικής</p>	<p>2η</p>	<p>Δήμοι Ταύρου-Μοσχάτου, Καλλιθέας, Ηλιούπολης, 1ο Δημοτικό Διαμέρισμα Δήμου Αθηναίων που περικλείει το Κέντρο της Αθήνας, 2ο Δημοτικό Διαμέρισμα Δήμου Αθηναίων που περικλείει τις Νοτιοανατολικές Συνοικίες της Αθήνας, 3ο Δημοτικό Διαμέρισμα Δήμου Αθηναίων που περικλείει τις Νοτιοδυτικές Συνοικίες της Αθήνας (Α' Υποτομέας), Δήμοι Π. Φαλήρου, Αγ. Δημητρίου, Ν. Σμύρνης, Ελληνικού-Αργυρούπολης, Αλίμου, Γλυφάδας, Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Σαρωνικού, Λαυρεωτικής, Κρωπίας, Μαρκόπουλου (Β' Υποτομέας). Περιλαμβάνει δύο Υποτομείς.</p>

Παρεμβάσεις και Ενέργειες Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης του Κέντρου Ημέρας Εφήβων ανά άξονα

Στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων την περίοδο **μεταξύ του Σεπτεμβρίου 2022 και του Ιουλίου 2023** πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις που αφορούν σε όλους τους άξονες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης, όπως περιγράφηκαν παραπάνω, περιλαμβάνοντας: (α) ατομικές συναντήσεις με εφήβους και έφηβες, (β) ατομικές και ομαδικές παρεμβάσεις στον ανοικτό χώρο, σε εξωτερικούς χώρους και στους Ξενώνες του προγράμματος, (γ) συναντήσεις μαθησιακής υποστήριξης (δ) ενημερωτικές συναντήσεις και συνεδρίες συμβουλευτικής με γονείς και οικογενειακό-υποστηρικτικό περιβάλλον, (ε) κατ' οίκον επισκέψεις (στ) πολιτισμικά εργαστήρια και (ζ) κοινοτικά εργαστήρια.

Επίσης, καθόλη τη διάρκεια της περιόδου πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις (α) σε εφήβους-ες που διαμένουν στους ξενώνες του προγράμματος, (β) σε εφήβους-ες που φιλοξενούνταν στους ξενώνες αλλά έχουν μεταβεί, είτε στην οικογένεια, είτε σε άλλη στεγαστική δομή (μεταπαρακολούθηση), (γ) σε εφήβους-ες που φιλοξενούνται σε λοιπές στεγαστικές δομές, (δ) σε εφήβους-ες από την κοινότητα, (ε) σε εφήβους-ες που βρίσκονταν σε αστεγία, σε φυγή ή σε προστατευτική φύλαξη και (στ) σε νεαρούς-ες ενηλίκους-ες ως συνέχεια της υποστήριξης με στόχο την αυτονόμηση και την κοινωνική ενδυνάμωση.

Εκτός από το φυσικό χώρο του Κέντρου Ημέρας Εφήβων οι παρεμβάσεις υλοποιήθηκαν και σε (α) σχολεία, (β) στεγαστικές δομές, (γ) νοσηλευτικά ιδρύματα, (δ) δικαστικές υπηρεσίες, (ε) καταστήματα κράτησης και σε (στ) εξωτερικούς χώρους (δρόμοι, πλατείες, κλπ.).

Η διαδικασία απολογισμού πραγματοποιήθηκε σε δύο επίπεδα-στάδια. Αρχικά, ορίστηκε μία ομάδα επαγγελματιών για τον κάθε άξονα (υπηρεσίες ψυχικής υγείας - πολιτισμική ενίσχυση - κοινοτικές παρεμβάσεις - αυτοδιαχείριση) η οποία συγκέντρωσε και επεξεργάστηκε τα δεδομένα των παρεμβάσεων της περιόδου 2022-2023 καταλήγοντας σε παρατηρήσεις και προτάσεις για τον κάθε άξονα. Έπειτα, παρουσίασε τα παραπάνω στην ολομέλεια, όπου και ολοκληρώθηκε η διαδικασία απολογισμού με συνολικές παρατηρήσεις και προτάσεις.

Άξονας 1 | Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Συναντήσεις συμβουλευτικής

Στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων παρέχονται υπηρεσίες συμβουλευτικής εφήβων, συμβουλευτικής γονέων και οικογενειακής συμβουλευτικής. Οι συναντήσεις αυτές υλοποιούνται προγραμματισμένα, σε τακτική βάση και συντονίζονται από εκπαιδευμένους επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Η στοχοθεσία και ο απολογισμός των συναντήσεων και των παρεμβάσεων γίνεται **εξατομικευμένα**, λαμβάνοντας υπόψη τα αιτήματα, τις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περίπτωσης και κάθε οικογένειας. Οι συναντήσεις γονέων και οι οικογενειακές συναντήσεις υλοποιούνται σε διακριτό χώρο.

Σκοπός των **συναντήσεων συμβουλευτικής με τους εφήβους-ες** είναι η υποστήριξη σε ζητήματα που αφορούν στην αυτοεικόνα τους, στη διαχείριση αλλαγών που σχετίζονται με την εφηβεία, αλλά και γενικότερα τη συμπεριφορά, τη συναισθηματική κατάσταση και τη σχέση και επαφή με το οικογενειακό περιβάλλον.

Οι **συναντήσεις συμβουλευτικής με το οικογενειακό - υποστηρικτικό περιβάλλον** των εφήβων θέτουν ως στόχο την ενδυνάμωση του γονεϊκού - υποστηρικτικού ρόλου, την αποκατάσταση της σχέσης με τους εφήβους-ες, την ανίχνευση και αποκατάσταση σημαντικών ζητημάτων που αφορούν στους ίδιους-ες, αλλά και τη διαρκή διερεύνηση των συνθηκών του οικογενειακού περιβάλλοντος.

Οι **κοινές οικογενειακές συναντήσεις συμβουλευτικής** με τη συμμετοχή των εφήβων και των μελών του οικογενειακού-υποστηρικτικού δικτύου έχουν ως στόχο την εύρεση λειτουργικών τρόπων επικοινωνίας μεταξύ των μελών του συστήματος, την ανάδειξη και τον επανακαθορισμό των ρόλων και των “προβληματικών θέσεων” στην οικογένεια, αλλά και τη συνεργασία για την αποκατάσταση των κοινά συμφωνημένων ζητημάτων.

Ψυχιατρική Υποστήριξη Εφήβων

Η ομάδα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων στελεχώνεται από ψυχίατρο παιδιών και εφήβων παρέχοντας ψυχιατρική εκτίμηση και παρακολούθηση, στις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο. Στις συναντήσεις πραγματοποιείται ρύθμιση της φαρμακευτικής αγωγής των εφήβων, διερεύνηση των συμπτωμάτων και των παραγόντων επικινδυνότητας και συνολική υποστήριξη.

Η ψυχίατρος παιδιών και εφήβων συμμετέχει σε συναντήσεις προσωπικού, σε εστιασμένες ομάδες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης και σε ομάδες εργασίας.

Συμβουλευτική Υγείας

Οι συναντήσεις συμβουλευτικής υγείας υλοποιούνται προγραμματισμένα ή έκτακτα, ενώ προσανατολίζονται τόσο στους εφήβους-ες, όσο και στο οικογενειακό ή το υποστηρικτικό τους πλαίσιο.

Η στοχοθεσία και η διάρκεια των συναντήσεων συμβουλευτικής υγείας συμφωνείται από κοινού με τον επαγγελματία τον έφηβο-η και την οικογένεια του-της και μπορεί να αφορούν (α) σε θέματα εφηβείας, (β) εκπαίδευσης σε θέματα αγωγής υγείας (π.χ. εμβολιαστική κάλυψη, σεξουαλική αγωγή, διατροφή, ατομική υγιεινή, υγιεινή κατοικίας) (γ) στη διασύνδεση και την αξιοποίηση των υπηρεσιών υγείας.

Ο απολογισμός των συναντήσεων και των παρεμβάσεων γίνεται **εξατομικευμένα**, λαμβάνοντας υπόψη τα αιτήματα, τις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περίπτωσης και κάθε οικογένειας.

Για κάθε συνάντηση συμβουλευτικής, ψυχιατρικής παρακολούθησης και συμβουλευτικής υγείας **τηρείται εξατομικευμένο αρχείο καταγραφής**.

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρεται **ο αριθμός εφήβων που συμμετέχουν (οι ίδιοι-ες ή οι οικογένειές τους) σε ατομικές συναντήσεις με επαγγελματία ψυχικής υγείας του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, την περίοδο από το Σεπτέμβριο του 2021 έως και τον Ιούλιο του 2022.**

Συγκεντρωτικός Πίνακας Δεδομένων Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (Άξονας 1)

A A	Κατηγορία	Αριθμός Περιπτώσεων 2020-2021	Αριθμός Συναντήσεων 2020-2021	Αριθμός Περιπτώσεων 2021-2022	Αριθμός Συναντήσεων 2021-2022	Αριθμός Περιπτώσεων 2022-2023	Αριθμός Συναντήσεων 2022-2023
1	*Εφηβοι-ες που έχουν ενταχθεί σε ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής ή προγραμματισμένες υποστηρικτικές συναντήσεις	7	76	22	138	17	106
2	Γονείς ή συγγενείς που έχουν ενταχθεί σε συναντήσεις συμβουλευτικής	24	235	30	195	27	111

A A	Κατηγορία	Αριθμός Περιπτώσεων 2020-2021	Αριθμός Συναντήσεων 2020-2021	Αριθμός Περιπτώσεων 2021-2022	Αριθμός Συναντήσεων 2021-2022	Αριθμός Περιπτώσεων 2022-2023	Αριθμός Συναντήσεων 2022-2023
3	Οικογενειακές συναντήσεις συμβουλευτικής (Κοινές συναντήσεις εφήβων και μελών της οικογένειας)	8	22	21	60	18	65
4	**Εφηβοι-ες που λαμβάνουν ψυχιατρικές υπηρεσίες	5	20	8	64	14	108
5	***Εφηβοι-ες και μέλη των οικογενειών τους που έχουν παρακολουθήσει συναντήσεις συμβουλευτικής υγείας	-	-	-	-	27	65

* Για την περίοδο 2022- 2023 τα δεδομένα αφορούν αποκλειστικά σε συναντήσεις συμβουλευτικής εφήβων. Οι υποστηρικτικές συναντήσεις παρουσιάζονται και απολογίζονται παρακάτω, στον Άξονα 3.

** Αφορά σε περιπτώσεις εφήβων που λαμβάνουν ψυχιατρικές υπηρεσίες από το Κέντρο Ημέρας Εφήβων.

*** Δεν υπάρχει συλλογή δεδομένων για τις προηγούμενες περιόδους.

Μέσοι όροι αριθμού συναντήσεων υπηρεσιών ψυχικής υγείας

AA	Κατηγορία	Μέσος όρος	Διακύμανση
1	Συμβουλευτική εφήβων	6	1-15
2	Συμβουλευτική γονέων	4	1-13
3	Οικογενειακή συμβουλευτική	4	1-8
4	Συμβουλευτική υγείας	3	1-5
5	Ψυχιατρική υποστήριξη	4	1-14

Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών | Άξονας 1: Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Παρακάτω παρουσιάζονται τα σημεία - πεδία που επικεντρώθηκε η ομάδα εργασίας για τον Άξονα 1, καθώς και συνολικά, η ομάδα επαγγελματιών του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.

Για τη συμβουλευτική εφήβων, γονέων και οικογένειας:

1. Κρίνεται σημαντική η συνεργασία των επαγγελματιών που υλοποιούν συναντήσεις συμβουλευτικής, μέσα από τη **συμμετοχή τους στην Ομάδα Συζήτησης Περιπτώσεων (ΟΣΠ)**, η οποία πραγματοποιείται κάθε 15 ημέρες, με τη μορφή της εποπτείας ομοτίμων.
2. Την περίοδο 2022-2023 παρατηρήθηκε αύξηση του αριθμού συναντήσεων συμβουλευτικής γονέων και του αριθμού συναντήσεων εφήβων (χωρίς απαραίτητα αύξηση του αριθμού όσων εντάσσονται σε συμβουλευτική). Ταυτόχρονα, παρατηρείται μείωση του αριθμού οικογενειακών συναντήσεων, οι οποίες, πολλές φορές, διακόπτονται απότομα. Τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι εάν σκοπός, μεταξύ άλλων, των συναντήσεων συμβουλευτικής εφήβων και γονέων είναι η προετοιμασία για την ένταξή τους σε οικογενειακές συναντήσεις, **ο χρόνος και η διάρκεια των πρώτων συναντήσεων να επιδρά, ενδεχομένως, αρνητικά στην έναρξη ή στην έκβαση της οικογενειακής συμβουλευτικής.**
3. Η δυσκολία της ένταξης των εφήβων και των γονέων σε συναντήσεις οικογενειακής συμβουλευτικής σχετίζεται, πιθανώς, με την διεργασία των πρώτων συναντήσεων, ενώ ειδικά στις περιπτώσεις που το αίτημα των εφήβων και των γονέων είναι δυσδιάκριτο, παρατηρείται ανακύκλωση ίδιων θεμάτων από συνάντηση σε συνάντηση και ταυτόχρονη δυσκολία επικέντρωσης σε συγκεκριμένη στοχοθεσία. Συνεπώς, **είναι σημαντικό η στοχοθεσία και ο αριθμός των συναντήσεων να αποσαφηνίζεται από την αρχή και να επανέρχεται από τον επαγγελματία σε κάθε συνάντηση.**
4. Φαίνεται ότι **οι οικογενειακές συναντήσεις**, στις περιπτώσεις όπου υλοποιούνται με τακτικότητα, **αποτελούν κίνητρο για τους εφήβους-ες να εκφράσουν ανοικτά σκέψεις και τα συναισθήματα** για τους ίδιους-ες και για τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας.
5. Οι **ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής εφήβων** μπορούν να συμβάλουν στην **ανάπτυξη της συναισθηματικής τους έκφρασης, όταν επεξεργάζονται θέματα και περιεχόμενα των οικογενειακών συναντήσεων.**
6. Παρουσιάζονται δυσκολίες στις συναντήσεις συμβουλευτικής και ειδικότερα στη δημιουργία ενός κοινού συμβολαίου συνεργασίας, οι οποίες μπορεί να σχετίζονται (α) με τις συγκρουσιακές σχέσεις των μελών της οικογένειας, (β) την εμπλοκή τρίτων (εισαγγελικές αρχές, λοιπές υπηρεσίες και φορείς) και (γ) τη δυσκολία διατύπωσης από πλευράς των μελών της οικογένειας “καθαρού” αιτήματος, μιας και τις περισσότερες φορές η ένταξη προκύπτει από παραπομπή (ακόμη και αναγκαστική) και όχι από

επιλογή, ενώ ακόμη και στις περιπτώσεις που προσεγγίζουν οι ίδιοι τις υπηρεσίες διατηρούν τη θέση “του παραπονούμενου”².

7. Η εστίαση του Άξονα 1 στις οικογενειακές συναντήσεις συμβουλευτικής συνδέεται αφενός με τη σημασία ανάδειξης της οικογένειας ως τον πυρήνα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης (επικέντρωση στον έφηβο-η εντός του κοινοτικού του πλαισίου και όχι στον έφηβο-η μεμονωμένα) και αφετέρου στις κρίσεις που διαπιστώνονται στον ίδιο τον οικογενειακό θεσμό (οικονομική κρίση - φτωχοποίηση, υγειονομική κρίση, μονοδιάστατη ανάπτυξη συστήματος παιδικής προστασίας κλπ.)

- Προτείνεται η τήρηση αρχείου πρακτικών των συναντήσεων της ΟΣΠ, καθώς και η αξιοποίηση του υλικού που παράγεται σε αυτές τις συναντήσεις από τους επαγγελματίες, ενώ οι συναντήσεις πρέπει να διατηρούν την τακτικοτητά τους και τη μεθοδολογία τους (συζήτηση περιπτώσεων συμβουλευτικής και όχι συνολική συζήτηση για την πορεία του εφήβου-ης στο πρόγραμμα).
- Υπάρχει συνολικά η ανάγκη για διερεύνηση και συστηματοποίηση της μεθοδολογίας των οικογενειακών συναντήσεων συμβουλευτικής, αξιοποιώντας εργαλεία της οικογενειακής συστημικής θεραπείας (ρόλος συνθεραπευτή, θεραπευτική ομάδα, μονόδρομος καθρέφτης). Ακόμη, κρίνεται σημαντική η αποσαφήνιση της σχέσης της οικογενειακής συμβουλευτικής με την οικογενειακή θεραπεία, με το ενδεχόμενο της ταυτόχρονης λειτουργίας της πρώτης ως στάδιο προετοιμασίας για τη θεραπεία.

Για τη συμβουλευτική υγείας:

1. Κρίνεται σημαντική η τήρηση της διαδικασίας συμπλήρωσης του εντύπου ιστορικού υγείας της οικογένειας, αφενός γιατί εμπλουτίζει τις πληροφορίες του κοινωνικού ιστορικού που αφορούν στις διαστάσεις φροντίδας (αλλά και της διερεύνησης των παραμέτρων παραμέλησης, που στις περισσότερες περιπτώσεις σχετίζονται με τις αποφάσεις απομάκρυνσης των εφήβων από την οικογένεια), αφετέρου φαίνεται να κινητοποιεί τα μέλη των οικογενειών, αποσαφηνίζοντας τις ανάγκες φροντίδας και οργανώνοντας πρακτικά ζητήματα της καθημερινότητας (θέματα υγείας, υγιεινής κ.λ.π.).

Υπάρχει η ανάγκη συστηματοποίησης της παροχής συμβουλευτικής υγείας σε εφήβους-ες,

² Η θέση του “παραπονούμενου” φαίνεται να συνδέεται με τον ίδιο το ρόλο του “ωφελομένου”. Με δεδομένη τη σχέση της ορολογίας με την ιδεολογία και την κοινωνική πρακτική και λαμβάνοντας υπόψη ότι το “παραπόνο” αφορά στην μη αξιοποίηση ενός προσδοκώμενου “οφέλους”, είναι σημαντικό να παραδεχθούμε την προβληματική, στατική και παθητική σχέση που αναπαράγουν οι ίδιες οι δομές μεταξύ της “υπηρεσίας” και “αυτού που ωφελείται από αυτή”.

αλλά και η διεύρυνσή της στα μέλη της οικογένειας που έχουν ή πρόκειται να αναλάβουν φροντιστικούς ρόλους.

Για την ψυχιατρική υποστήριξη εφήβων:

1. Σημασία της συνεργασίας των προσώπων αναφοράς με την ψυχίατρο παιδιών και εφήβων, μέσω της τήρησης του αντίστοιχου αρχείου (Έντυπο Ψυχιατρικής Παρακολούθησης), στο οποίο γίνεται η καταγραφή και η παρακολούθηση της πορείας του εφήβου-ης και συγκεκριμένα της φαρμακευτικής αγωγής, του θεραπευτικού πλάνου, ενώ αποτυπώνονται και οι στόχοι της κάθε συνάντησης.
2. Λόγω της παρατηρούμενης αύξησης του αριθμού των εφήβων που λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή, είναι σημαντικό όλοι οι επαγγελματίες να είναι ενήμεροι για τυχόν παρενέργειες και αντενδείξεις που μπορεί να προκύψουν από τη λήψη της αγωγής, καθώς και για αλλαγές στη διάθεση και στην εικόνα των εφήβων. Για το λόγο αυτό η ψυχίατρος παιδιών και εφήβων που συνεργάζεται με το Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων, σχεδίασε έναν ενημερωτικό οδηγό για επαγγελματίες με τίτλο: **“Φαρμακευτικά σκευάσματα για την αντιμετώπιση ψυχιατρικών διαταραχών σε παιδιά και εφήβους-ες”**.

Προτείνεται ο οδηγός με τίτλο: **“Φαρμακευτικά σκευάσματα για την αντιμετώπιση ψυχιατρικών διαταραχών σε παιδιά και εφήβους-ες”** να διανεμηθεί σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή σε επαγγελματίες του προγράμματος, αλλά και να λάβει τη μορφή εντύπου.

Άξονας 2 | Πολιτισμική Ενίσχυση - Εκπαίδευση - Προεπαγγελματική Κατάρτιση

Πολιτισμικά Εργαστήρια

Η πολιτισμική ενίσχυση αποτελεί βασικό αποκαταστασιακό στόχο του προγράμματος ψυχοκοινωνικής παρέμβασης εφήβων, λαμβάνοντας υπόψη το φαινόμενο της πολιτισμικής και κοινωνικής αποστέρησης, την οποία αντιμετωπίζουν έφηβοι και έφηβες από φτωχοποιημένα περιβάλλοντα. Πυρήνα του άξονα 2 αποτελούν τα πολιτισμικά εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, στα οποία συμμετέχουν έφηβοι-ες σε μικρές ομάδες (4-10 ατόμων), με στόχο την παραγωγή πολιτισμικών έργων (πολιτισμικά παραγόμενα).

Τα **πεδία ανάπτυξης των πολιτισμικών εργαστηρίων** αφορούν στον πολιτισμό, τις τέχνες και την τεχνολογία και ειδικότερα στα θεματικά αντικείμενα του βιβλίου, του κινηματογράφου, του χορού, των εικαστικών (ζωγραφική, σκίτσο, κολάζ, κόμικ), της φωτογραφίας, του θεάτρου, της μουσικής παραγωγής, των STEM, των ψηφιακών παιχνιδιών, της γεωπονίας.

Εκπαιδευτικοί και Ψυχοκοινωνικοί Στόχοι Πολιτισμικών Εργαστηρίων

Τα πολιτισμικά εργαστήρια συντονίζονται από δύο επαγγελματίες-ρόλους: ένα **πολιτισμικό εκπαιδευτή** που είναι υπεύθυνος για τους εκπαιδευτικούς στόχους και από έναν **επαγγελματία ψυχικής υγείας** που θέτει τους ψυχοκοινωνικούς στόχους της ομάδας.

Οι **εκπαιδευτικοί στόχοι** αφορούν:

1. Στην **εξοικείωση με το αντικείμενο του εργαστηρίου**. Η εμπλοκή των συμμετεχόντων σε εντελώς άγνωστα αντικείμενα δίνει τη δυνατότητα για **νέες ευκαιρίες εμπλοκής στη μάθηση** (αντιμετώπιση δυσκολιών προσαρμογής σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα), **λειτουργώντας αποκαταστασιακά σε προηγούμενες εκπαιδευτικές εμπειρίες**.
2. Στην λειτουργία τους ως **πύλη επανεισόδου για εφήβους-ες** που έχουν βρεθεί εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας.
3. Στη **δυνατότητα για συνεργατική μάθηση και αλληλοδιδασκτική** μέσα από την εναλλαγή ρόλων μεταξύ του “εκπαιδευτή” και του “εκπαιδευόμενου”.
4. Στην **επαφή με το κείμενο** και στην ενίσχυση **του γλωσσικού πλούτου** των συμμετεχόντων.
5. Στην **πολιτισμική ενίσχυση** των συμμετεχόντων, μέσα από την επαφή με την τέχνη, την τεχνολογία και τον πολιτισμό, καθώς και μέσα από την επίσκεψη σε πολιτιστικά ιδρύματα κλπ.
6. Στη **διερεύνηση των ενδιαφερόντων** τους.

7. Στη **γνωριμία με επαγγελματικές ειδικότητες**. Στο εργαστήριο βιβλιοθήκης οι συμμετέχοντες μπορούν να γνωρίσουν εκδότες, βιβλιοθηκονόμους, τυπογράφους, συγγραφείς, εικονογράφους κλπ.

Οι **ψυχοκοινωνικοί στόχοι** αφορούν:

1. Στη **συμμετοχή σε ομάδες συνομηλίκων** και στη δυνατότητα για συνεργασία, πάνω σε ομαδικά έργα. Μέσα στην ομάδα **αναδεικνύονται δυναμικές** που δεν είναι ορατές σε δυαδικές σχέσεις.
2. Στη **διερεύνηση της σχέσης των συμμετεχόντων με συνομηλίκους** και σε **παρεμβάσεις με στόχο την ανάπτυξη ισότιμων και ειλικρινών σχέσεων** μεταξύ τους.
3. Στην **ενίσχυση της εικόνας του εαυτού και της κοινωνικής ταυτότητας**, μέσα από τη δυνατότητα για την ενασχόληση και την παραγωγή πολιτισμικών έργων με αξία για τους ίδιους-ες.
4. Σε **εξατομικευμένους στόχους** που σχετίζονται με τα Πλάνα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης και μπορεί να αφορούν σε:
  - Βίαιες ή επιθετικές συμπεριφορές.
  - Απόσυρση ή παραίτηση.
  - Διαχείριση κρίσεων.
  - Εμπιστοσύνη.
  - Υπερεμπλοκή.

Πεδία Επικέντρωσης και Ανατροφοδότησης των Πολιτισμικών Εργαστηρίων

Η μεθοδολογία των πολιτισμικών εργαστηρίων βασίζεται σε συγκεκριμένα πεδία, τα οποία οργανώνουν τη δομή και τη διάρθρωση των συναντήσεων καθορίζοντας τους τρόπους για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων. Συγκεκριμένα, οι συντονιστές καλούνται, σε κάθε συνάντηση να αξιοποιήσουν:

1. Τη δημιουργία εκπαιδευτικής συνθήκης (προσδιορισμός εκπαιδευτικού αντικειμένου και εκπαιδευτικής διαδικασίας).
2. Τη συνεργασία των μελών της ομάδας σε μικρές ομάδες και σε ζευγάρια.
3. Τη συνεργασία των μελών της ομάδας στην ολομέλεια.
4. Την ενεργητική διερεύνηση πολλαπλών πηγών (διαδίκτυο, βιβλιοθήκες).
5. Την ενίσχυση της διανοητικής και συναισθηματικής έκφρασης.
6. Την λειτουργία των μελών μέσα από τη θέση τους ως μέλη μιας ομάδας με στόχους, όρους και κανόνες λειτουργίας (που πολλούς από αυτούς τους συνδιαμορφώνουν).
7. Τη διαρκή επαφή και ενημερότητα με το **παραγόμενο έργο**, το οποίο ενισχύει:
  - a. Την ανάληψη σημαντικού ρόλου στην ομάδα.
  - b. Τη δέσμευση στην ομάδα.
  - c. Την ιδιοποίηση ενός συλλογικού έργου.
  - d. Την προοπτική επαφής/συνάντησης με την κοινότητα.

- ε. Το τέλος ως επιστροφή σε μία αρχή (επανέρχομαι έχοντας στο νου μου από την αρχή το παραγόμενο).

Οι επαγγελματίες που συντονίζουν τα πολιτισμικά εργαστήρια (πολιτισμικός εκπαιδευτής και επαγγελματίας ψυχικής υγείας) συνεργάζονται στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και τον απολογισμό των συναντήσεων, ενώ τηρούν από κοινού το **Ημερολόγιο του Πολιτισμικού Εργαστηρίου**.

Οι πολιτισμικοί εκπαιδευτές μπορεί να είναι μέλη της ομάδας του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, εξωτερικοί συνεργάτες, φοιτητές πρακτικής ή εθελοντές. Υποστηρίζονται και εποπτεύονται από το **Συντονιστή των Πολιτισμικών Εργαστηρίων**.

Τα πολιτισμικά εργαστήρια μπορούν να αναπτύξουν προγράμματα και συγκεκριμένα:

1. Ατομικά προγράμματα
2. Εξωτερικά προγράμματα
3. Προγράμματα προεπαγγελματικής κατάρτισης

Πίνακας Δεδομένων Πολιτισμικών Εργαστηρίων

Το διάστημα μεταξύ του Σεπτεμβρίου του 2022 και του Ιουλίου του 2023 υλοποιήθηκαν στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων δέκα (10) τακτικά πολιτισμικά εργαστήρια, το συντονισμό των οποίων ανέλαβαν **επαγγελματίες ψυχικής υγείας** της πολυκλαδικής ομάδας του Κέντρου Ημέρας Εφήβων και **εξωτερικοί συνεργάτες - πολιτισμικοί εκπαιδευτές³**.

ΑΑ	Τίτλος Εργαστηρίου	Αρ. Συν.	Μ.Ο. Συμμετεχόντων	Παραγόμενο
1	Βιβλιοθήκης	25	4	Δανειστική Βιβλιοθήκη Κέντρου Ημέρας Εφήβων, Επικαιροποίηση του Ηλεκτρονικού Καταλόγου, Ανάπτυξη Ηλεκτρονικού Καταλόγου Δανεισμού, Επικαιροποίηση ηλεκτρονικού καταλόγου για την καταλογογράφηση ημερήσιου τύπου.
2	Γεωπονίας	37	5	Δημιουργία θερμοκηπίου απο το στήσιμο ως την αναπαραγωγή λαχανικών και καλλωπιστικών

³ Η συμμετοχή των πολιτισμικών εκπαιδευτών στα πολιτισμικά εργαστήρια πραγματοποιήθηκε, στο μεγαλύτερο βαθμό, μέσα από τη συνεργασία με το **Πρόγραμμα Πολιτισμικής Εκπαίδευσης του ΚοιΣΠΕ “Πλώρη”**.

				φυτών, Αναπαραγωγή παχύφυτων, Περιποίηση και Μεταφύτευση φυτών, Κοστολόγηση και Καταγραφές πληροφοριών για τα φυτά (προετοιμασία για το φεστιβάλ).
3	Ζωγραφικής	12	4	Γκράφιτι στους τοίχους της αυλής του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.
4	Θεάτρου	23	3	Ασκήσεις αυτοσχεδιασμού, Συγγραφή και υλοποίηση μικρών αυτοσχέδιων σκετς .
5	Κινηματογράφου	34	6	Οργάνωση και γυρίσματα για τα ντοκιμαντέρ "Ιπτάμενα Μπαλόνια" και "Στέκια", Βιντεοσκόπηση του παραγόμενου των εργαστηρίων Θεάτρου και Χορού.
6	STEM	19	3	Προγραμματισμός arduino, Σχεδιασμός και εκτύπωση αντικειμένων από 3d printer.
7	Φωτογραφίας	37	4	Photobooks, Αφίσες, Αυτοκόλλητα, Επεξεργασία φωτογραφιών.
8	Χορού	20	5	Ασκήσεις αυτοσχεδιασμού, Δημιουργία και εκτέλεση χορογραφίας με σκιές.
9	Μουσικής Παραγωγής	24	2	Ηχογράφιση τραγουδιών, Συγγραφή στίχων
10	Σκίτσου- Κόμικ	32	5	Σχεδιασμός βιβλίων κόμικ.

Τον Σεπτέμβριο του 2023 πραγματοποιήθηκε **παρουσίαση του προγράμματος των πολιτισμικών εργαστηρίων (Open Day) στην κοινότητα των εφήβων**. Οι εκπαιδευτές όλων των πολιτισμικών εργαστηρίων συγκεντρώθηκαν στους χώρους του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, δίνοντας την ευκαιρία τόσο σε εφήβους-ες που συμμετέχουν ήδη στο πρόγραμμα, όσο και σε εφήβους-ες από την κοινότητα να ενημερωθούν για τα πολιτισμικά εργαστήρια, να περιηγηθούν στους χώρους του Κέντρου Ημέρας Εφήβων και να επιλέξουν το εργαστήριο, το οποίο επιθυμούν να παρακολουθήσουν, συμπληρώνοντας την αντίστοιχη φόρμα εγγραφής.

Συνολικά, στα πολιτισμικά εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, συμμετείχαν κατά μέσο όρο 5-6 έφηβοι, έχοντας μέριμνα για την τήρηση των υγειονομικών μέτρων ενάντια στον

SARS-COVID-19. Η προσέλευση των εφήβων σε αρκετές περιπτώσεις ήταν αποσπασματική, καθιστώντας ως πρόκληση τη δημιουργία σταθερής ομάδας εφήβων και την εδραίωση της μεταξύ τους συνεργασίας. Για το λόγο αυτό, τα εργαστήρια ανέλαβαν κατά βάση μικρά project, τα οποία ολοκληρώνονταν σε μικρό αριθμό συναντήσεων και οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τα παραγόμενα έργα σε συνομηλικούς και στην κοινότητα (σχολείο, οικογένεια, εκδηλώσεις).

Στις περιπτώσεις εφήβων με ενεργή εμπλοκή στα εργαστήρια, παρατηρήθηκε σημαντική διαφορά στους τρόπους συσχέτισης με τους συνομηλικούς (με θετική επίδραση την ανάπτυξη ισχυρότερων και ισότιμων σχέσεων). Οι έφηβοι με σταθερή παρουσία στα πολιτισμικά εργαστήρια φαίνεται να επινόησαν νέους τρόπους να συστήνονται στους άλλους, αναπτύσσοντας μια “θετική ταυτότητα” ως μέλη ομάδων, κάτι που επέδρασε στην αυτο - εικόνα τους.

Επιπλέον, η επαφή μέσα από τα πολιτισμικά εργαστήρια με διαφορετικές επαγγελματικές ειδικότητες και κατηγορίες και η σύνδεση των παραγόμενων έργων με πεδία προεπαγγελματικής κατάρτισης, έδωσε την ευκαιρία στους εφήβους να ανακαλύψουν νέα ενδιαφέροντα και να σκεφτούν τους εαυτούς τους ως μελλοντικούς επαγγελματίες. Τέλος, σε πολλές περιπτώσεις παρατηρήθηκε πως παλαιότερα μέλη των εργαστηρίων, έπαιρναν συχνά το ρόλο του “οικοδεσπότη” για τα νέα μέλη, ενημερώνοντας σχετικά με τη λειτουργία των εργαστηρίων και τα project που έχουν υλοποιηθεί ή βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης.

1ο Φεστιβάλ Πολιτισμικών Εργαστηρίων Κέντρου Ημέρας Εφήβων “ΦΕΣΤΙΛΑΒ 2023”

Τα παραγόμενα έργα των πολιτισμικών εργαστηρίων παρουσιάστηκαν σε φεστιβάλ που διοργανώθηκε με τη συνεργασία των επαγγελματιών και των εφήβων σε ανοικτό χώρο (πλατεία) του Δήμου Αγίου Δημητρίου, στις 26 Μαΐου 2023.

Το πρόγραμμα του φεστιβάλ περιείχε την παρουσίαση των έργων των εφήβων που παράχθηκαν μέσα από τα πολιτισμικά εργαστήρια και συγκεκριμένα:

1. Έκθεση κόμικ.
2. Προβολές ντοκιμαντέρ.
3. Προβολές video dance και αποσπασμάτων από ανοικτές πρόβες.
4. Photobooks.
5. Έκθεση STEM.
6. Ανθοκομική έκθεση.
7. Δανειστική εφηβική βιβλιοθήκη.
8. Συναυλία.

Η συναυλία με τη μπάντα “Dead Zion” πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη του ετήσιου νεανικού μουσικού φεστιβάλ “**Schoolwave**”.

Οι προβολές πραγματοποιήθηκαν με τη συσκευή LightBOX (<https://www.alphapivita.gr/projects/lightbox/>) της **Ανοικτής Παιδικής Βιβλιοθήκης**, η οποία αποτελεί μία κινητή διάταξη προβολής και ταυτόχρονα ένα πρόγραμμα μη-τυπικής εκπαίδευσης που απευθύνεται σε παιδιά με διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο. Το LightBOX επιτρέπει την προβολή οπτικοακουστικού υλικού με την παρουσία υποτίτλων σε μέχρι 8 διαφορετικές γλώσσες.

Μαθησιακό πρόγραμμα

Την περίοδο μεταξύ του Σεπτεμβρίου 2022 και του Ιουλίου 2023, υλοποιήθηκε το πρόγραμμα μαθησιακής υποστήριξης του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, το οποίο περιλαμβάνει:

- (α) Μαθήματα ελληνικών ως δεύτερη γλώσσα.
- (β) Μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας.
- (γ) Μαθήματα αγγλικών.
- (δ) Εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχολικής διασύνδεσης και επανένταξης στη σχολική διαδικασία.

(ε) Κοινωνική υποστήριξη, μέσω συνοδειών και παραμονής στο σχολικό περιβάλλον, σε περιπτώσεις εφήβων που παρουσιάζουν δυσκολίες σχολικής προσαρμογής.⁴

Στο μαθησιακό πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας έχουν ενταχθεί **10 έφηβοι και έφηβες** (≈10% συνολικά των εφήβων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας). Τα αιτήματα για συμμετοχή μπορεί να προέρχονται από τους/τις ίδιους-ες τους εφήβους-ες, από τη στεγαστική δομή, ή από την οικογένεια. Το αναφερόμενο διάστημα πραγματοποιήθηκαν **94 συναντήσεις μαθησιακής υποστήριξης**.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το μαθησιακό προφίλ των ενεργών περιπτώσεων τον Ιούλιο του 2022 και τον Ιούλιο του 2023.

ΑΑ	Κατηγορία	Ιούλιος 2020 Ποσοστό %	Ιούλιος 2021 Ποσοστό %	Ιούλιος 2022 Ποσοστό %	Ιούλιος 2023 Ποσοστό %
1	Αναλφάβητοι-ες έφηβοι-ες (πλήρως ή μερικώς)	12,5%	13%	12,1%	5,4%
2	Έφηβοι-ες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	7,5%	5%	72,8%	37%
3	Σε συστηματική σχολική διαρροή	10%	29%	51,5%	14%
4	Παιδιά και έφηβοι-ες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	17,5%	15%	13,6%	2%
5	Έφηβοι-ες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	82,5%	85%	86,4%	56,5%
6	Με ανάγκη υποστήριξης από εργοθεραπευτή ή λογοθεραπευτή	10%	7%	16,6%	22%

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, φαίνεται, την περίοδο 2022-2023, να έχει μειωθεί το ποσοστό των εφήβων που εμφανίζουν σχολική διαρροή. Η μείωση του ποσοστού των εφήβων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φαίνεται να οφείλεται στη μείωση των εντάξεων εφήβων με προσφυγικό προφίλ, λόγω της συχνής διαγνωστικής συσχέτισης της προσφυγικής εμπειρίας με σύνθετες γνωστικές συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες.

⁴ Η κοινωνική μαθησιακή υποστήριξη συνδέεται και εντάσσεται και στον Άξονα 3: Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση.

Πίνακας κατανομής εγγραφών εφήβων στη σχολική τυπολογία στο σύνολο των ενεργών περιπτώσεων την περίοδο 2022-2023*

ΑΑ	Κατηγορία	Ιούλιος 2023 Ποσοστό %
1	Γενικό Σχολείο	54%
2	Ειδικό Σχολείο	4%
3	ΕΝΕΕΓΥΛ	6%
4	Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ)	13%
5	Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑΣ)	3%
6	Εσπερινό Γυμνάσιο	12%
7	ΙΕΚ - Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	2%
8	Εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας**	6%

*Ο πίνακας παρουσιάζει τα ποσοστά εγγραφών σε εκπαιδευτικά πλαίσια.

**Για λόγους που σχετίζονται με ασθένια και διαρκείς μετακινήσεις - μεταβάσεις.

Το ποσοστό εγγραφών εφήβων σε Εσπερινά Γυμνάσια, δεν σχετίζεται με λόγους εργασίας ή ηλικιακούς, αλλά με την πρόβλεψη της διάταξης του Ν4610/2019 (ΦΕΚ 70/Α/2019), σύμφωνα με την οποία δημιουργείται μία νέα κατηγορία μαθητών που χρήζουν εξειδικευμένης ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων.

Για τους εφήβους-ες που πραγματοποιήθηκε εγγραφή σε Εσπερινά Γυμνάσια, παρατηρήθηκε αύξηση του ρυθμού παρακολούθησης των σχολικών μαθημάτων, ακόμα και για εφήβους-ες που το προηγούμενο διάστημα παρουσίαζαν σχολική απόσυρση.

Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών | Άξονας 2: Πολιτισμική Ενίσχυση, Εκπαίδευση, Προεπαγγελματική Κατάρτιση

Παρακάτω παρουσιάζονται τα σημεία - πεδία που επικεντρώθηκε η ομάδα εργασίας για τον Άξονα 2, καθώς και συνολικά, η ομάδα επαγγελματιών του Κέντρου Ημέρας Εφήβων. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι την περίοδο 2022-2023 δεν υπήρξε διακριτό πρόγραμμα προεπαγγελματικής κατάρτισης, παρότι τα Πολιτισμικά Εργαστήρια προωθούν τη σύνδεση των μελών τους με επαγγελματίες και επαγγελματικά πεδία.

Για τα πολιτισμικά εργαστήρια:

1. Το ποσοστό συμμετοχής των εφήβων στα πολιτισμικά εργαστήρια είναι **38.5%**, από το σύνολο των ενεργών περιπτώσεων.
2. Στις περιπτώσεις που κάποιος έφηβος παρακολουθεί πολλά εργαστήρια, παρατηρείται σταδιακή απόσυρση και μη δέσμευση στις ομάδες.
3. Παρατηρήθηκε, σε ορισμένες περιπτώσεις, **αποσπασματικότητα στη μορφή και περιεχόμενο των ημερολογίων των πολιτισμικών εργαστηρίων**. Η ελλειμματικότητα στην καταγραφή δεν επιτρέπει την παρακολούθηση των ατομικών -- περισσότερο -- αλλά και των ομαδικών παρεμβάσεων, ενώ δεν διευκολύνει τη σύνδεση των στόχων του πλάνου ψυχοκοινωνικής παρέμβασης με τις ενέργειες που υλοποιούνται στα εργαστήρια.
4. **Ο προσδιορισμός -- εξαρχής -- του παραγόμενου έργου (project) των πολιτισμικών εργαστηρίων φάνηκε να ενισχύει τη δέσμευση των μελών της ομάδας στους στόχους της**. Το παραγόμενο έργο φαίνεται προσφέρει τη δυνατότητα για την ανάληψη οργανικών ρόλων ενώ ενισχύει τη συνολική αίσθηση του ανήκειν στην ομάδα. Ειδικότερα, στις περιπτώσεις που οι έφηβοι-ες συμμετείχαν στις αποφάσεις για τη μορφή του παραγόμενου έργου (πχ. Photobook που θα παρουσιαστεί σε έκθεση στο φεστιβάλ των πολιτισμικών εργαστηρίων), ο βαθμός εμπλοκή τους ήταν αυξημένος.
5. Παρατηρήθηκε ότι **η μαζική προσέλευση εφήβων από στεγαστικές δομές στο ίδιο πολιτισμικό εργαστήριο** δεν επιτρέπει την επαφή τους με άλλα μέλη της ομάδας, καθώς φαίνεται να αναπαράγει το περιβάλλον του πλαισίου ενώ δεν περιορίζονται ιδρυματικά χαρακτηριστικά (αδράνεια, απόσυρση, έλλειψη κινήτρου). Επιπλέον, η μαζική προσέλευση δεν λαμβάνει υπόψη τα ειδικά ενδιαφέροντα των εφήβων, τα οποία μπορούν να έχουν απομοιογενοποιητικό ρόλο στην καθημερινότητά τους.
6. Συνολικά, υπάρχει **ανάγκη συντονισμού και διαρκούς εκπαίδευσης των συντονιστών των πολιτισμικών εργαστηρίων** (εκπαιδευτές και επαγγελματίες ψυχικής υγείας), καθώς φαίνεται ότι δεν αξιοποιείται στο σύνολο η συλλογική εμπειρία, η μεθοδολογία και τα εργαλεία που έχουν παραχθεί από τα τελευταία χρόνια, σχεδιασμού, υλοποίησης, απολογισμού και καταγραφών (πεδία επικέντρωσης και ανατροφοδότησης -- βλ. παραπάνω -- ψυχοκοινωνικοί και εκπαιδευτικοί στόχοι και άλλα).
7. Σε σχέση με το **φεστιβάλ των πολιτισμικών εργαστηρίων ΦΕΣΤΙΛΑΒ** παρατηρήθηκε ότι:
  - a. Οι έφηβοι-ες φαίνεται να απέφυγαν την άμεση "παρουσίαση" στο κοινό επιλέγοντας να παρουσιάσουν τα παραγόμενα έργα μέσω οπτικοακουστικού υλικού (βλ. παραστατικά εργαστήρια χορού, θεάτρου).

- b. Στα εργαστήρια όπου το παραγόμενο παρουσιαζόταν με την μορφή έκθεσης (εργαστήριο γεωπονίας, εργαστήριο φωτογραφίας κα.) οι έφηβοι-ες ανέλαβαν περισσότερες οργανωτικές θέσεις.
- c. Θεωρήθηκε σημαντική η εμπλοκή των εφήβων σε όλα τα οργανωτικά στάδια του φεστιβάλ (η οποία δεν περιορίστηκε στην οργάνωση των εργαστηρίων), από την αρχή μέχρι το τέλος της διοργάνωσης.
- d. Είναι σημαντική η σύνδεση του φεστιβάλ με εξωτερικές διοργανώσεις, καθώς και η συνεργασία με πολιτιστικές ομάδες, ενώ απολογίζεται εξαιρετικά θετικά η συνεργασία του **ΦΕΣΤΙΛΑΒ** με το νεανικό μουσικό φεστιβάλ "**Schoolwave**".

- Προτείνεται η διαρκής εμπλοκή των μελών (εφήβων) των εργαστηρίων σε όλες τις φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης και απολογισμού των πολιτισμικών εργαστηρίων, ακόμη και στη δημιουργία κανόνων λειτουργίας (κανονισμός) του κάθε εργαστηρίου.
- Κρίνεται απαραίτητη η καταγραφή πρακτικών όχι μόνο για τον απολογισμό, αλλά και για το σχεδιασμό κάθε συνάντησης του εργαστηρίου (περιγραφή βημάτων - σταδίων συνάντησης, προτεινόμενη σύνθεση υπο-ομάδων κλπ.)
- Κρίνεται σημαντική η ενίσχυση της επαφής των ομάδων των εργαστηρίων με την κοινότητα, μέσα από τη συμμετοχή τους σε εξωτερικά φεστιβάλ και εκδηλώσεις, αλλά και με επισκέψεις και συνεργασίες με εξωτερικούς χώρους που σχετίζονται με το αντικείμενο του κάθε εργαστηρίου και επαφή με αντίστοιχες ειδικότητες.
- Προτείνεται ο σχεδιασμός εκπαιδευτικού προγράμματος συγκεκριμένων συναντήσεων με αντικείμενο (α) τη μεθοδολογία υλοποίησης των πολιτισμικών εργαστηρίων, (β) τη δεοντολογία του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων και (γ) την καταγραφή του ημερολογίου. Ταυτόχρονα, κρίνεται σημαντική η ανταλλαγή πρακτικών, μέσω της αλληλεπίδρασης των πολιτισμικών εκπαιδευτών και της δυνατότητας συμμετοχής τους άπαξ σε εναλλακτικό εργαστήριο.
- Ταυτόχρονα, κρίνεται σημαντικός ο ρόλος του συντονιστή των εργαστηρίων, καθώς και οι συναντήσεις της Ομάδας Συζήτησης Πολιτισμικών Εργαστηρίων (ΟΣΠΕ) να αποκτήσουν συντονιστικό χαρακτήρα σε σχέση με την παρακολούθηση της πορείας των παραγόμενων έργων των εργαστηρίων και της παρουσίασής τους στην κοινότητα, μέσα από το φεστιβάλ και άλλες διοργανώσεις.

Για το μαθησιακό πρόγραμμα:

Απο την υλοποίηση του μαθησιακού προγράμματος, παρατηρήθηκαν τα εξής:

1. Η συνεχής επιβράβευση και η υπενθύμιση των στόχων που απορρέουν από τη συμμετοχή των εφήβων στο μαθησιακό πρόγραμμα λειτούργησαν προωθητικά στην

κινητοποίηση των εφήβων και στη συστηματική τους παρουσία.

2. Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων ενίσχυσε την εκμάθηση ορθογραφίας και την ανάγνωση. Κρίνεται σημαντικό να αναφερθεί πως πολλοί από τους εφήβους που συμμετείχαν στο μαθησιακό πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, είχαν λάβει διάγνωση Διαταραχής Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ), αντιμετώπιζαν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσορθογραφία, δυσγραφία, ελλείμματα στην αναγνωστική κατανόηση, δυσλεξία).
3. Η αξιοποίηση της προσέγγισης της μαθητοκεντρικής διδασκαλίας, βάσει της οποίας, οι μαθητές ανάλογα με την ηλικία και το εξελικτικό στάδιο στο οποίο βρίσκονται, συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό και την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, κρίθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματική.

- Προτείνεται η **ενθάρρυνση και αποδοχή της αυτονομίας των μαθητών-τριών** ενώ, η αξιοποίηση ερωτήσεων ανοικτού τύπου φαίνεται να ενισχύουν την κριτική σκέψη των μαθητών.
- Η **επιβράβευση της προσπάθειας και η ενεργή συμμετοχή των μαθητών-τριών** στην εκπαιδευτική διαδικασία, ενισχύουν το κίνητρο για παρακολούθηση.

Άξονας 3 | Κοινοτική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση

Ο άξονας της κοινοτικής ολοκληρωμένης παρέμβασης προωθεί το σχεδιασμό και την υλοποίηση των παρεμβάσεων, μέσω της εφαρμογής των στόχων του Πλάνου Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης με τρόπο δυναμικό, εξασφαλίζοντας τη συνέχεια στη φροντίδα και δίνοντας τη δυνατότητα στην εστιασμένη ομάδα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης (πρόσωπα αναφοράς του εφήβου-ης) να λειτουργήσει ως κέντρο δικτύου των υπηρεσιών υποστήριξης.

Ταυτόχρονα, προσφέρει ευελιξία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων ως προς το χώρο και τον χρόνο. Η κοινοτική ολοκληρωμένη παρέμβαση διευκολύνει την ψυχοκοινωνική και θεσμική υποστήριξη παιδιών και εφήβων που βρίσκονται σε **καθεστώς αστεγίας**, σε **προστατευτική φύλαξη**, σε **φυγή** από οικογενειακό ή από ιδρυματικό περιβάλλον, σε **επισηφαλείς συνθήκες** λόγω ακαταλληλότητας του πλαισίου και σε διαδικασία **απομάκρυνσης** από τις οικογένειές τους.

Συγκεκριμένα, μέσω του Άξονα 3 και ειδικά μέσα από τις παρεμβάσεις και τις δράσεις του **outreach** και του **streetwork**, δίνεται η δυνατότητα για:

1. Παρεμβάσεις, σε συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων και με τις εισαγγελικές υπηρεσίες ανηλίκων, **στις περιπτώσεις οικογενειών, όπου υπάρχουν αναφορές για παραμέληση ή κακομεταχείριση, πριν την εκκίνηση των διαδικασιών απομάκρυνσης.**
2. Υποστήριξη, σε συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες, **εφήβους-ες με ψυχοκοινωνικά προβλήματα, που φιλοξενούνται προσωρινά σε νοσηλευτικά ιδρύματα, μέχρι τη μετάβασή τους σε καταλληλότερο περιβάλλον.**
3. Υποστηρίζουν σε συνεργασία με τα εκπαιδευτικά πλαίσια, **εφήβους-ες που είτε βρίσκονται σε σχολική άρνηση, είτε παρουσιάζουν ανησυχητική εικόνα (επιθετικότητα, παραβατικότητα κ.α.) στη σχολική κοινότητα.**
4. Υποστήριξη, σε περιπτώσεις κρίσεων, **εφήβους-ες που διαμένουν σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και στεγαστικές δομές και, συγκεκριμένα, εφήβους-ες που συμμετέχουν ήδη στο πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας.**
5. Έκτακτες παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε εφήβους που βρίσκονται **σε καθεστώς αστεγίας και σε επισηφαλείς συνθήκες.** Οι έκτακτες παρεμβάσεις αφορούν στην αναζήτηση εφήβων που βρίσκονται σε φυγή, στην ενεργοποίηση της διαδικασίας ψυχιατρικής περίθαλψης, στη διαδικασία προστατευτικής κράτησης εφήβων που βρίσκονται σε καθεστώς αστεγίας και στην υποστήριξη εφήβων σε αστυνομικά τμήματα.

Στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν αναφορές για παραμέληση, κακομεταχείριση και ελλιπούς φροντίδας παιδιών και εφήβων από τις οικογένειές τους, παρατηρείται σημαντικό έλλειμμα στις κοινοτικές παρεμβάσεις υποστήριξης της οικογένειας από τις υφιστάμενες δομές,

παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να αποτρέψουν την απομάκρυνση των ανηλίκων από το οικογενειακό πλαίσιο και την μετάβασή τους σε στεγαστικές δομές και ιδρύματα.

Η λειτουργία κινητού κλιμακίου επαγγελματιών στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων, δίνει τη δυνατότητα κοινοτικής ολοκληρωμένης υποστήριξης των εφήβων εντός του οικογενειακού πλαισίου, είτε μετά την επανένωση (ύστερα από παραμονή σε ίδρυμα), είτε για την πρόληψη της απομάκρυνσης (μετά από εισαγγελική παρέμβαση).

Ο άξονας της κοινοτικής ολοκληρωμένης παρέμβασης περιλαμβάνει:

1. Τη συστηματική ψυχοκοινωνική διερεύνηση μέσω της διενέργειας **ψυχοκοινωνικής έρευνας**
2. Τις **κοινοτικές ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις**:
  - a. Υποστηρικτικές συναντήσεις.
  - b. Κατ'οίκον παρεμβάσεις.
  - c. Συνοδείες.
  - d. Έκτακτες ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις (αναζήτηση εφήβων σε φυγή, απομακρυσμένες παρεμβάσεις για την αποκλιμάκωση εντάσεων).
  - e. Πρόγραμμα αυτονόμησης εφήβων (δημιουργία βιογραφικού σημειώματος, υποστήριξη στην αναζήτηση εργασίας, εκπαίδευση στη μετακίνηση και στην επαφή με υπηρεσίες κα.)⁵.
  - f. Συνεργασία με κοινωνικές υπηρεσίες τοπικής αυτοδιοίκησης.
  - g. Συνεργασία με εκπαιδευτικά πλαίσια.
  - h. Δια ζώσης υποστήριξη εφήβων που βρίσκονται σε ψυχιατρική - παιδιατρική νοσηλεία.
  - i. Παρεμβάσεις streetwork.
  - j. Συνεργασία με άλλες δομές φιλοξενίας εφήβων.
3. Τη **νομική υποστήριξη** (υποστήριξη κατά την ποινική εμπλοκή των εφήβων, έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων κα.)..
4. Τα **προγράμματα αγωγής κοινότητας**.
5. Τα **προγράμματα αγωγής υγείας**.
6. Τα **προγράμματα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης σε ειδικούς πληθυσμούς**.

⁵ Βλ. Δράσεις Αυτονόμησης Εφήβων (Δ.Α.Ε.) στην ενότητα αποτίμησης των Ξενώνων Εφήβων.

Ψυχοκοινωνική έρευνα

Η **ψυχοκοινωνική έρευνα** εκκινεί κατά την ένταξη του εφήβου-ης στο πρόγραμμα, ενώ περιλαμβάνει τη διερεύνηση του κοινωνικού - ιατρικού - αναπτυξιακού - εκπαιδευτικού - οικογενειακού, αλλά και του συνολικού ιστορικού υποστήριξης του εφήβου-ης και των μελών της οικογένειας από φορείς και υπηρεσίες. Η έρευνα πραγματοποιείται σε συνεργασία με τις υπηρεσίες που έχουν εμπλακεί στην υπόθεση του εφήβου-ης, καθώς και με σημαντικούς πόρους του οικογενειακού και υποστηρικτικού του δικτύου. Στόχος της έρευνας είναι η συστηματική διερεύνηση, η ανίχνευση υποστηρικτικών πόρων, η αποσαφήνιση των στόχων των ίδιων των εφήβων και των μελών της οικογένειας και, στις περιπτώσεις διπλής ένταξης (ένταξη στο κέντρο ημέρας και σε ξενώνα), τις προοπτικές μετάβασης.

Συγκεκριμένα, στην ψυχοκοινωνική έρευνα περιλαμβάνεται η επικοινωνία και η συνεργασία με:

1. **Κοινωνικές υπηρεσίες** που έχουν εμπλακεί με την περίπτωση του εφήβου-ης (κοινωνική υπηρεσία Δήμων, κοινωνική υπηρεσία νοσηλευτικών ιδρυμάτων κλπ.).
2. **Υπηρεσίες ψυχικής υγείας** που έχουν υποστηρίξει ή υποστηρίζουν τον έφηβο-η και την οικογένειά του-της (ΚΟΚΕΨΥΠΕ, ψυχιατρικές κλινικές, δομές απεξάρτησης κλπ.).
3. **Φορείς και υπηρεσίες του τομέα εκπαίδευσης** (σχολεία, Δ/νσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ΚΕΔΑΣΥ κλπ.).
4. Λοιπές υπηρεσίες (**Αστυνομία, εισαγγελίες, υπηρεσία επιμελητών ανηλίκων, φορείς άτυπης εκπαίδευσης, φορείς υποστήριξης κρατουμένων** κλπ.).
5. Μέλη του οικογενειακού και υποστηρικτικού δικτύου του εφήβου-ης (**διερευνητική κατ'οίκον συνάντηση, επικοινωνία με μέλη της οικογένειας** κλπ.).

Τα δεδομένα της ψυχοκοινωνικής έρευνας καταγράφονται σε ειδικό έντυπο. Η ψυχοκοινωνική έρευνα ολοκληρώνεται σε διάστημα ενός μήνα, ωστόσο δύναται να ενημερώνεται. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη διενέργεια της ψυχοκοινωνικής έρευνας αποτελεί η έγγραφη συγκατάθεση του ασκούντα την επιμέλεια, η οποία λαμβάνεται μέσω εντύπου εξουσιοδότησης, κατά τη λήψη του κοινωνικού ιστορικού.

Κοινοτικές Ψυχοκοινωνικές Παρεμβάσεις

Υποστηρικτικές συναντήσεις Εφήβων

Οι υποστηρικτικές συναντήσεις εφήβων αφορούν στις τακτικές παρεμβάσεις των επαγγελματιών της εστιασμένης ομάδας ψυχοκοινωνικής παρέμβασης (πρόσωπα αναφοράς εφήβου-ης) με τον έφηβο-η, στις οποίες η ατζέντα περιλαμβάνει:

1. Σχεδιασμό, παρακολούθηση και απολογισμό των στόχων του εξατομικευμένου πλάνου ψυχοκοινωνικής παρέμβασης.

2. Συζήτηση/παρεμβάσεις αναφορικά με έκτακτα συμβάντα.
3. Ενημερώσεις για την πορεία ζητημάτων που τους-τις αφορούν (πχ. πορεία έκδοσης νομιμοποιητικών εγγράφων).
4. Συζήτηση για θέματα που απασχολούν τους εφήβους-ες.

Οι υποστηρικτικές συναντήσεις δίνουν τη δυνατότητα για την ενεργή συμμετοχή των εφήβων στο πλάνο παρέμβασης που τους αφορά.

Κατ'οίκον παρεμβάσεις

Οι κατ'οίκον παρεμβάσεις αφορούν σε: (α) οικογενειακές συναντήσεις συμβουλευτικής που λαμβάνουν χώρα στην οικία της οικογένειας, (β) σε διερευνητικές συναντήσεις κατά την διενέργεια της ψυχοκοινωνικής έρευνας, (γ) σε συναντήσεις υποστήριξης της οικογένειας (follow up) κατά το στάδιο της μεταπαρακολούθησης (γ) σε ειδικές ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις (ζητήματα υγιεινής, φροντίδας του χώρου κα.).

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι συνολικές κοινοτικές παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης:

ΑΑ	Κατηγορία	Αριθμός 2020-2021	Αριθμός 2021-2022	Αριθμός 2022-2023	
1	Υποστηρικτικές συναντήσεις εφήβων	62	75	162	Σε 35 περιπτ.
2	Ενέργειες Ψυχοκοινωνικής Έρευνας (διερευνητικές συναντήσεις με οικογενειακό - υποστηρικτικό περιβάλλον	29	25	45	Σε 20 περιπτ.
3	Κατ'οίκον παρεμβάσεις	32	77	43	
4	Συνοδείες (από/σε νοσηλευτικά ιδρύματα, στεγαστικές δομές)	33	112	281	
5	Έκτακτες κοινοτικές παρεμβάσεις	*	12	64	
6	Πρόγραμμα αυτονόμησης εφήβων (δημιουργία βιογραφικού σημειώματος, υποστήριξη στην αναζήτηση εργασίας, εκπαίδευση στη μετακίνηση κα.)	*	*	42	
7	Συναντήσεις με Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων για συνεργασία υποστήριξης των εφήβων και των οικογενειών τους	*	8	22	
8	Συναντήσεις με εκπαιδευτικά πλαίσια για την υποστήριξη εφήβων μαθητών	*	10	21	

9	Δια ζώσης υποστήριξη εφήβων που βρίσκονται σε ψυχιατρική ή παιδιατρική νοσηλεία	*	8	5
10	Παρεμβάσεις Streetwork	6	13	15
11	Επισκέψεις σε δομές φιλοξενίας εφήβων	13	7	12

*Δεν υπάρχουν ακριβή δεδομένα.

Νομική Υποστήριξη

Το Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης **στελεχώνεται από εξωτερικό συνεργάτη νομικό με σκοπό:**

1. Την υποστήριξη σε στρατηγικά ζητήματα λειτουργίας (ζητήματα επιμέλειας, φροντίδας, διαχειριστικές πράξεις, διευκόλυνση διαδικασίας αναδοχής, προσωρινή ανάθεση άσκησης λειτουργικού δικαιώματος επιμέλειας κα.)
2. Πρακτικά ζητήματα (έγγραφα ταυτοπροσωπίας και νομιμοποιητικά έγγραφα, εργασία ανηλίκων μέσω μαθητείας κα.)
3. Τη συμβολή της νομικής συνδρομής στην ψυχοκοινωνική παρέμβαση (ενθάρρυνση και υποστήριξη γονέων για τη διαχείριση νομικών υποθέσεων, νομική εκπροσώπηση κα.)

Την περίοδο μεταξύ του Σεπτεμβρίου 2022 και Ιουλίου 2023 **υποστηρίχθηκαν νομικά 17 έφηβοι και οι οικογένειές τους και 3 επαγγελματίες** του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.

Η φύση των ατομικών υποθέσεων των εφήβων, για την περίοδο Σεπτέμβριος 2022 - Ιούλιος 2023, αφορούσε σε:

1. Έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων.
2. Ποινικό δικαστήριο και διαδικασία υφ' όρον απόλυσης.
3. Επικοινωνία με επιμελητές-τριες ανηλίκων.
4. Υποβολή μηνυτήριας αναφοράς.
5. Σύμβαση εργασίας νεαρής ενήλικης.
6. Πορεία ποινικών δικαστηρίων εφήβων (μεταπαρακολούθησης).
7. Συμβουλευτική σχετικά με την περιουσιακή κατάσταση έφηβης στην αλλοδαπή.
8. Προετοιμασία για μαρτυρική κατάθεση στα πλαίσια προκαταρκτικής εξέτασης.

Η φύση των γενικών υποθέσεων, για την περίοδο Σεπτέμβριος 2022 - Ιούλιος 2023, αφορούσε σε:

1. Συμφωνητικά - μνημόνια συνεργασίας με φορείς / υπηρεσίες.
2. Ημιαυτόνομη διαβίωση για ανηλίκους 15-18 και για νεαρούς ενήλικους.

3. Γενικά ζητήματα περί προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR).
4. Ενημέρωση επαγγελματιών για τα αναμορφωτικά μέτρα-υπηρεσία επιμελητών ανηλίκων.
5. Ενημέρωση επαγγελματιών για νομοθετικό πλαίσιο εκδιδόμενων προσώπων.
6. Ενημέρωση επαγγελματιών για ζητήματα οικογενειακού δικαίου (γονική μέριμνα, επιμέλεια).

Οδηγός Νομικής Ενημερότητας Επαγγελματιών Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης

Αποτέλεσμα της συστηματοποίησης της έρευνας σχετικά με τα ζητήματα που αφορούν στην παιδική προστασία, το ποινικό δίκαιο ανηλίκων, αλλά και συνολικά στο νομικό και θεσμικό πλαίσιο για την ανηλικότητα αποτέλεσε ο **Οδηγός Νομικής Ενημερότητας Επαγγελματιών Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης**, ο οποίος καταρτίζεται ως ένα δυναμικό (ενημερώνεται τακτικά με βάση τα δεδομένα που προκύπτουν) κείμενο ενημέρωσης και υποστήριξης επαγγελματιών ψυχικής υγείας.

Η διάρθρωση του οδηγού περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες:

1. Ποινικό δίκαιο ανηλίκων.
  - a. Ανήλικα θύματα.
    - i. Εγκλήματα κατά της προσωπικής ελευθερίας (αρπαγή ανηλίκων, παραμέληση).
    - ii. Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας (σεξουαλική κακοποίηση).
  - b. Αστικό δίκαιο
    - i. Γενικές αρχές
    - ii. Δικαιοπρακτική ικανότητα
2. Κώδικας Πολιτικής.Δικονομίας.
  - a. Ασφαλιστικά μέτρα
  - b. Αγωγή διαζυγίου
  - c. Οικογενειακό δίκαιο
    - i. Γονική μέριμνα
      1. Επιμέλεια - Εκπροσώπηση - Διοίκηση περιουσίας (πραγματική φροντίδα σε περιπτώσεις φιλοξενίας Κακή άσκηση της γονικής μέριμνας (άρθρο 1532 ΑΚ).
    - ii. Αναδοχή.
    - iii. Υιοθεσία.
    - iv. Επιτροπεία.
    - v. Αναγνώριση τέκνου.
    - vi. Ακούσια Νοσηλεία.
  - d. Ενοχικό δίκαιο.
    - i. Ευθύνη των εποπτευόντων τον ανήλικο προσώπων από αδικοπραξίες (που ευθύνεται ο ανήλικος και που αυτός που ασκεί την επιμέλεια ή την πραγματική φροντίδα, παραμέληση).

3. Φυγές ανηλίκων.
  - a. Δήλωση φυγής στο κατά τόπον αρμόδιο ΤΑ.
  - b. Εθνικό Συντονιστικό Πρόγραμμα έγκαιρης και έγκυρης ειδοποίησης των πολιτών σε περιστατικά εξαφάνισης/απαγωγής ανηλίκων (AMBER ALERT).
4. Εργατικό δίκαιο (α.292-309 ΠΔ80/2022)
  - a. Θεσμός μαθητείας.
  - b. Ηλιακά όρια εργασίας ανηλίκων.
5. Νομιμοποιητικά έγγραφα ανηλίκων.
6. Ημιαυτόνομη διαβίωση ανηλίκων.
7. Χρήση ουσιών.

Προγράμματα Αγωγής Κοινότητας

Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων, στο πλαίσιο των δράσεων του αναπτύσσει προγράμματα που απευθύνονται σε κοινοτικές ομάδες, όπως είναι τα σχολεία, οι δήμοι και σύλλογοι - φορείς, με στόχο την ενίσχυση των σχέσεων και του συνεκτικού δεσμού της κοινότητας.

Την αναφερόμενη περίοδο, σχεδιάστηκαν δύο προγράμματα αγωγής κοινότητας, τα οποία υλοποιήθηκαν σε σχολικές μονάδες, σε μαθητές-τριες, σε εκπαιδευτικούς και σε γονείς.

Πρόγραμμα ενίσχυσης σχολικής κοινότητας σε Γυμνάσιο του Πειραιά

Το **Φεβρουάριο του 2023** κλιμάκιο επαγγελματιών του Κέντρου Ημέρας Εφήβων αποτελούμενο από ψυχολόγο, κοινωνική λειτουργό, επισκέπτρια υγείας και ειδική παιδαγωγό, πραγματοποίησε **πρόγραμμα αγωγής κοινότητας σε όλο το μαθητικό πληθυσμό** (250 μαθητές και μαθήτριες από τις τρεις τάξεις) **Γυμνασίου της περιοχής του Πειραιά**, με αντικείμενο (α) τη διερεύνηση των αντιλήψεων σχετικά με τη σημασία των ομάδων, το ρόλο της σχολικής κοινότητας στην επίλυση κοινωνικών ζητημάτων του σχολείου, τη σχέση της μαθητικής κοινότητας με τους καθηγητές και τους γονείς και (β) την ευαισθητοποίηση, την ενημερότητα και την επικέντρωση στις δυνάμεις της συνεργασίας και της ομαδικότητας, ώστε η κοινότητα να μπορεί να αναπτύσσει πρωτοβουλίες και δράσεις για φαινόμενα όπως η σχολική διαρροή, η βία, ο ρατσισμός ή ο αποκλεισμός.

Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν 3 συναντήσεις, οι οποίες διαρθρώθηκαν σε 3 φάσεις. Αρχικά, συζητήθηκαν στην ολομέλεια έννοιες και ορισμοί που σχετίζονται με τις ομάδες, την κοινότητα, τα δικαιώματα, την ισότιμη συμμετοχή, τη δικαιοσύνη, την ελεύθερη έκφραση. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν υπο-ομάδες οι οποίες με τη βοήθεια ενός συντονιστή (σε κάθε ομάδα εντάσσεται ένας διαφορετικός συντονιστής-επαγγελματίας, ως μέλος) στοχάστηκαν πάνω σε κοινωνικά προβλήματα της σχολικής κοινότητας, επιλέγοντας ένα ζήτημα με σκοπό να προτείνουν λύσεις εμπεριέχοντας στους δρώντες όλα τα μέρη της κοινότητας (μαθητες,

εκπαιδευτικούς, γονείς). Στο τέλος, κάθε μικρή ομάδα παρουσίασε στην ολομέλεια, το πρόβλημα και τις προτεινόμενες ενέργειες - λύσεις (μέσα από έντυπο - δημιουργικό υλικό), στις οποίες η μεγάλη ομάδα μπορούσε να ψηφίσει και να δεσμευτεί στις ανάλογες δράσεις.

Ενδεικτικά, παρατίθενται κάποιες από τις επεξεργασίες των μαθητών σχετικά με:

Την κοινότητα:

- Η κοινότητα είναι ένα σύνολο ανθρώπων.
- Είναι μια ομάδα όπου τα μέλη της συνεργάζονται, υποστηρίζονται και τους ενώνει ο κοινός στόχος.
- Μας μαθαίνει τρόπους, μας μαθαίνει να σεβόμαστε, να συμβουλευόμαστε και να μας συμβουλεύουν, υπάρχει εμπιστοσύνη.

Την κοινωνία:

- Είναι ομάδα, αλλά ο καθένας κοιτάει τον εαυτό του.
- Υπάρχει κοινός στόχος, αλλά διαφορετικά μέσα.
- Στην κοινωνία ο ένας τρώει τον άλλον, γιατί δεν υπάρχει ένωση.
- Υπάρχει μεγάλη ανισότητα, η οποία δεν είναι εμφανής στο σχολείο.

Το σχολείο:

- Το σχολείο είναι μια διχασμένη κοινωνία
- Στο σχολείο δεν μαθαίνει κανείς να είναι ομάδα.
- Η ομάδα στο σχολείο μπορεί να ενωθεί αν προκύψουν προβλήματα όπως: η κατάληψη, οι καθηγητές και τα ζητήματα στην οικογένεια.
- Απαρτίζεται από διαφορετικούς χαρακτήρες, με διαφορετική οπτική και κάνει την επικοινωνία δύσκολη.
- Στο σχολείο για να επιτευχθεί η συνεργασία πρέπει κάποιος να επιβάλλεται.

Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βία σε Γυμνάσιο της Σαλαμίνας

Το **Μάρτιο του 2023** υλοποιήθηκε **πρόγραμμα αγωγής κοινότητας σε εκπαιδευτικούς και γονείς Γυμνασίου της περιοχής της Σαλαμίνας** σχετικά με το **φαινόμενο της νεανικής βίας** εντός και εκτός του σχολικού πλαισίου. Συγκεκριμένα, συζητήθηκαν διαστάσεις, όπως (α) το “περιβάλλον” της βίας (οικογένεια, κοινωνία, επικοινωνία και ιδεολογία), (β) το υπόβαθρο της βίας (προκαταλήψεις, στερεότυπα, έμφυλες ταυτότητες και συσχετισμοί δύναμης), (γ) ο σχολικός εκφοβισμός και (δ) διευκολυντικοί και προστατευτικοί παράγοντες κατά της βίας.

Τι εννοούμε με τον όρο βία
 Σωματική βία
 Ψυχολογική / Στοιχειοθετημένη βία
 Σεξουαλική βία
 Παραβίαση
 • Έλλειψη ηθικού φρακτού
 • Έλλειψη προσηγορικού ηθικού

Το περιβάλλον της βίας
 Βία στην οικογένεια
 Βία στο σχολείο
 Βία στα, διαπροσωπική, ηθική

Διευκολυντικοί παράγοντες βίας / τι προκαλεί τη βία
 Υψηλό ποσοστό
 Βίαιος ανταγωνισμός στην τάξη/τάξη και στην κοινότητα
 Μικροβία
 Άρνηση
 Άρνηση ευθυνών

Το υπόβαθρο της βίας
 Προσωπικό - σπασμένο
 Οικονομικό
 • Έχει κοινωνική βία και τι όχι
 Προβλήματα
 Βίαια, διαπροσωπική, στο χώρο της σχολικής (ή κοινωνικής) και κοινότητας
 παραβίαση, οι βίαιες συμπεριφορές,
 Κοινωνική κατάσταση
 • Αρκετοί είναι οι παράγοντες που την προκαλούν

Βία και σχολικός εκφοβισμός
 Οικονομική
 Το θέμα
 Ο εκπαιδευτικός
 Το υπόβαθρο
 Αποσαφήνιση της βίας,
 • Προβλήματα, στο σπίτι - σχολείο, στο σχολείο

Ο ρόλος της σχολικής κοινότητας
 Γενική
 Εκπαιδευτική
 Συμπεριφορά

Προστατευτικοί παράγοντες για την πρόληψη / αντιμετώπιση της σχολικής βίας

Ανοικτότητα σχολικών κέντρων
 • Ανοικτά, φιλικότατα, υποστηρικτικά περιβάλλοντα ποσότητας κοινότητας (από οικογένεια) (βία)
 • Προστασία, οι υποστηρικτές, για την κοινότητα της κοινότητας (προστασία του ατόμου των υποστηρικτών στη σχολική κοινότητα - οι θεμελιώδεις προτεραιότητες να περνούν από τη σχολική κοινότητα, αλλά γενικά από την οικογένεια)
 • Επιχειρήματα καθησυχαστικά για τους μαθητές - τα μαθησιακά τους (με στόχο την αντιμετώπιση στο περιβάλλον των σχολείων)
 • Επιχειρήματα για τον "κώδικα", τον "κώδικα"
 Παιδαγωγικά εργαλεία (από την οικογένεια)
 • Κοινωνική - μαθητική
 • Κοινωνική - ενήλικη

Καταστάσεις στο σχολείο, για να αντιμετωπίσει τον μαθητή, όταν οι διαπραγματεύσεις και οι προτάσεις, έχουν τα αποτελέσματα βία

Photo by Marco Bianchetti on Unsplash

miro

Προγράμματα Αγωγής Υγείας

Η προαγωγή της υγείας αποτελεί μια ολοκληρωμένη κοινωνική και πολιτική διαδικασία, η οποία όχι μόνο περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των ατόμων, αλλά και δράσεις που αποσκοπούν στην αλλαγή των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών συνθηκών, ώστε να αμβλυθούν οι επιπτώσεις τους στη δημόσια και ατομική υγεία.

Ένα εργαλείο της προαγωγής της υγείας είναι τα προγράμματα αγωγής υγείας, τα οποία περιλαμβάνουν:

- Παροχή πληροφοριών
- Διερεύνηση αξιών και στάσεων
- Λήψη αποφάσεων για την υγεία
- Απόκτηση δεξιοτήτων για αλλαγή συμπεριφοράς

Σκοπός των Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας είναι η προάσπιση, η βελτίωση, και η προαγωγή της σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας των εφήβων με την ενδυνάμωση της προσωπικότητάς τους και με την αναβάθμιση του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντός τους. Η Αγωγή Υγείας αποτελεί ενδεδειγμένη προληπτική προσέγγιση στην αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν για παράδειγμα την ατομική υγιεινή, τη διατροφή, τη σεξουαλική υγεία κ.α.

Το αναφερόμενο διάστημα πραγματοποιήθηκαν **προγράμματα αγωγής υγείας** από τις επισκέπτριες υγείας του Κέντρου Ημέρας, σε εφήβους που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Οι θεματικές αφορούσαν (α) σε ζητήματα σεξουαλικής αγωγής, (β) σε θέματα διατροφής και (γ) σε συνολικά ζητήματα της εφηβείας. Τα προγράμματα υλοποιήθηκαν είτε ατομικά, είτε σε μικρές ομάδες εφήβων.

A/A	Τίτλος	Αριθμός Συναντήσεων	Αριθμός Συμμετεχόντων
1	"Love, Sex & Consent" (Σεξουαλική αγωγή για έφηβες)	5	7
2	"Μεγαλώνοντας αλλάζω, τι μου συμβαίνει;" (Σεξουαλική αγωγή και ζητήματα εφηβείας για εφήβους)	4	5
3	"Μεγαλώνοντας αλλάζω, τι μου συμβαίνει;" (Ζητήματα εφηβείας για έφηβες)	4	5
4	"Be a health champion" (Διατροφή και υγεία)	3	7
5	Πρόγραμμα ατομικής υγιεινής	1	2

Προγράμματα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης σε ειδικούς πληθυσμούς

Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων, μέσω του Άξονα 3 και του κινητού κλιμακίου επαγγελματιών σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις σε ειδικούς πληθυσμούς. Μέχρι σήμερα έχουν καταρτιστεί και υλοποιηθεί προγράμματα (α) σε ανήλικους κρατούμενους στο Κατάστημα Κράτησης Κορίνθου⁶, (β) σε ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες και (γ) σε εφήβους-ες με αυξημένες ανάγκες κοινοτικής ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, για τους οποίους-ες προτείνεται η παραμονή σε

⁶ Το πρόγραμμα διακόπηκε τον Ιούλιο του 2022, λόγω της μετακίνησης των ανήλικων από την Κόρινθο στο Κατάστημα Κράτησης Κασσαβέτειας.

κλειστό πλαίσιο, για λόγους εκδήλωσης παραβατικών συμπεριφορών ή συστηματικών φυγών (πρόληψη νοσηλείας / κράτησης).

Ατομικό Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης στο Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα - Υπηρεσία Αυξημένης Κοινωνικής Υποστήριξης

Την περίοδο Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 2022 πραγματοποιήθηκαν **συναντήσεις συμβουλευτικής, καθώς και υποστηρικτικές συναντήσεις σε νεαρό ενήλικο κρατούμενο στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα**. Στόχος των συναντήσεων ήταν: (α) η ψυχοσυναισθηματική υποστήριξη του νεαρού ενήλικου κατά την περίοδο της κράτησης μέσα από την ενίσχυση υγιών και λειτουργικών πτυχών, με μέριμνα την αποφυγή της επικέντρωσης στη διάσταση της “κοινωνικής ταυτότητας του κρατούμενου”, (β) η κατανόηση των λόγων που οδήγησαν στην κράτησή του, (γ) ο από κοινού σχεδιασμός του πλάνου ζωής μετά την αποφυλάκιση, μέσα από την οργάνωση και την προετοιμασία των θεσμικών και κοινοτικών πόρων (νομιμοποιητικά έγγραφα, ζητήματα διαμονής, εκπαίδευσης και εργασίας) και η διασύνδεσή του με υπηρεσίες, (δ) η νομική ενημέρωση και υποστήριξη για την ολοκλήρωση των διαδικασιών της υφ’όρων απόλυσης και (ε) η συνεργασία με την ψυχοκοινωνική υπηρεσία του Καταστήματος.

Την περίοδο Δεκέμβριος 2022 - Φεβρουάριος 2023 και μετά την αποφυλάκιση του νεαρού ενήλικου το πρόγραμμα πήρε τη μορφή **αυξημένης κοινωνικής υποστήριξης**, λόγω έλλειψης υποστηρικτικού οικογενειακού, κοινοτικού δικτύου, αλλά και θεσμικού πλαισίου. Στόχος ήταν (α) η κάλυψη βασικών αναγκών (τροφή, στέγαση) του ενήλικου, (β) η υποστήριξη στην αναζήτηση εργασίας, (γ) η σύνδεση με πολιτισμικές ομάδες και την κοινότητα καταγωγής, (δ) η επανένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία, (ε) η συνεργασία με άλλους φορείς (Υπηρεσία Επιμελητων Ανηλίκων, Ονήσιμος κλπ.) και (στ) η προσπάθεια για την από κοινού κατάρτιση ενός καθημερινού προγράμματος.

Κατά την περίοδο υλοποίησης του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν:

- Πάνω από 8 συναντήσεις με τον ανήλικο στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα.
- Τακτικές επικοινωνίες με την κοινωνική υπηρεσία του καταστήματος.
- Διασύνδεση με 2 φορείς υποστήριξης πρώην κρατουμένων.
- Διασύνδεση με φορείς και υπηρεσίες του Υπ. Δικαιοσύνης.
- Καθημερινές τακτικές και έκτακτες ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις, την πρώτη περίοδο, μετά την αποφυλάκισή του.

Γενικά Δεδομένα για την ανάγκη Κοινωνικής Ολοκληρωμένης Παρέμβασης

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται ο αριθμός των εφήβων που υποστηρίζονται κοινοτικά εντός οικογενειακού πλαισίου.

ΑΑ	Κατηγορία	Αριθμός 2020-2021	Αριθμός 2021-2022	Αριθμός 2022-2023
1	Έφηβοι-ες που υποστηρίζονται εντός οικογενειακού πλαισίου	26	25	14
2	Έφηβοι-ες που υποστηρίζονται εντός οικογενειακού πλαισίου (μεταπαρακολούθηση μετά από επανένωση λόγω παραμονής σε ίδρυμα)	4	12	19
3	Έφηβοι-ες που υποστηρίζονται εντός οικογενειακού πλαισίου (μετά από εισαγγελική εντολή για πρόληψη απομάκρυνσης)	6	10	8

Συνολικά **27 περιπτώσεις εφήβων** που, αρχικά, προτάθηκε η παραμονή σε στεγαστική δομή διαμένουν με τις οικογένειές τους, υποστηριζόμενοι με κοινοτικές παρεμβάσεις πρόληψης ή μεταπαρακολούθησης, αριθμός που αντιστοιχεί στη **δυναμικότητα σχεδόν 3 στεγαστικών δομών εφήβων**.

Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών | Άξονας 3: Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση

Η κοινωνική ολοκληρωμένη παρέμβαση αναφέρεται στο σύνολο των παρεμβάσεων και των ενεργειών που αφορούν στις περιπτώσεις που συμμετέχουν στο πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων και του οικογενειακού- υποστηρικτικού τους δικτύου. Η συστηματοποίηση των ενεργειών που υλοποιούνται στο στάδιο της ψυχοκοινωνικής έρευνας (βλ. παραπάνω) ενίσχυσαν την εμπλοκή του ευρύτερου οικογενειακού δικτύου των εφήβων ενώ, συνέβαλαν στη διεύρυνση της αναζήτησης νέων υποστηρικτικών πόρων. Το παραπάνω, επιβεβαιώνεται και από την αύξηση των διερευνητικών συναντήσεων με το υποστηρικτικό και ευρύτερο οικογενειακό πλαίσιο, από **25 (το διάστημα 2021-2022)** σε **45 (το διάστημα 2022-2023)**. Επιπλέον, για το διάστημα **2022-2023**, διενεργήθηκαν **43** κατ οίκον επισκέψεις.

Οι έκτακτες παρεμβάσεις, περιελάμβαναν, μη προγραμματισμένες παρεμβάσεις, που αφορούσαν εφήβους που βρίσκονταν σε κίνδυνο. Πιο συγκεκριμένα, οι έκτακτες παρεμβάσεις σκοπεύουν στην αποτελεσματικότερη ψυχοκοινωνική και θεσμική υποστήριξη εφήβων που βρίσκονται σε καθεστώς αστεγίας, σε προστατευτική φύλαξη, σε φυγή από οικογενειακό ή απο ιδρυματικό περιβάλλον, σε επισφαλείς συνθήκες ή σε διαδικασία απομάκρυνσης από τις οικογένειες της. Τέλος, πραγματοποιήθηκαν **281** συνοδείες.

Επιπλέον, παρατηρήθηκε πως ο μέσος όρος υποστηρικτικών συναντήσεων εφήβων που πραγματοποιήθηκαν το διάστημα Σεπτέμβριος 2022 έως Ιούνιος 2023, ήταν **5** (εύρος: 1 έως 14 συναντήσεις) ενώ, ο μέσος όρος διερευνητικών συναντήσεων, το ίδιο διάστημα, ήταν **2** (εύρος: 2 έως 5 συναντήσεις).

Επιπρόσθετα, η πλειοψηφία των συνοδειών, αφορούσαν στη μετακίνηση εφήβων από και προς στεγαστικές δομές στον χώρο του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, για τη συμμετοχή τους στις ομάδες Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης- Πολιτισμικά Εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας Εφήβων. Το γεγονός αυτό, έρχεται σε αντίθεση με την προσπάθεια εγκαθίδρυσης ενός προγράμματος αυτονόμησης των εφήβων, που περιλαμβάνει την εξοικείωση των εφήβων με τη χρήση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς.

Από τις τρεις περιπτώσεις εφήβων που δεν συνεχίστηκε η κοινωνική παρέμβαση και οι έφηβοι-ες εντάχθηκαν σε στεγαστική δομή, οι δύο περιπτώσεις παρουσίασαν όξυνση των συμπεριφορών που οδήγησαν στην απομάκρυνσή τους (φυγές, επιθετική συμπεριφορά κλπ.).

Προέκυψε η ανάγκη διαμόρφωσης ενός αρχείου καταγραφής εκτάκτων αλλά και τακτικών παρεμβάσεων. Επιπλέον, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό οι κοινωνικές παρεμβάσεις να τοποθετούνται σε έναν ετήσιο προγραμματισμό αλλά και να εδραιωθεί μια ομάδα

επαγγελματιών που θα αναστοχάζεται στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση, αυτών. Στη βάση αυτή, προτείνεται και η δημιουργία μιας διαδικασίας για τους εφήβους που βρίσκονται σε φυγή.

Άξονας 4 | Αυτοδιαχείριση - Συνηγορία - Αυτοεκπροσώπηση

Ο Άξονας 4 αφορά στο σύνολο δράσεων που μπορεί να επιτρέψει στους εφήβους-ες και τους νεαρούς-ες ενηλίκους να οργανωθούν ατομικά και συλλογικά, αμφισβητώντας τους πολιτικούς, ιστορικούς και πολιτισμικούς φραγμούς των κοινωνικών θέσεων που κατέχουν εντός της μεγάλης κοινότητας. Οι δράσεις αυτές εντοπίζονται στις διαστάσεις (α) της **αυτοδιαχείρισης** των πόρων της κοινότητας που συμμετέχουν, (β) της **συνηγορίας** και (γ) της **αυτοεκπροσώπησης**.

Η **αυτοδιαχείριση** επικεντρώνεται στην ευκαιρία για ισότιμη συμμετοχή στις ομάδες και τις κοινότητες που συμμετέχουν οι έφηβοι-ες και συγκεκριμένα, στα πολιτισμικά εργαστήρια και στους ανοικτούς χώρους του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, στις στεγαστικές δομές, στο σχολικό περιβάλλον και στη γειτονιά. Η αυτοδιαχείριση προϋποθέτει τη δυνατότητα για εμπλοκή στις αποφάσεις που αφορούν στους κανόνες και στη λειτουργία των ομάδων, ειδικά στις περιπτώσεις που οργανώνονται εντός του φυσικού χώρου (πολιτισμικό στέκι, χώρος εργαστηρίου, τάξη-σχολείο, ξενώνας).

Η **συνηγορία** αφορά στο σύνολο των πόρων και λειτουργιών υποστήριξης που οι έφηβοι-ες δικαιούνται να απολαμβάνουν, ώστε να εξασφαλιστεί ότι εκπροσωπούνται και λαμβάνουν ισότιμες ευκαιρίες πρόσβασης σε κάθε κοινωνικό αγαθό. Στόχος της συνηγορίας είναι (α) η ενημέρωση, (β) η ενδυνάμωση, (γ) η ισότητα στα δικαιώματα, (δ) η νομική προστασία όπου χρειάζεται. Οι διαδικασίες συνηγορίας λειτουργούν ως σημαντικό στάδιο για την ανάληψη δράσεων αυτοεκπροσώπησης.

Η **αυτοεκπροσώπηση** είναι το δικαίωμα να αποφασίζουν οι έφηβοι-ες τι είναι το καλύτερο για εκείνους-ες, σε όλους τους τομείς της ζωής τους, εφόσον έχουν λάβει τα εφόδια που χρειάζονται: “Να μιλάς δηλαδή για λογαριασμό σου χωρίς την παρέμβαση κάποιου άλλου”. Η αυτοεκπροσώπηση συνδέεται με το σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματα κάθε ανθρώπου για (α) αυτοπροσδιορισμό, (β) αυτονομία, (γ) αξιοπρέπεια και (δ) ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνία. Βασικός στόχος της αυτοεκπροσώπησης είναι να ακούγεται η φωνή των ανθρώπων σε θέματα καθημερινότητας, αλλά και στη διαμόρφωση αποφάσεων που σχεδιάζονται για τους ίδιους και τους αφορούν. **Οι έφηβοι-ες έχουν δικαίωμα να ενημερώνονται και να αξιολογούν τις υπηρεσίες φροντίδας που λαμβάνουν.**

Οι διαστάσεις του Άξονα 4 προωθούνται μέσα από (α) τη **συλλογική διαχείριση των φυσικών χώρων (ανοικτός χώρος)**, (β) την ανάπτυξη **δυναμικών χώρων (ψηφιακή κοινότητα) του Κέντρου Ημέρας Εφήβων** και (γ) τα **κοινωνικά εργαστήρια** του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων.

Ανοικτός Χώρος Κέντρου Ημέρας Εφήβων

Ο ανοικτός χώρος αποτελεί σημαντικό πεδίο της παρέμβασης που υλοποιείται στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων, καθώς λειτουργεί ως **σημείο συνάντησης των εφήβων**, πριν και μετά από τη συμμετοχή τους στο δομημένο πρόγραμμα, αλλά και σε περιόδους διακοπών. Στον ανοικτό χώρο μπορεί κανείς να συζητήσει, να συνεργαστεί σε μικρά εγχειρήματα, να παίξει επιτραπέζια παιχνίδια, να αναζητήσει πληροφορίες στο διαδίκτυο, να προετοιμαστεί για το σχολείο, να παίξει ring-ronq, να δανειστεί και να διαβάσει ένα λογοτεχνικό βιβλίο ή να προτείνει μία παρέμβαση στο χώρο. Από την έναρξη της λειτουργίας μέχρι τώρα έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση στη χρήση του ανοικτού χώρου από τους/τις εφήβους-ες, γεγονός που φαίνεται να δηλώνει τη **σταδιακή οικειοποίηση του χώρου του Κέντρου Ημέρας Εφήβων**. Η χρήση του ανοικτού χώρου φαίνεται να αυξήθηκε λίγο πριν την περίοδο των σχολικών εξετάσεων, καθώς αρκετοί έφηβοι αξιοποίησαν τον ανοικτό χώρο προκειμένου να διαβάσουν και να προετοιμαστούν για τις εξετάσεις τους.

Κατά μέσο όρο **καθημερινά 10-12 έφηβοι και έφηβες** αξιοποιούν τον ανοικτό χώρο. Την περίοδο 2022-2023 υλοποιήθηκαν δράσεις στον ανοικτό χώρο με περίπου **60 εφήβους-ες**, που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και με **εφήβους-ες, που προσήλθαν μετά από πρόσκληση των εγγεγραμμένων εφήβων**, για να γνωρίσουν το χώρο.

Επιπλέον ορισμένοι-ες έφηβοι-ες έχουν εμπλακεί ενεργά με τη λειτουργία του χώρου, συμμετέχοντας τόσο στην καθημερινή φροντίδα και την καθαριότητά του, όσο και στην επαναφορά του χώρου, μετά την υλοποίηση των πολιτισμικών εργαστηρίων. Σε αρκετές περιπτώσεις οι έφηβοι-ες που αξιοποιούν τον ανοικτό χώρο, συμμετέχουν στη διαδικασία υποδοχής και ξενάγησης νέων εφήβων, στη λογική της αυτοδιαχείρισης, δίνοντάς του χαρακτηριστικά κοινωνικού χώρου (λέσχης). Η επαφή των εφήβων με τον ανοικτό χώρο του Κέντρου Ημέρας Εφήβων φαίνεται να διευκολύνει την εμπλοκή τους στους άλλους άξονες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης, αφού στις περιπτώσεις αυτές αυξάνεται η συμμετοχή στις συναντήσεις και στα πολιτισμικά εργαστήρια.

Στο πλαίσιο ομάδας κοινότητας, οι έφηβοι πρότειναν τη διεύρυνση του ανοικτού χώρου, μέσα από τη λειτουργία ενός αυτοδιαχειριζόμενου στεκιού (**στέκι εφήβων**), πλησίον του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, για τη λειτουργία του οποίου θα είναι υπεύθυνοι κυρίως οι έφηβοι-ες του Προγράμματος. Για το λόγο αυτό έχει συγκροτηθεί οργανωτική επιτροπή από εφήβους και επαγγελματίες με στόχο τη διερεύνηση των νομικών και πρακτικών διαδικασιών για τη λειτουργία του αυτοδιαχειριζόμενου χώρου. Η λειτουργία του χώρου (στέκι), έτσι όπως

περιγράφεται από τους ίδιους τους εφήβους, αφορά έναν χώρο όπου οι έφηβοι που συμμετέχουν στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων, μπορούν να επισκέπτονται πριν ή μετά την παρακολούθηση του προγράμματος στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων, έναν χώρο όπου θα νιώθουν ασφαλείς και θα μπορούν εκεί να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους.

Ψηφιακή Κοινότητα Κέντρου Ημέρας Εφήβων (πλατφόρμα Discord)

Τα τελευταία χρόνια λειτουργεί η ψηφιακή κοινότητα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων με τη χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας Discord, η οποία επιτρέπει την επικοινωνία σε διακριτά κανάλια, τα οποία αντιστοιχούν στις ομάδες των πολιτισμικών εργαστηρίων, σε ομάδες εργασίας, αλλά και στο συνολικό κανάλι όλης της κοινότητας του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.

Σε κάθε κανάλι συμμετέχουν οι έφηβοι-ες που εμπλέκονται στη δράση, αλλά και υπεύθυνοι επαγγελματίες. Η χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας γίνεται από τους επαγγελματίες στις ώρες λειτουργίας του Κέντρου Ημέρας Εφήβων (9:00-20:00) εκτός από τις ώρες σχολείου. Για την χρήση της πλατφόρμας υπάρχουν βασικοί κανόνες (βλ. παρακάτω), ωστόσο οι έφηβοι-ες σε κάθε κανάλι συνδιαμορφώνουν τον κανονισμό λειτουργίας της κοινότητας.

Βασικοί Κανόνες Ψηφιακής Κοινότητας Κέντρου Ημέρας Εφήβων

Δεν υπάρχει λόγος για αυστηρούς κανόνες συμπεριφοράς, αρκεί να συμπεριφερόμαστε με σεβασμό και ευγένεια προς τους άλλους. Οι διαχειριστές της κοινότητας διατηρούν το δικαίωμα να αποκλείσουν όποιο λογαριασμό χρήστη ή σχόλιο οποιαδήποτε στιγμή και για όποιο λόγο κρίνουν πως αντιτίθεται με τους κανόνες του διαλόγου και του κανονισμού λειτουργίας του κέντρου ημέρας εφήβων.

Κάποιες συμπεριφορές δεν θα γίνονται ανεκτές:

- Προσβλητικά, ρατσιστικά, σεξιστικά ή ομοφοβικά σχόλια.
- Παρενόχληση ή προσπάθεια εκμετάλλευσης άλλων μελών είτε δημόσια, είτε μέσω προσωπικών μηνυμάτων.
- Η ανάρτηση υπερσυνδέσμων για διαφημιστικό σκοπό, ή προς ιστοτόπους τρίτων με παράνομο ή προσβλητικό περιεχόμενο.
- Οι διαχειριστές της κοινότητας είναι υποχρεωμένοι και οι ίδιοι να επιδεικνύουν την αρμόζουσα συμπεριφορά.

Μέσα από την ψηφιακή πλατφόρμα η κοινότητα των εφήβων ενημερώνεται για δράσεις και εκδηλώσεις του Κέντρου Ημέρας Εφήβων αλλά και για εξωτερικές δράσεις. Ταυτόχρονα, οι έφηβοι-ες έχουν την ευκαιρία να προτείνουν οι ίδιοι-ες δράσεις προς τα μέλη της κοινότητας.

Ακόμη, τα ψηφιακά κανάλια επιτρέπουν τη διαρκή συνεργασία των ομάδων εργασίας και των μελών των πολιτισμικών εργαστηρίων, σε θέματα που αφορούν στο εκάστοτε παραγόμενο έργο.

Μέχρι στιγμής έχουν εγγραφεί και συμμετάσχει στις συλλογικές λειτουργίες και αποφάσεις της ψηφιακής κοινότητας **πάνω από 40 έφηβοι και έφηβες**.

Κοινοτικά Εργαστήρια Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων

Τα κοινοτικά εργαστήρια αποτελούν μία εφηβική ομάδα εργασίας με στόχο τη διανοητική και βιωματική επεξεργασία ζητημάτων που αφορούν (α) σε συλλογικές διεκδικήσεις, στα δικαιώματά τους και στα δικαιώματα των μειονοτήτων (ζητήματα ιδιότητα του πολίτη), (β) σε ζητήματα ένταξης και αποκλεισμού και (γ) σε λοιπά κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα (ρατσισμός, βία, εξαρτήσεις, ψυχική υγεία κα.).

Μέσα από τη συμμετοχή στα κοινοτικά εργαστήρια, οι έφηβοι-ες έχουν την ευκαιρία (α) να επικοινωνήσουν τις απόψεις τους, (β) να επιχειρηματολογήσουν και να διαφωνήσουν, (γ) να σκεφτούν και να δράσουν συλλογικά, σχεδιάζοντας παρεμβάσεις, (δ) να ευαισθητοποιηθούν και να συνδεθούν βιωματικά με κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, διαμορφώνοντας την κοινωνική τους ταυτότητα.

Ακόμη, τα κοινοτικά εργαστήρια, έχουν ως στόχο (α) την ενίσχυση της συμμετοχής των εφήβων στις άλλες κοινότητες που εντάσσονται (σχολική κοινότητα, κοινότητες στεγαστικών δομών), (β) τη διεύρυνση της κοινωνικής τους σκέψης και τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους και (γ) την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, μέσα από την ανάληψη σημαντικών ρόλων και τη συμμετοχή σε μεικτές ομάδες (κοινωνικοποίηση).

Τα κοινοτικά εργαστήρια συντονίζονται από ομάδα επαγγελματιών του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης (Ξενώνες και Κέντρο Ημέρας Εφήβων) και από ομάδα εφήβων. Ωστόσο, ο σχεδιασμός και η επιλογή των θεμάτων γίνεται από την ολομέλεια, της οποίας η συμμετοχή είναι ανοικτή σε επαγγελματίες και εφήβους-ες. Κατά τη διάρκεια των κοινοτικών εργαστηρίων τηρούνται πρακτικά και από τους εφήβους-ες, ενώ υπάρχει η δυνατότητα για τη συγκρότηση υπο-ομάδων εργασίας, ανάλογα την προς επεξεργασία θεματική.

Τα συμπεράσματα και οι προβληματισμοί που προκύπτουν από τα κοινοτικά εργαστήρια δύναται να παρουσιάζονται σε ειδικές ημερίδες και εκδηλώσεις.

Την αναφερόμενη περίοδο πραγματοποιήθηκαν τέσσερις συναντήσεις με τη συμμετοχή 9 εφήβων. Τα θέματα αφορούσαν σε:

- Στην **ιδιότητα του πολίτη**, στις διαδικασίες συλλογικής λήψης αποφάσεων και στις εκλογές (με αφορμή τη διενέργεια εθνικών εκλογών).
- Στη **σύνδεση του παρόντος με το παρελθόν** μέσα από την ιστορική διάσταση των κτιρίων/τοποσημών της Αθήνας τα οποία συναντούν στις περιοχές όπου συχνάζουν.

Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών | Άξονας 4: Αυτοδιαχείριση - Αυτοεκπροσώπηση - Συνηγορία

Για τον ανοιχτό χώρο του Κέντρου Ημέρας Εφήβων:

Ο μέσος όρος εφήβων που αξιοποίησαν τον ανοιχτό χώρο το υπό μελέτη διάστημα, ήταν αρκετά ικανοποιητικός. Φαίνεται πως οι έφηβοι αξιοποιούν τον ανοιχτό χώρο ως τόπο συνάντησης και συναναστροφή με συνομηλίκους. Ωστόσο, ανέκυψαν ζητήματα που αφορούσαν κατα βάση στο αρχείο καταγραφής του ανοιχτού χώρου το οποίο συμπληρώνεται από τους επαγγελματίες του Κέντρου Ημέρας Εφήβων. Πιο συγκεκριμένα, κρίνεται βοηθητικό να δημιουργηθούν φίλτρα, στο ήδη υπάρχον αρχείο, μέσω των οποίων θα επιτυγχάνεται η αυτοματοποιημένη καταμέτρηση στατιστικών για κάθε έφηβο, διακριτά. Επιπλέον, προτείνεται η διαμόρφωση δεικτών ώστε να απογίξεται η εμπλοκή των εφήβων στον ανοιχτό χώρο. Η εμπλοκή αφορά τόσο στην διαμόρφωση του χώρου όσο και στην παρουσία των εφήβων σε αυτόν. Ένα ακόμα πεδίο προβληματισμού αποτελεί το κελί των παρατηρήσεων, το οποίο πολλές φορές τείνει να μην συμπληρώνεται από τους επαγγελματίες. Ενώ, επειδή πρόκειται για ποιοτικά δεδομένα, υπήρξε δυσκολία στον απολογισμό τους.

Για την ψηφιακή κοινότητα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων:

Η χρήση της ψηφιακής κοινότητας του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματική και βοηθητική κυρίως για την πιο άμεση επικοινωνία των μελών των εκάστοτε πολιτισμικών εργαστηρίων, μεταξύ τους αλλά με τους συντονιστές και τους επαγγελματίες που τα πλαισιώνουν. Ωστόσο, το κανάλι και η χρήση του δεν είναι ακόμη διαδεδομένο στην κοινότητα των εφήβων, παρότι η επιλογή της συγκεκριμένης εφαρμογής (Discord) έγινε λόγω της δημοφιλίας⁷ της στην κοινότητα των εφήβων και νέων.

Για τα κοινοτικά εργαστήρια του ΠΨΚΠΕ:

Τα κοινοτικά εργαστήρια που υλοποιήθηκαν στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων, έδωσαν την ευκαιρία σε εφήβους που δε συμμετείχαν στις ομάδες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης- Πολιτισμικά εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, να εμπλακούν πιο ενεργά. Επι της διαδικασίας, φάνηκε ότι η προσέλευση των μελών δεν ήταν σταθερή, σε κάθε συνάντηση, παρά το γεγονός πως είχε προηγηθεί η ανάληψη ρόλων από τους συντονιστές στα μέλη που συμμετείχαν. Όσον αφορά στους συντονιστές που πλαισίωσαν τα κοινοτικά εργαστήρια, συμμετείχαν τόσο επαγγελματίες του Κέντρου Ημέρας Εφήβων όσο και επαγγελματίες από τον Ξενώνα Α&Β του

⁷ Η ψηφιακή πλατφόρμα discord είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην κοινότητα των παικτών ψηφιακών παιχνιδιών και των προγραμματιστών.

Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων. Κρίνεται σημαντικό να διατηρηθούν σταθερά τα πρόσωπα των επαγγελματιών που συμμετέχουν ενώ, προέκυψε η ανάγκη τα κοινοτικά εργαστήρια να συνδεθούν με την κοινοτική ομάδα του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.

Ειδικότερα, η κοινοτική ομάδα εφήβων του ΚΗ, προτείνεται να διενεργείται μια φορά τον μήνα. Στην προετοιμασία αυτής, στην εισήγηση θεμάτων αλλά και στον απολογισμό των συναντήσεων θα συμμετέχουν έφηβοι και επαγγελματίες.

Συνολική αποτίμηση παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής παρέμβασης

Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται αναλυτικά οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν από τον Ιούλιο του 2022 μέχρι και τον Ιούλιο του 2023.

ΑΑ	Κατηγορία Ενέργειας	Αριθμός 2019-2020	Αριθμός 2020-2021	Αριθμός 2021-2022	Αριθμός 2022-2023
1	Ατομικές Συναντήσεις με έφηβο-η	25	76	138	106
2	Υποστηρικτικές συναντήσεις με έφηβο-η	33	62	75	162
3	Ατομικές-Ομαδικές Παρεμβάσεις σε εξωτερικό χώρο	40	71	62	64
4	Συναντήσεις συμβουλευτικής με γονείς	46	234	195	111
5	Ενημερωτικές συναντήσεις με οικογενειακό/υποστηρικτικό πλαίσιο	*	29	25	45
6	Απομακρυσμένες συναντήσεις υποστήριξης εφήβων ή/ και υποστηρικτικού πλαισίου	*	102	120	135
7	Συναντήσεις για λήψη Κοινωνικού Ιστορικού	*	16	32	51
8	Επισκέψεις κατ'οίκον	15	32	77	43
9	Επισκέψεις σε δομές φιλοξενίας εφήβων	5	13	7	4
10	Συνοδείες από και προς νοσηλευτικά ιδρύματα	107	33	112	181

ΑΑ	Κατηγορία Ενέργειας	Αριθμός 2019-2020	Αριθμός 2020-2021	Αριθμός 2021-2022	Αριθμός 2022-2023
11	Συναντήσεις για ψυχιατρική παρακολούθηση εφήβων	*	20	64	108
12	Περιπτώσεις εφήβων σε μεταπαρακολούθηση (είτε λόγω οικογενειακής επανένωσης, είτε λόγω μετάβασης σε άλλη στεγαστική δομή)	*	10	14	22
13	Προγράμματα αγωγής υγείας	*	3	5	5
14	Συνολικές συναντήσεις εργαστηρίων	73	223	241	277

* Δεν υπάρχει καταγραφή για τη συγκεκριμένη περίοδο.

** Δεν υλοποιήθηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο.

Πιλοτικά προγράμματα και υπηρεσίες

Διερευνητική δράση διερεύνησης ενδείξεων επικινδυνότητας σε περιοχές συγκέντρωσης ανηλίκων στο κέντρο της Αθήνας (streetwork / ντοκιμαντέρ)

Κοινοτική παρέμβαση στην περιοχή της πλατείας Συντάγματος μέσα από το ντοκιμαντέρ “Τα στέκια των νέων”

Την περίοδο Ιούνιος- Ιούλιος 2023 στο πλαίσιο του πολιτισμικού εργαστηρίου κινηματογράφου του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, οι έφηβοι-ες συμμετέχοντες εκδήλωσαν ενδιαφέρον να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν ντοκιμαντέρ με θέμα τις περιοχές συγκέντρωσης (στέκια) των εφήβων. Στόχος του ντοκιμαντέρ είναι η παρουσίαση των περιοχών που συγκεντρώνονται οι έφηβοι-ες, καθώς και η ανάδειξη των ζητημάτων, των κινδύνων και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν σε αυτούς τους χώρους.

Η ομάδα του εργαστηρίου κινηματογράφου (έφηβοι-ες) σχεδίασε τη δομή του ντοκιμαντέρ με την επιλογή των χώρων και τη δημιουργία ερωτηματολογίου προς εφήβους-ες και νέους-ες που περνούν μεγάλο μέρος της ημέρας τους σε αυτούς τους χώρους.

Περιοχές - σημεία επικέντρωσης:	Σύνταγμα, Μοναστηράκι, Θησείο, Μέγαρο Μουσικής, Πεδίον Άρεως
Ερωτήσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Γιατί συχνάζεις σε αυτή την περιοχή; • Τι σου αρέσει περισσότερο σε αυτό το μέρος; • Τι κάνετε όταν συναντιέστε με την παρέα σου; • Τι θα άλλαζες σε αυτή την περιοχή; • Υπάρχουν ενήλικοι και αν ναι σε ενοχλεί η παρουσία τους; • Περιέγραψε μας μια ιστορία από αυτή την περιοχή.
Αριθμός συνεντεύξεων ανά περιοχή	5-7 συνεντεύξεις

Προς το παρόν έχουν πραγματοποιηθεί τα γυρίσματα στην περιοχή του Συντάγματος, ενώ η ομάδα του εργαστηρίου κινηματογράφου σκοπεύει να επανέλθει και να ολοκληρώσει τη συγκεκριμένη δράση τον Μάρτιο του 2024, με στόχο την παρουσίαση του υλικού (προβολή) σε κινηματογραφικά φεστιβάλ, αλλά και σε διοργανώσεις του Δήμου Αθηναίων.

Μέσα από τη συμμετοχή στο ντοκιμαντέρ, οι έφηβοι-ες είχαν την ευκαιρία να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν κοινοτική παρέμβαση στις περιοχές που συχνάζουν, να μιλήσουν και να συζητήσουν για αυτά που τους ανησυχούν και να αναδείξουν επισφαλείς πτυχές των περιοχών συγκέντρωσης εφήβων και νέων, διεκδικώντας την αναμόρφωση αυτών των περιοχών.

Κοινοτική παρέμβαση σε άστεγο πολίτη στην πλατεία Συντάγματος με αφορμή τα γυρίσματα του ντοκιμαντέρ “Ιπτάμενα Μπαλόνια”

Το Μάρτιο του 2023 με αφορμή τα γυρίσματα του ντοκιμαντέρ “Ιπτάμενα Μπαλόνια” της ομάδας του πολιτισμικού εργαστηρίου κινηματογράφου του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, σχετικά με διάφορα κοινωνικά θέματα (ψυχική υγεία, εξαρτήσεις, ρατσισμός, μετανάστευση, ζωή σε ίδρυμα, αστεγία, lgbtq+), οι συμμετέχοντες έφηβοι-ες πρότειναν τη διενέργεια συνέντευξης σε άστεγο ενήλικο στην περιοχή του Συντάγματος. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης της ομάδας με τον άστεγο ενήλικο, για την προετοιμασία της συνέντευξης, οι έφηβοι-ες συμμετέχοντες πρότειναν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση παρέμβασης υποστήριξης προς τον άστεγο. Συγκεκριμένα, οι έφηβοι-ες σε συνεργασία με τους συντονιστές του εργαστηρίου προχώρησαν σε καταγραφή των βασικών αναγκών του αστέγου και συγκεκριμένα:

- Την υποστήριξη ως προς τη στέγαση.
- Την εξασφάλιση ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
- Την εξασφάλιση ψυχιατρικής παρακολούθησης.
- Την αναζήτηση οικογενειακών-φιλικών πόρων υποστήριξης.
- Την κάλυψη ρουχισμού και τροφής.
- Τη διερεύνηση επιδομάτων και οικονομικών βοηθημάτων που δικαιούται.

Στη συνέχεια, οι έφηβοι-ες, προγραμμάτισαν συνάντηση με κοινωνικό λειτουργό και επισκέπτρια υγείας του προγράμματος με στόχο να μεταφέρουν τις ανάγκες και να σχεδιαστεί από κοινού ένα πλάνο δράσης. Στο πλαίσιο της υποστήριξης του αστέγου οι εμπλεκόμενοι επαγγελματίες με τη συνδρομή των εφήβων πραγματοποίησαν επικοινωνίες με φορείς και υπηρεσίες στο κέντρο της Αθήνας, προκειμένου να παραπεμφθεί ο άστεγος και συγκεκριμένα:

- Στο Κέντρο Υποδοχής και Αλληλεγγύης Δήμου Αθηναίων.
- Στην Praksis- Κέντρο Ημερήσιας Υποδοχής Αστέγων Αθήνας.
- Στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Στον Ερυθρό Σταυρό.

Οι έφηβοι-ες, αφού συγκέντρωσαν τις απαραίτητες πληροφορίες και σχετικό υλικό, ενημέρωσαν τον άστεγο και τον προέτρεψαν να επικοινωνήσει εκ νέου με το Κέντρο Ημέρας Εφήβων σε περίπτωση που χρειαζόταν κάποια άλλη βοήθεια.

Στόχος του προγράμματος (πρόγραμμα το οποίο προτάθηκε αυθόρμητα από τους ίδιους του εφήβους-ες) ήταν (α) η ενίσχυση συμπεριφορών αλληλεγγύης, (β) η κινητοποίηση τους και η ενημέρωσή τους σχετικά με την αναζήτηση υπηρεσιών και φορέων στους οποίους θα μπορούσαν και οι ίδιοι-ες να απευθυνθούν στο μέλλον και (γ) η δυνατότητα να λειτουργήσουν από το ρόλο αυτού που υποστηρίζει και όχι μόνο υποστηρίζεται.

Λοιπά δεδομένα

Ομάδες επαγγελματιών

Την αναφερόμενη περίοδο πραγματοποιήθηκαν ομάδες προσωπικού, ομάδες εποπτείας, εστιασμένες ομάδες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης και εκπαιδευτικές συναντήσεις. Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται αναλυτικά ο αριθμός των ομάδων που υλοποιήθηκαν.

Η ομάδα προσωπικού απαρτίζεται από όλους τους επαγγελματίες του Κέντρου Ημέρας Εφήβων, πραγματοποιείται εβδομαδιαία και επικεντρώνεται σε όλα τα ζητήματα (γενικά/διαχειριστικά και περιπτώσεων) που αφορούν την επιστημονική λειτουργία της δομής.

Στις ομάδες εποπτείας ο συντονισμός γίνεται από εξωτερικό επόπτη, ψυχίατρο παιδιών και εφήβων, ενώ η θεματολογία αφορά σε ζητήματα δυναμικών της ομάδας επαγγελματιών, σε δυσκολίες/προκλήσεις στη διαχείριση περιπτώσεων, αλλά και σε οτιδήποτε απασχολεί την ομάδα.

Οι εστιασμένες ομάδες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης αποτελούνται από τα πρόσωπα αναφοράς και τους λοιπούς υπεύθυνους επαγγελματίες ανά έφηβο-η και έχουν ως αρμοδιότητες της κατάρτιση του πλάνου, τη συνεργασία και την ενημέρωση του εφήβου-ης και του υποστηρικτικού του δικτύου, την παρακολούθηση και τον απολογισμό του.

ΑΑ	Περιγραφή Ομάδας	Συχνότητα	Συμμετοχή	Αριθμός
1	Ομάδες εποπτείας	Ανά 15 ημέρες	Ομάδα κέντρου ημέρας και επόπτης	12
2	Ομάδες προσωπικού	Κάθε εβδομάδα	Ομάδα κέντρου ημέρας	50
3	Εστιασμένες ομάδες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης ανά έφηβο-η	Κατά περίπτωση	Οι εμπλεκόμενοι-ες στους στόχους επαγγελματίες ανά έφηβο-η	≈85
4	Ομάδες Συζήτησης Περιπτώσεων	Ανά 15 ημέρες	Οι εμπλεκόμενοι σε συναντήσεις συμβουλευτικής επαγγελματίες	15
5	Ειδικά σεμινάρια (πρώτες βοήθειες, ενημέρωση για τον καρκίνο του μαστού)	Κατά περίπτωση	Ομάδα κέντρου ημέρας	2

Συνεργασίες - Δικτύωση

Την περίοδο 2022 - 2023 πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις δικτύωσης με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, του συστήματος ψυχικής υγείας, της πρόνοιας, της δικαιοσύνης, καθώς και με φορείς που εντάσσονται στον τομέα μετανάστευσης και ασύλου και στον πολιτισμό. Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται επιγραμματικά οι φορείς δικτύωσης και το αντικείμενο της συνάντησης.

ΑΑ	Φορέας	Αντικείμενο Συνάντησης
1	Χαμόγελο του Παιδιού το "Σπίτι του Καρέα"	Παραπομπή εφήβου για συμμετοχή στις ομάδες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης- πολιτισμικά εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.
2	Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Αγίων Αναργύρων - Καματερού	Συνεργασία για έφηβη μετά από την επιστροφή της στην μητρική οικία.
3	ΑΜΚΕ- Φαιναρέτη & Μητρότητα	Διασύνδεση με οικογένεια εφήβου για παροχή υλικών αγαθών.
4	Παιδόπολη "Άγιος Ανδρέας"	Συνεργασία- συμμετοχή εφήβων στις ομάδες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης- πολιτιστικά εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.
5	3ο Γυμνάσιο Πειραιά	Εξωτερική Δράση.
6	Πανελλήνιος Σύλλογος Γυναικών με Καρκίνο Μαστού «Άλμα Ζωής»	Δικτύωση, Παροχή έντυπου υλικού.
7	Γυμνάσιο- Αιαντείου Σαλαμίνα	Πρόγραμμα "Βία στα Σχολεία".
8	Συνεταιριστική Επιχείρηση Ένταξης «Ανοιχτοί Ορίζοντες – Το Παρεάκι»	Συνεργασία για την υλοποίηση του "ΦεστιLab".
9	Οσελοτος- Ειδική Μονάδα Ψυχικής Υγείας	Συνεργασία για έφηβη και την οικογένεια της.
10	Εκπαιδευτήρια Διαμαντόπουλου	Συνεργασία για έφηβη που φοιτά στο σχολείο.
11	Επιμελητές ανηλίκων Εισαγγελίας Αθηνών	Συνεργασία για έφηβη.

12	Κέντρο Ημέρας της- Εταιρία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας	Συνεργασία για την υποστήριξη των γονέων εφήβου.
13	Προμηθέας Α.Μ.Κ.Ε. “Κέντρο Ημέρας Γαλήνη”	Συνεργασία για την υποστήριξη των γονέων εφήβου.
14	Κέντρο Κοινότητας Δήμου Αχαρνών	Συνεργασία για την υποστήριξη οικογένειας.
15	Εσπερινό Γυμνάσιο Αχαρνών	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβου.
16	Χαμόγελο του παιδιού “Το σπίτι στα Μελίσσια”	Δικτύωση.
17	Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας Παιδόπολη “Αγία Βαρβάβα”	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβων, Παραπομπή εφήβων για συμμετοχή στις ομάδες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης- πολιτισμικά εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.
18	Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων Νέας Σμύρνης	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβου.
19	Κοινωνικό Εκαβ “Καλλίστη 1”	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβου.
20	Ειδική γραμματεία ασυνόδευτων ανηλίκων	Ενημέρωση για το ΠΨΚΕ, διερεύνηση νέων συνεργασιών.
21	Κέντρο Συμπαράστασης Κρατουμένων " Ο Ονήσιμος"	Ενημέρωση για το ΠΨΚΕ, διερεύνηση υποστήριξης νεαρού ενήλικου.
22	Εσπερινό Γυμνάσιο Αγίου Δημητρίου	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβων.
23	Κοινωνική Υπηρεσία Ψυχιατρικού Τμήματος- “Γ.Ν.Α. Γεννηματάς”	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβου.
24	Δομή ασυνόδευτων ανηλίκων- "Φάρος"	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβου.
25	Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού/ Κοινωνική Υπηρεσία	Συνεργασία για μητέρα έφηβης.
26	ΕΝΕΕΓΥΛ Α' Αθήνας	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβων.

27	Ξενώνας Ψ.Κ.Α Εφήβων-Ε.ΠΑ.ΨΥ.	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
28	Φιλανθρωπικός Σύλλογος "Η Αγκαλιά"	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
29	Αιγινήτειο Νοσοκομείο-Τμήμα Ψυχοσεξουαλικών Διαταραχών	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
30	Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης	Συνάντηση δικτύωσης, Ενημέρωση για το ΠΨΚΕ.
31	Ιατροπαιδαγωγικό κέντρο Αλεξανδρούπολης	Συνάντηση δικτύωσης, Ενημέρωση για το ΠΨΚΕ.
32	Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας Ν. Έβρου	Συνάντηση δικτύωσης, Ενημέρωση για το ΠΨΚΕ.
33	11ο Γυμνασιο Κορύδαλλου	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
34	2ο Γυμνάσιο Καματερού	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
35	Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας Ν. Ροδόπης	Συνάντηση δικτύωσης, Ενημέρωση για το ΠΨΚΕ.
36	Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Βύρωνα	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
37	12ο Λύκειο Πετραλώνων	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβου
38	ΕΠΑΛ Αργυρούπολης	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
39	1ο ΓΕΛ Γλυφάδας	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
40	Μονάδα Εφηβικής Υγείας (Μ.Ε.Υ.) της Β΄ Παιδιατρικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού»	Συνάντηση δικτύωσης, Ενημέρωση για το ΠΨΚΕ.
41	Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Γλυφάδας	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβης.
42	Κοινωνική Υπηρεσία- Γ.Ν. "Τζάνειο"	Συνεργασία για την υποστήριξη εφήβων,

		Παραπομπή εφήβων για συμμετοχή στις ομάδες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης- πολιτισμικά εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας Εφήβων.
--	--	--

Εξωτερικές Συνεργασίες και Εθελοντές

Για την υλοποίηση του προγράμματος του Κέντρου Ημέρας Εφήβων είναι σημαντική η συμβολή επαγγελματιών από τους χώρους της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, των τεχνών, της τεχνολογίας, είτε μέσα από εξωτερική συνεργασία, είτε μέσα από την πρακτική άσκηση και την ανάπτυξη δικτύου αλληλεγγύης και εθελοντισμού.

Τη περίοδο 2022-2023 συμμετείχαν στο Κέντρο Ημέρας **δεκατρείς (13) εθελοντές και εξωτερικοί συνεργάτες** με σκοπό τη συνδρομή στην υλοποίηση εργαστηρίων (εργαστήριο χορωδίας, εργαστήριο θεάτρου, χορού, γεωπονίας, κ.α.) και στην παροχή διερμηνείας (Βουλγάρικα). Παράλληλα, ολοκλήρωσαν την **εκπαίδευσή** τους στο πεδίο ψυχοκοινωνικής παρέμβασης στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων, **μία (1) φοιτήτρια του ΠΜΣ Ψυχολογίας με ειδίκευση “Ταυτότητες και Διαπροσωπικές Σχέσεις”** του Παντείου Πανεπιστημίου, **τρεις (3) φοιτήτριες του ΠΜΣ Στρατηγικές Ανάπτυξιακής και Εφηβικής Υγείας της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ** και πραγματοποίησε την πρακτική της άσκηση **μία (1) φοιτήτρια του ΠΜΣ Εφαρμοσμένης Αναπτυξιακής Ψυχολογίας** του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το Κέντρο Ημέρας Εφήβων προσφέρει τη δυνατότητα για συνεργασία με ανθρώπους από ευάλωτες ομάδες (συνεργασία με Κοι.Σ.Π.Ε. και συνεργασία με εθελοντές ή εξωτερικούς συνεργάτες).

Οι Ξενώνες Εφήβων (A & B)

Οι Ξενώνες Φιλοξενίας Εφήβων Α και Β του φορέα «Πλόες» Ε.ΨΥ.ΜΕ, αποτελούν μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, βραχείας παραμονής και υψηλού βαθμού φροντίδας. Φιλοξενούν εφήβους και των δύο φύλων, ηλικίας 12-18 ετών. Πρόκειται για δύο κοινοτικά σπίτια στα οποία μπορούν να διαμείνουν έως 20 έφηβοι-ες (Ξενώνας Α, δυναμικότητας 10 εφήβων κοριτσιών και Ξενώνας Β, 10 εφήβων αγοριών), οι οποίοι δεν χρήζουν νοσηλευτικής φροντίδας, αλλά έχουν βρεθεί σε επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης.

Απώτερος σκοπός της λειτουργίας των Ξενώνων Εφήβων είναι η παροχή ενός σταθερού πλαισίου που εστιάζει στην κατάρτιση ενός άμεσου και εντατικού εξατομικευμένου προγράμματος υποστήριξης και ψυχοκοινωνικής παρέμβασης, ικανού να καλύπτει ολόπλευρα τις ανάγκες των εφήβων – φιλοξενούμενων, να ενισχύει την ανάπτυξη των ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων τους, να προαγάγει τη μοναδικότητά τους, χωρίς να τους/τις αποκόπτει από το κοινοτικό - κοινωνικό τους δίκτυο, ενώ ταυτόχρονα να μεριμνά για την ενίσχυση των οικογενειακών σχέσεων με σκοπό την επαναφορά τους στην οικογενειακή εστία. Πυρήνας της προσπάθειας είναι ο ίδιος-α ο έφηβος-η, που ενισχύεται να συμμετέχει μαζί με τους/τις άλλους-ες φιλοξενούμενους-ες στη διαμόρφωση του πλάνου του, αλλά και στις καθημερινές λειτουργίες των Ξενώνων ως ενεργό και ισότιμο μέλος της κοινότητας. Οι Ξενώνες υποστηρίζονται από Πολυκλαδική Ψυχοκοινωνική Ομάδα και βρίσκονται στο Δήμο Αλίμου.

Ξεκίνησαν τη λειτουργία τους τον Ιανουάριο του 2020 και μέχρι σήμερα έχουν φιλοξενήσει σαρανταοκτώ (48) εφήβους-ες. Εξ αυτών οι δώδεκα (12) εξακολουθούν να υποστηρίζονται από τους Ξενώνες, οι είκοσι (20) έχουν επιστρέψει στην οικογενειακή εστία, οι εννέα (9) έχουν μεταβεί σε άλλο στεγαστικό πλαίσιο καταλληλότερης τυπολογίας και οι επτά (7) έχουν ενηλικιωθεί και είτε διαβιούν αυτόνομα, είτε υποστηρίζονται από το οικογενειακό περιβάλλον.

Η απόφαση για την ένταξη ενός εφήβου ή έφηβης στους Ξενώνες Εφήβων λαμβάνεται από την **Επιτροπή Διαχείρισης της Μετάβασης** της αρμόδιας Υγειονομικής Περιφέρειας, σύμφωνα με την με Αρ.Πρωτ. Γ3α,β/Γ.Π.οικ.131/4-1-2021 εγκύκλιο της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας, με τίτλο: “Διαδικασία Μετάβασης Ψυχικά Ασθενών σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης”, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Για την ένταξη ακολουθούνται οι απαραίτητες διαδικασίες, οι οποίες περιλαμβάνουν:

(α) Συνεργασία με την κοινωνική υπηρεσία του φορέα παραπομπής για τη λήψη INTAKE και κοινωνικού ιστορικού του εφήβου ή της έφηβης από τον αρμόδιο κοινωνικό λειτουργό και τη συμπλήρωση της φόρμας παραπομπής.

(β) Γνωριμία με τον έφηβο ή την έφηβη και παραπομπή του στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων, μέχρι και την έγκριση της απόφασης από την αρμόδια επιτροπή. Σε περιπτώσεις που το αίτημα δεν γίνει δεκτό, δύναται να συνεχιστεί η υποστήριξη του εφήβου στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων.

(γ) Προετοιμασία των υπόλοιπων φιλοξενούμενων ατομικά, αλλά και ομαδικά μέσα από την κοινοτική ομάδα.

(δ) Προετοιμασία του έφηβου ή της έφηβης που πρόκειται να φιλοξενηθεί (κοινοποίηση Συμβολαίου Διαμονής και Συνεργασίας, γνωριμία με τους εφήβους και τη γειτονιά κλπ.).

(ε) Προετοιμασία της οικογένειας των εφήβων (κοινοποίηση Συμβολαίου Συνεργασίας με την Οικογένεια).

(στ) Προετοιμασία του έφηβου ή της έφηβης για σχολική ένταξη.

Προφίλ φιλοξενούμενων εφήβων

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας με το προφίλ των εφήβων που εντάχθηκαν στους Ξενώνες Εφήβων τα έτη **2022 και 2023**.

Ξενώνας Α - Έφηβες					
ΑΑ	Ημ. Ένταξης	Ηλικία	Φορέας Παραπομπής	Καταγωγή	Κατάσταση
1	09/09/2022	17	Γενικό Νοσοκομείο Πειραιά " Τζάνειο"	Ελλάδα	Φιλοξενείται - Προετοιμασία για ενηλικίωση
2	02/02/2023	12	Γενικό Νοσοκομείο Παίδων Πεντέλης	Ελλάδα	Επαναφορά στην οικογένεια
3	04/05/2023	14	Γενικό Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία"	Ρουμανία	Φιλοξενείται - Προετοιμασία επαναφοράς στην οικογένεια
4	31/07/2023	15	Γενικό Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία"	Φιλιππίνες	Φιλοξενείται - Προετοιμασία επαναφοράς στην οικογένεια
5	08/12/2023	17	Γενικό Νοσοκομείο Αττικής "Σισμανόγλειο	Αλβανία	Φιλοξενείται - Προετοιμασία για

			- Αμαλία Φλέμινγκ”		ενηλικίωση και επαναφορά στην οικογένεια
--	--	--	--------------------	--	--

Όπως φαίνεται κατά την περίοδο αναφοράς πραγματοποιήθηκαν πέντε νέες εντάξεις στον Ξενώνα Α' εκ των οποίων οι τρεις φιλοξενούνται, ενώ μία έφηβη επέστρεψε στην οικογενειακή εστία και μία ενηλικιώθηκε και διαβιεί αυτόνομα με την οικονομική υποστήριξη της οικογένειας. Αμφότερες οι έφηβες που αποχώρησαν υποστηρίζονται στο επίπεδο της μεταπαρακολούθησης από το Πρόγραμμα.

Παράλληλα, τέσσερις ακόμη έφηβες, που εντάχθηκαν στον Ξενώνα Α' κατά την περίοδο 2021-2022, αποχώρησαν από τον Ξενώνα Α' την περίοδο του 2022, τρεις εκ των οποίων επανήλθαν στην οικογένειά τους - η μία λόγω ενηλικίωσης και οι δύο λόγω ολοκλήρωσης του εξατομικευμένου πλάνου ψυχοκοινωνικής παρέμβασης - οι οποίες υποστηρίζονται από το Πρόγραμμα σε επίπεδο μεταπαρακολούθησης.

Ξενώνας Β - Έφηβοι					
ΑΑ	Ημερομηνία Ένταξης	Ηλικία	Φορέας Παραπομπής	Καταγωγή	Κατάσταση
1	12/09/2022	15	Γενικό Νοσοκομείο Παίδων Πεντέλης	Ελλάδα	Αποχώρηση λόγω επαναφοράς στην οικογένεια - 31/10/2023
2	05/09/2022	17	Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας - Παράρτημα Φλώρινας	Ελλάδα	Αποχώρηση λόγω ενηλικίωσης - μετάβαση σε υποστηρικτικό κοινωνικό δίκτυο - 12/10/2023
3	19/01/2023	13	Γενικό Νοσοκομείο Παίδων “Παναγιώτη και Αγλαΐας Κυριακού”	Ελλάδα	Αποχώρηση λόγω επαναφοράς στην οικογένεια - 03/04/2023
4	14/03/2023	17	Χαμόγελο του Παιδιού - Δομή Περιστερίου	Ελλάδα	Αποχώρηση λόγω ενηλικίωσης - μετάβαση σε υποστηρικτικό κοινωνικό δίκτυο - 14/10/2023

5	25/04/2023	17	Ψυχιατρικό Τμήμα Γενικού Νοσοκομείου Νοσημάτων Θώρακος «Η Σωτηρία»	Ελλάδα	Φιλοξενείται - προετοιμασία επαναφοράς στην οικογένεια
6	29/09/2023	16	Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Κρήτης - Παράρτημα Προστασίας Παιδιού Λασιθίου	Ελλάδα	Φιλοξενείται στο πλαίσιο υλοποίησης Ατομικού Θεραπευτικού Πλάνου με επαναφορά στη δομή παραπομπής τον Ιούνιο του 2024
7	21/12/2023	13	Γενικό Νοσοκομείο Παίδων Πεντέλης	Ελλάδα	Φιλοξενείται στο πλαίσιο υλοποίησης Ατομικού Θεραπευτικού Πλάνου με σκοπό την προετοιμασία συγγενικής αναδοχής

Κατά την περίοδο αναφοράς πραγματοποιήθηκαν επτά νέες εντάξεις στον Ξενώνα Β', εκ των οποίων οι δύο φιλοξενούνται, οι τρεις επέστρεψαν στην οικογενειακή εστία και οι δύο ενηλικιώθηκαν και μετέβησαν σε κατοικίες από το ευρύτερο υποστηρικτικό κοινωνικό τους δίκτυο. Οι δύο νεαροί ενήλικες έχουν ενταχθεί στην εργασία.

Παράλληλα, τέσσερις ακόμη έφηβοι που εντάχθηκαν στον Ξενώνα Β' κατά την περίοδο 2021-2022, μετέβησαν σε άλλα στεγαστικά πλαίσια, οι τρεις επέστρεψαν στην οικογενειακή εστία και ο ένας παραπέμφθηκε σε άλλη δομή φιλοξενίας. Όλες οι άνωθι περιπτώσεις υποστηρίζονται σε επίπεδο μεταπαρακολούθησης.

Κατά την περίοδο αναφοράς, πραγματοποιήθηκε μια παραπομπή διεμφυλικής έφηβης που τοποθετήθηκε στον Ξενώνα Β', σε άλλη μονάδα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης λόγω καταλληλότερης τυπολογίας. Η εν λόγω έφηβη αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας. Επιπλέον, μια έφηβη παραπέμφθηκε σε προνοιακού τύπου δομή φιλοξενίας, δεδομένου ότι χρήζει μακροχρόνιας υποστήριξης λόγω αδυναμίας επαναφοράς σε οικογενειακό πλαίσιο. Εκ των αρρένων φιλοξενούμενων η μια περίπτωση επέστρεψε στη μητρική εστία λόγω ενηλικίωσης, κατόπιν διασύνδεσης με την Κοινωνική Υπηρεσία του δήμου αναφοράς, ενώ οι άλλοι δύο έφηβοι επέστρεψαν στην οικογενειακή εστία μετά την ολοκλήρωση του Εξατομικευμένου Πλάνου Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης. Και οι τρεις παραπάνω περιπτώσεις προέρχονται από μονογονεϊκές

οικογένειες.

Σχετικά με τις έφηβες φιλοξενούμενες και οι τρεις περιπτώσεις που επανήλθαν στο οικογενειακό περιβάλλον προέρχονται από μονογονεϊκές οικογένειες.

Παρεμβάσεις και Ενέργειες Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης των Ξενώνων Εφήβων ανά άξονα

Άξονας 1 | Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Ατομικές και Ομαδικές Συναντήσεις με εφήβους και το οικογενειακό - υποστηρικτικό περιβάλλον

Το αναφερόμενο διάστημα πραγματοποιήθηκαν καθημερινές παρεμβάσεις στους φιλοξενούμενους-ες έφηβους-ες από επαγγελματίες ψυχικής υγείας των Ξενώνων. Οι βασικοί στόχοι που τέθηκαν σε αυτές ήταν:

- Η προσαρμογή στο πλαίσιο λειτουργίας των Ξενώνων.
- Η συνεργασία με τους επαγγελματίες.
- Η κατάρτιση ατομικού καθημερινού προγράμματος των φιλοξενούμενων, η εποπτεία και τήρησή του.
- Η επικοινωνία με οικογένεια – συγγενείς στο πλαίσιο του συμβολαίου συνεργασίας με την οικογένεια και το υποστηρικτικό δίκτυο, αλλά και στο πλαίσιο των αποκαταστασιακών στόχων που τίθενται με τους εφήβους-ες με βάση το εξατομικευμένο πλάνο ψυχοκοινωνικής παρέμβασης.
- Οι σχέσεις με συνομηλίκους (εντός και εκτός των ξενώνων).
- Οι διαφυλικές σχέσεις.
- Η δυναμική της ομάδας συνομηλίκων και η διαμεσολάβηση για την επίλυση συγκρούσεων.
- Τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των φιλοξενούμενων.
- Η ενημερωμένη συγκατάθεση των εφήβων για τις ενέργειες των επαγγελματιών σχετικά με το αποκαταστασιακό τους πλάνο.
- Η διαχείριση του χρόνου.
- Η καλλιέργεια λειτουργικής αυτονομίας των εφήβων και η ανάπτυξη πρωτοβουλιών.
- Θέματα εκπαίδευσης.
- Θέματα εφηβείας (ανάπτυξη, σεξουαλικότητα κτλ.)
- Ο επαγγελματικός προσανατολισμός

Ταυτόχρονα, πραγματοποιήθηκαν πάνω από 200 συναντήσεις με γονείς ή το συγγενικό περιβάλλον των εφήβων που διαμένουν στους Ξενώνες. Οι συναντήσεις αυτές είχαν είτε ενημερωτικό χαρακτήρα, σε σχέση με τη λειτουργία των Ξενώνων και την προσαρμογή των εφήβων σε αυτόν είτε συμβουλευτικό χαρακτήρα με σκοπό την αποκατάσταση των σχέσεων των εφήβων με την ευρύτερη οικογένεια. Σε περιπτώσεις κρίσης ή ανάγκης πραγματοποιήθηκαν και έκτακτες, μη προγραμματισμένες συναντήσεις.

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται ο αριθμός και το είδος των συναντήσεων, ανά Ξενώνα.

Ξενώνας Α Ατομικές - Ομαδικές Συναντήσεις			
ΑΑ	Είδος Συνάντησης	Αριθμός Συναντήσεων	Αριθμός Συμμετεχόντων
1	Ατομικές Συναντήσεις Συμβουλευτικής με έφηβες	2	1
2	Συναντήσεις Συμβουλευτικής Γονέων	1	1
3	Συναντήσεις Οικογενειακής Συμβουλευτικής	3	2
4	Υποστηρικτικές συναντήσεις εφήβων	77	10
5	Διερευνητικές συναντήσεις με υποστηρικτικό πλαίσιο	9	4
6	Καθημερινές παρεμβάσεις	793	11

Ξενώνας Β Ατομικές - Ομαδικές Συναντήσεις			
ΑΑ	Είδος Συνάντησης	Αριθμός Συναντήσεων	Αριθμός Συμμετεχόντων
1	Ατομικές Συναντήσεις Συμβουλευτικής με εφήβους	6	3
2	Συναντήσεις Συμβουλευτικής Γονέων	5	4

3	Συναντήσεις Οικογενειακής Συμβουλευτικής	8	4
4	Υποστηρικτικές συναντήσεις εφήβων	24	5
5	Διερευνητικές συναντήσεις με υποστηρικτικό πλαίσιο	6	4
6	Καθημερινές παρεμβάσεις	730	11

Σε όλη τη διάρκεια της αναφερόμενης περιόδου, πραγματοποιήθηκαν πολλές **έκτακτες ατομικές και ομαδικές παρεμβάσεις** σε εφήβους-ες με αντικείμενο τη διαχείριση κρίσης, την επείγουσα υποστήριξη σε θέματα σωματικής και ψυχικής υγείας, την υποστήριξη στη σχολική συμμετοχή και αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής, την αντιμετώπιση εναντιωματικών - παραβατικών συμπεριφορών.

Παιδοψυχιατρική Παρακολούθηση

Το Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης και ειδικότερα οι Ξενώνες Εφήβων υποστηρίζονται από ψυχίατρο παιδιών και εφήβων. Κατά το αναφερόμενο διάστημα υποστηρίχθηκαν ψυχιατρικά - στο πλαίσιο της αξιολόγησης, θεραπευτικής πλαισίωσης και συμβουλευτικής **11 έφηβοι/ες**.

Ξενώνας Α και Β			
ΑΑ	Είδος Συνάντησης	Αριθμός Συναντήσεων	Αριθμός Συμμετεχόντων
1	Ατομικές συναντήσεις παιδοψυχιατρικής παρακολούθησης	38	11

Απολογισμός Παρεμβάσεων και Ενεργειών | Άξονας 1: Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Το πρόγραμμα των Ξενώνων Εφήβων αναφορικά με τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας παρέχει παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης που περιλαμβάνουν:

1. Ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής εφήβων
2. Συναντήσεις συμβουλευτικής γονέων
3. Συναντήσεις οικογενειακής συμβουλευτικής
4. Υποστηρικτικές συναντήσεις εφήβων
5. Καθημερινές παρεμβάσεις

Για τις ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής με έφηβο-η:

Αναφορικά με τις ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής εφήβων πραγματοποιήθηκαν δύο (2) συναντήσεις και αφορούσαν μία (1) έφηβη για τον Ξενώνα Α΄ και έξι (6) συναντήσεις με τρεις (3) έφηβους για τον Ξενώνα Β΄.

Φαίνεται πως ο μικρός αριθμός των συναντήσεων σχετίζεται με τη σύγκρουση ρόλων των επαγγελματιών των Ξενώνων. Φαίνεται να υπάρχει δυσκολία στην ταυτόχρονη λειτουργία τους ως εισηγητών του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας και επαγγελματιών που εξυπηρετούν τις καθημερινές ανάγκες των εφήβων και την παράλληλη διατήρηση ενός πλαισίου συμβουλευτικής ή ψυχοθεραπείας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται η τάση ανάληψης της συμβουλευτικής των εφήβων που διαμένουν στους Ξενώνες από επαγγελματίες του Κέντρου Ημέρας, γεγονός που αποκτά επιπλέον νόημα δεδομένης της ανάγκης σε ορισμένες περιπτώσεις, για συνέχιση της συμβουλευτικής μετά την αποχώρηση από τη στεγαστική δομή. Επιπρόσθετα να αναφερθεί εδώ ότι η αριθμητική συμμετοχή των εφήβων των Ξενώνων φαίνεται καθαρά και στα ποσοτικά δεδομένα του Κέντρου Ημέρας (βλ. σελ . 33-34). Δεν τίθεται λοιπόν ζήτημα αν οι έφηβοι-ες έχουν πρόσβαση σε ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής, αλλά κατά πόσο το υφιστάμενο πλαίσιο των Ξενώνων μπορεί να καλύπτει πράγματι αυτή την ανάγκη.

Προτείνεται η έναρξη της συμβουλευτικής να γίνεται παράλληλα με τη συμμετοχή των επαγγελματιών σε συνεπτοπτική ομάδα (Ομάδα Συζήτησης Περιπτώσεων), προκειμένου να γίνεται εξαρχής επεξεργασία ζητημάτων και προβληματισμών σε σχέση με ζητήματα δεοντολογίας που αφορούν στη σχέση επαγγελματιών - εφήβων, τη στοχοθεσία που τίθεται, το δικαίωμα των εφήβων στην ιδιωτικότητα κ.ο.κ.

Για τις συναντήσεις συμβουλευτικής γονέων:

Ο αριθμός συναντήσεων συμβουλευτικής γονέων είναι τέσσερις (4) και αφορούν σε τρεις (3) έφηβες για τον Ξενώνα Α΄ και πέντε (5) για τέσσερις (4) έφηβους του Ξενώνα Β΄. Το πλήθος των συναντήσεων είναι περιορισμένο και φαίνεται να επιβεβαιώνονται και οι παραπάνω προβληματικές σχετικά με την πολλαπλότητα του ρόλου των επαγγελματιών των Ξενώνων. Η

πλειοψηφία των συναντήσεων πραγματοποιούνται από επαγγελματίες του Κέντρου Ημέρας, καθώς και εδώ ανακύπτουν ζητήματα στην εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου των Ξενώνων σε συνάρτηση με το πλαίσιο της συμβουλευτικής.

Για τις οικογενειακές συναντήσεις συμβουλευτικής:

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα ο αριθμός των συναντήσεων οικογενειακής συμβουλευτικής είναι και πάλι περιορισμένος. Οι προβληματικές που εντοπίστηκαν ακριβώς πάνω μπορούμε να δούμε πως επαναλαμβάνονται και ισχύουν για τούτες τις συναντήσεις εξίσου, καταδεικνύοντας την αναγκαιότητα να επανεξετάσουμε το ρόλο των επαγγελματιών και το εργασιακό τους περίγραμμα, το σχήμα των επαγγελματιών έναντι των ωφελούμενων, όπως επίσης και τα ζητήματα κανονιστικού πλαισίου του Ξενώνα και του πλαισίου συμβουλευτικής.

Για τις υποστηρικτικές συναντήσεις εφήβων:

Ο αριθμός των υποστηρικτικών συναντήσεων των εφήβων για τον Ξενώνα Α' είναι εβδομήντα επτά (77) για δέκα (10) έφηβες, ενώ οι αντίστοιχες για τον Ξενώνα Β' είναι είκοσι τέσσερις (24) για πέντε (5) εφήβους. Αναφορικά με τον Ξενώνα Α', αυτές χωρίζονται σε προγραμματισμένες συναντήσεις, όπου είναι είκοσι τέσσερις (24) και σε έκτακτες συναντήσεις που είναι σαράντα εννέα (49), όπως μπορούμε να δούμε στον πίνακα παραπάνω. Ακόμα, στον πίνακα αναγράφονται οι καθημερινές παρεμβάσεις που φαίνεται να είναι οι περισσότερες σε αριθμό και για τους δύο Ξενώνες. Οι καθημερινές παρεμβάσεις εμπίπτουν στην κατηγορία των έκτακτων υποστηρικτικών συναντήσεων και ως τέτοιες ορίζονται όλες οι συζητήσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Ξενώνα. Η διάκριση έχει προκύψει κυρίως για λόγους αριθμητικής ταξινόμησης, καθώς το σύνολο των καθημερινών παρεμβάσεων προκύπτει από το αρχείο Λογοδοσίας. Σε επίπεδο μεθοδολογίας όμως των συναντήσεων-παρεμβάσεων δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις και οι θεματικές που αναδύονται από αυτές φαίνεται να είναι κοινές. Θα ήταν εύλογο λοιπόν, να υποστηρίξουμε ότι το σύνολο των υποστηρικτικών συναντήσεων που πραγματοποιούνται είναι αρκετά μεγαλύτερο, ειδικά αν λάβουμε υπόψη μας ότι αρκετές από τις καθημερινές συζητήσεις που γίνονται στο πλαίσιο του Ξενώνα δεν καταγράφονται ως "παρεμβάσεις". Παρόλα αυτά, τα εν λόγω ποσοτικά στοιχεία, αν και σχετικά πρόχειρα, μπορούν να μας δώσουν μια αρκετά σαφή εικόνα για το αριθμητικό μέγεθος των συναντήσεων.

Αναφορικά με τις προγραμματισμένες συναντήσεις φαίνεται ότι αφορούσαν σε διάφορα θέματα που προέκυπταν από τις έφηβες και τους εφήβους κατά τη διαμονή τους στον Ξενώνα, αλλά και από ζητήματα που ήθελαν να θίξουν οι επαγγελματίες, όπως οι σχέσεις συμβίωσης με την υπόλοιπη κοινότητα, το μέτρο συνοδείας κατά τις εξόδους των εφήβων, την εκπαίδευση και σχολική συμμετοχή, τις φυγές και τη μη τήρηση του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας, τις μεταβάσεις στην οικογένεια ή σε άλλο πλαίσιο, τις συναντήσεις με εστιασμένες ομάδες για τη λειτουργία του ΠΨΚΠ, τη χρήση ουσιών και παρεμβάσεις για τη μετάβαση και τη μεταπαρακολούθηση.

Βλέπουμε λοιπόν ότι οι θεματικές που ανακύπτουν είναι κυρίως ζητήματα που απασχολούν τις ίδιες τις έφηβες και τους εφήβους και σχετίζονται άμεσα τόσο με την καθημερινή ζωή εντός του Ξενώνα, όσο και με το συνολικότερο πλάνο τους. Οι τριβές εντός του Ξενώνα και ζητήματα που αφορούν στη διαβίωσή τους και τις μεταξύ τους σχέσεις φαίνεται να έρχονται πιο συχνά από εκείνες, ενώ θέματα που προκύπτουν σχετικά με το ΠΨΚΠ αναδύονται πιο έντονα όταν πλησιάζει μια πιθανή μετάβαση, είτε στην οικογένεια-συγγενικό δίκτυο, είτε σε άλλο πλαίσιο. Ακόμα, σχετικά με ότι αφορά στο ΠΨΚΠ έρχεται προς συζήτηση κυρίως με πρωτοβουλία των επαγγελματιών και όχι των ίδιων των εφήβων. Αυτές-οι που εμπλέκονται ή/και διεκδικούν πιο άμεση εμπλοκή στο ΠΨΚΠ είναι κυρίως έφηβες-οι που πλησιάζουν στην ενηλικίωση. Στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι έχει εντοπιστεί σημαντική εμπλοκή των εφήβων στο πλάνο τους και ανάληψη πρωτοβουλιών από αυτές-ους, όταν συμμετέχουν ενεργά στις εστιασμένες ομάδες με τα πρόσωπα αναφοράς και μπορούν να συνδιαμορφώσουν πάνω σε αυτό. Ακόμα, από την πλευρά των επαγγελματιών τίθενται κυρίως και ζητήματα που σχετίζονται με το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας του Ξενώνα και πιθανές παρεκλίσεις από αυτό, όπως και η χρήση ουσιών και οι φυγές.

Οι έκτακτες συναντήσεις είναι αισθητά περισσότερες και πολλά από τα παραπάνω ζητήματα που συζητούνται επαναλαμβάνονται. Συνολικά οι συζητήσεις αφορούν στις φυγές, στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ζητήματα νομικής φύσεως, παρεμβάσεις με την αστυνομία, οικογενειακές σχέσεις, ζητήματα διαβίωσης εντός του Ξενώνα, στη διαχείριση εντάσεων και στην αποφόρτιση των εφήβων, στο μέτρο συνοδείας, προσωπικές σχέσεις των εφήβων, θέματα υγείας και αυτοφροντίδας, συμπεριφορές επιθετικότητας, επικινδυνότητα, παραβίαση των κανόνων του πλαισίου και ζητήματα αυτονομησης/αυτοδιαχείρισης της κοινότητας.

Θεωρείται κάπως αναμενόμενο να υπάρχουν περισσότερες έκτακτες υποστηρικτικές συναντήσεις, εφόσον λάβουμε υπόψη ότι καθημερινά μπορεί να ανακύπτουν εξελίξεις και αλλαγές που αφορούν στο πλάνο των ωφελούμενων, όσο και προβληματικές στις μεταξύ τους σχέσεις εντός των Ξενώνων. Ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι οι έκτακτες συναντήσεις πραγματοποιούνται κυρίως με πρωτοβουλία των επαγγελματιών. Αυτό προκύπτει αφενός γιατί οι επαγγελματίες έχουν πρώτες την πληροφορία για ότι αφορά το ΠΨΚΠ και την άμεση διασύνδεση με φορείς και θεσμούς, οπότε και καλούνται να ενημερώσουν τις έφηβες. Αφετέρου, οι επαγγελματίες κρίνουν πότε είναι αναγκαίο να γίνει κάποια συζήτηση-παρέμβαση που σχετίζεται με συμπεριφορές επιθετικότητας, εντάσεις, παραβιάσεις κανόνων, θέματα υγείας και αυτοφροντίδας. Ζητήματα που έχουν να κάνουν με τις προσωπικές σχέσεις μεταξύ των εφήβων και θέματα που προκύπτουν από την προσπάθεια αυτονομησης/αυτοδιαχείρισης της κοινότητας φαίνεται να έρχονται σχεδόν εξίσου και από τις δύο ομάδες (έφηβες-οι και επαγγελματίες).

Διερευνητικές συναντήσεις με το ευρύτερο οικογενειακό - υποστηρικτικό πλαίσιο

Ως τέτοιες ορίζονται οι συναντήσεις που πραγματοποιούνται με το οικογενειακό δίκτυο των εφήβων προκειμένου να αναδυθούν οι πόροι προς μετάβαση και υποστήριξη τους. Ο αριθμός

των διερευνητικών συναντήσεων είναι εννέα (9) για τον Ξενώνα Α΄ και αφορά σε τέσσερις (4) έφηβες και έξι (6) για τον Ξενώνα Β΄ που αφορά σε τέσσερις (4) έφηβους.

Στο πλαίσιο της κοινοτικής ολοκληρωμένης παρέμβασης και της διενέργειας ψυχοκοινωνικής έρευνας πριν την ένταξη των εφήβων (βλ. σελ. 51), έχουν πραγματοποιηθεί πολύ περισσότερες συναντήσεις διερεύνησης στις οποίες συμμετέχουν από κοινού επαγγελματίες των Ξενώνων και του Κέντρου Ημέρας Εφήβων. Η διενέργεια της ψυχοκοινωνικής έρευνας ως διαδικασίας που προηγείται της ένταξης, συστηματοποιήθηκε κατά το τρέχον έτος αναφοράς, επομένως στην ποσοτική αποτίμηση των συναντήσεων διερεύνησης δεν περιλαμβάνονται αυτές οι συναντήσεις.

Άξονας 2 | Πολιτισμική Ενίσχυση - Εκπαίδευση - Προεπαγγελματική Κατάρτιση

Μαθησιακό Πρόγραμμα

Οι Ξενώνες Εφήβων υποστηρίζονται από δύο ειδικούς παιδαγωγούς με προσανατολισμό σε θεωρητικά και θετικά μαθήματα αντίστοιχα. Στο πρόγραμμα μαθησιακής ενίσχυσης των Ξενώνων συνεισφέρει και εκπαιδευτικός από το Κέντρο Ημέρας Εφήβων. Ο ρόλος των παιδαγωγών δεν περιορίζεται μόνο στη μαθησιακή υποστήριξη, αλλά ταυτόχρονα έχουν την ευθύνη για τη **μαθησιακή αξιολόγηση των φιλοξενούμενων εφήβων**, την **εκπαιδευτική στοχοθεσία**, την προετοιμασία για την **σχολική ένταξη**, την επικοινωνία με τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς, καθώς και με την **κατάρτιση του συνολικού προγράμματος πολιτισμικής ενίσχυσης** των εφήβων.

Στους παρακάτω πίνακες αποτυπώνονται **οι συναντήσεις μαθησιακής υποστήριξης που έχουν πραγματοποιηθεί και ο αριθμός εφήβων** που συμμετείχαν, ανά ξενώνα.

Ξενώνας Α Μαθησιακό Πρόγραμμα			
ΑΑ	Είδος Συνάντησης	Αριθμός Συναντήσεων	Αριθμός Συμμετεχόντων
1	Ατομικές Συναντήσεις Μαθησιακής Υποστήριξης - ενίσχυσης	40	7
2	Παρεμβάσεις σε σχολεία, φροντιστήρια και φορείς εθελοντισμού	130	11
3	Προγράμματα προεπαγγελματικής κατάρτισης	53	4

*Ο αριθμός περιλαμβάνει παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν σε σχολεία της περιοχής του Αλίμου από τον Σεπτέμβριο του 2021 μέχρι και τον Ιούλιο του 2022. Οι παρεμβάσεις πραγματοποιήθηκαν είτε δια ζώσης είτε τηλεφωνικά και αφορούσαν θέματα που προέκυπταν στα σχολεία αναφορικά με τις έφηβες

(απουσίες, πρόοδος, ενημερώσεις, μη συνεργασία με το πλαίσιο του σχολείου, ανατροφοδοτήσεις, ενημερώσεις για τις έφηβες κ.α.).

Ξενώνας Β Μαθησιακό Πρόγραμμα			
ΑΑ	Είδος Συνάντησης	Αριθμός Συναντήσεων	Αριθμός Συμμετεχόντων
1	Συναντήσεις μαθησιακής υποστήριξης - ενίσχυσης	86	10
2	Παρεμβάσεις σε σχολεία, φροντιστήρια και φορείς εθελοντισμού	81	12
3	Προγράμματα προεπαγγελματικής κατάρτισης	6	3

Σύνολο, έξι (6) έφηβοι και έφηβες εγγράφηκαν και παρακολούθησαν φροντιστήρια, είτε ξένων γλωσσών, είτε μαθησιακής ενίσχυσης.

Παρακάτω, αποτυπώνεται ο αριθμός των εφήβων ανάλογα με τη σχολική βαθμίδα και τον τύπο της εκπαίδευσης, ανά ξενώνα.

Ξενώνας Α			
ΑΑ	Σχολική Βαθμίδα	Τύπος Εκπαίδευσης	Αριθμός Εφήβων
1	ΕΝΕΕΓΥΛ Αγίου Δημητρίου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Ειδικό	1
2	1ο ΕΠΑΛ Ηλιούπολης (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	1
3	4ο Λύκειο Αλίμου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	2

5	3ο Γυμνάσιο Αλίμου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	3
6	ΕΠΑΣ Μαθητείας ΟΑΕΔ Καλαμακίου	Επαγγελματική εκπαίδευση	1
7	4ο Γυμνάσιο Αλίμου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	1
8	Εσπερινό Αγ. Δημητρίου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	1

Ξενώνας Β			
ΑΑ	Σχολική Βαθμίδα	Τύπος Εκπαίδευσης	Αριθμός Εφήβων
1	ΕΝΕΕΓΥΛ Αγίου Δημητρίου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Ειδικό	1
2	5ο Γυμνάσιο Αλίμου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	1
3	1ο ΕΠΑΛ Αγίου Δημητρίου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	1
4	ΕΠΑΛ Αλίμου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	1
5	ΕΠΑΣ Μαθητείας ΟΑΕΔ Καλαμακίου	Γενική Εκπαίδευση	2
6	4ο Γυμνάσιο Αλίμου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	1
7	Εσπερινό Αγ. Δημητρίου (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Γενική Εκπαίδευση	3

Πολιτισμικό Πρόγραμμα Ξενώνων

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται **οι πολιτισμικές δράσεις και τα εργαστήρια** που πραγματοποιήθηκαν στους χώρους των ξενώνων.

Ξενώνας Α - Πολιτισμικό Πρόγραμμα			
ΑΑ	Περιγραφή	Αριθμός συναντήσεων	Αριθμός Εφήβων
1	Εργαστήριο καλλιτεχνικών κατασκευών "Το Τρίτο Μάτι"	40	2
2	Καλλιτεχνικά εργαστήρια	3	8
3	Συναντήσεις προετοιμασίας των κοινοτικών εργαστηρίων	3	2

Ξενώνας Β - Πολιτισμικό Πρόγραμμα			
ΑΑ	Περιγραφή	Αριθμός Συναντήσεων	Αριθμός Εφήβων
1	Καλλιτεχνικά εργαστήρια	2	3
2	Εργαστήριο ζαχαροπλαστικής	3	1
3	Εξωτερικό αθλητικό πρόγραμμα	Προπονήσεις σε εβδομαδιαία βάση	4

Εξωτερικές Δράσεις - Εκδρομές - Διακοπές

Το αναφερόμενο διάστημα πραγματοποιήθηκαν **βόλτες, εκδρομές και εξωτερικές δράσεις και από τους δύο Ξενώνες**. Επίσης, τους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο προγραμματίστηκαν οι διακοπές

για τους εφήβους και τις έφηβες. Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται το πρόγραμμα των εξωτερικών δράσεων.

Ξενώνας Α - Πρόγραμμα Εξωτερικών Δράσεων	
ΑΑ	Περιγραφή
1	Εκμάθηση διαδρομής από και προς το σχολείο
2	Επίσκεψη στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος
3	Θερινή εκδρομή στον Κάλαμο
4	Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων
5	Παρακολούθηση κινηματογραφικών παραστάσεων
6	Festival Βιβλίου Ζάππειο
7	Έξοδος για φαγητό
8	Digital Etiquette

Ξενώνας Β - Πρόγραμμα Εξωτερικών Δράσεων	
ΑΑ	Περιγραφή
1	Επίσκεψη σε μουσεία
2	Εκδρομή στο Σούνιο
3	Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων
4	Παρακολούθηση κινηματογραφικών παραστάσεων
5	Θερινή εκδρομή στον Κάλαμο
6	Επίσκεψη στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος
7	Παρακολούθηση μουσικής συναυλίας

Υποστήριξη από Εξωτερικούς Συνεργάτες, Φορείς και Προγράμματα

Κατά το διάστημα λειτουργίας των Ξενώνων έχουν πραγματοποιηθεί συναντήσεις συνεργασίας με φορείς της τοπικής κοινότητας με σκοπό την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των εφήβων σε δομές της γειτονιάς (σχολείο, δημοτικά προγράμματα άτυπης εκπαίδευσης, αθλητισμού και ψυχαγωγίας), ενώ παράλληλα έχει αναπτυχθεί επαφή με την άμεση γειτονιά και τους περίοικους των Ξενώνων, με σκοπό την επίλυση προβλημάτων που απορρέουν από τη συνύπαρξη και τη χωροταξική εγγύτητα των Ξενώνων με κατοικίες (ζητήματα όχλησης και διατάραξης κοινής ησυχίας).

Ακόμη, έχει πραγματοποιηθεί συνάντηση αλλά και συνεργασία (παραχώρηση σχολικών αιθουσών) με τα σχολεία της γειτονιάς, με τη δομή κοινωνικής πρόνοιας που βρίσκεται πλησίον των Ξενώνων και με το τοπικό Αστυνομικό Τμήμα και το Τμήμα Ασφάλειας της ΕΛ.ΑΣ. Το προσωπικό των Ξενώνων διατηρεί συστηματική επικοινωνία και καθημερινή συνεργασία με το ΠΕΔΥ Αλίμου, καθώς στεγάζονται σε κοινές κτιριακές εγκαταστάσεις.

Τέλος, καθημερινά, το προσωπικό και οι έφηβοι από τους Ξενώνες ενισχύουν οικονομικά την τοπική αγορά, υποστηρίζοντας τις υπηρεσίες και τα καταστήματα που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται ενδεικτικά **οι φορείς και οι υπηρεσίες με τους οποίους υπήρξε διατομεακή συνεργασία το διάστημα μεταξύ του Σεπτεμβρίου 2021 και του Ιουλίου 2022.**

Ξενώνας Α και Β		
ΑΑ	Φορείς δικτύωσης-Συνεργασίας	Είδος Συνεργασίας-Λόγος δικτύωσης
1	Ελληνικό Παιδικό χωριό στο Φίλυρο	Παραπομπή έφηβης στον Ξενώνα Α
2	Ελληνική Εταιρεία Ιατρικής Ψυχολογίας	Παραπομπή έφηβης στον Ξενώνα Α
3	Κιβωτός του Κόσμου (Αττική - Κερατσίνι)	Παραπομπή έφηβης στον Ξενώνα Α Κιβωτός του Κόσμου (Αττική - Κερατσίνι)

4	Παιδόπολη "η Αγία Βαρβάρα"	Παραπομπή έφηβης
5	Στέγη θηλέων "ο Άγιος Αλέξανδρος"	Παραπομπή έφηβης
6	Ίδρυμα Χατζηκώνστα	Διερεύνηση για φιλοξενία εφήβων
7	Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά	Διερεύνηση για παραπομπή έφηβης στον Ξενώνα Α
8	Κοινωνική Υπηρεσία Δ. Αθηναίων	Συνεργασία για επαναφορά εφήβων στην οικογενειακή εστία
9	Κοινωνική Υπηρεσία Δ. Καματερού	Διερεύνηση πληροφοριών για έφηβη
10	Κοινωνική Υπηρεσία Δ. Κηφισιάς	Διερεύνηση πληροφοριών για έφηβη - συνεργασία για υποστήριξη οικογένειας
11	Κοινωνική Υπηρεσία Δ. Περιστερίου	Συνεργασία για επαναφορά έφηβης στην οικογένεια
12	Κοινωνική Υπηρεσία Γ.Ν.Π. "η Αγία Σοφία"	Παραπομπή εφήβων στους Ξενώνες
13	Κοινωνική Υπηρεσία Γ.Ν. Πειραιά "Τζάνειο"	Συνεργασία για υποστήριξη έφηβης - παραπομπή έφηβης στον Ξενώνα Α
14	Κοινωνική Υπηρεσία Γ.Ν.Π. Πεντέλης	Παραπομπή έφηβης στον Ξενώνα Α
15	Κοινωνική υπηρεσία Γ.Ν. Θεσσαλονίκης "Ιπποκράτειο"	Παραπομπή έφηβης στον Ξενώνα Α

16	Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού	Συνεργασία για εθελοντισμό έφηβης
17	ΜΚΟ "Ιασις"	Διερεύνηση πληροφοριών για τη λειτουργία του φορέα
18	ΜΚΟ "Ελιξ"	Συνεργασία για εθελοντισμό έφηβης
19	Unicef	Διερεύνηση πληροφοριών για πρόγραμμα ημιαυτόνομης διαβίωσης
20	ΜΚΟ "Ρίζες"	Ενημέρωση για λειτουργία προγράμματος ψυχοκοινωνικής παρέμβασης εφήβων
21	ΕΦΚΑ Δάφνης	Συνεργασία για απόδοση ΑΜΚΑ σε έφηβη
22	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία Γλυφάδας	Συνεργασία για απόδοση Α.Φ.Μ. - κλειδάριθμου σε έφηβη
23	Συμβουλευτικό Κέντρο της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων	Διερεύνηση για φιλοξενία νεαρής ενήλικης σε Ξενώνα Γυναικών
24	"Σπίτι του Παιδιού" (Υπουργείο Δικαιοσύνης)	Συνεργασία για έφηβες
25	Γ.Α.Δ.Α.	Συνεργασία για έφηβες/ους
26	Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών	Συνεργασία για έφηβες/ους
27	Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά	Συνεργασία για έφηβες/ους
28	Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής Πειραιά	Συνεργασία για έφηβο

29	Πρεσβεία της Βουλγαρίας	Έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων
30	ΕΝΕΕΓΥΛ Αιγάλεω	Συνεργασία για έφηβη
31	ΕΝΕΕΓΥΛ Αγίου Δημητρίου	Εγγραφή εφήβων
32	5ο Γυμνάσιο Αλίμου	Εγγραφή εφήβων
33	1ο ΕΠΑΛ Αγίου Δημητρίου	Εγγραφή εφήβου
34	1ο ΕΠΑΛ Ηλιούπολης	Εγγραφή έφηβης
35	ΕΠΑΛ Αλίμου	Εγγραφή εφήβου
36	4ο Λύκειο Αλίμου	Εγγραφή έφηβης
37	Καλλιτεχνικό Λύκειο Πειραιά	Επικοινωνία με σκοπό τη δικτύωση
38	3ο Γυμνάσιο Αλίμου	Εγγραφή έφηβης
39	ΕΠΑΣ Μαθητείας ΟΑΕΔ Καλαμακίου	Εγγραφή εφήβων
40	4ο Γυμνάσιο Αλίμου	Εγγραφή εφήβων
41	2ο Γυμνάσιο Καματερού	*δεν αναφέρεται
42	2ο Γυμνάσιο Κηφισιάς	Διερεύνηση πληροφοριών για έφηβη
43	Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	Παραπομπή εφήβου

44	ΕΠΑΨΥ Ξενώνας Εφήβων	Παραπομπή εφήβου
45	Ιερά Μονή Δουραχάνης	Συνεργασία για έφηβο
46	Χαμόγελο του Παιδιού	Παραπομπή εφήβου
47	Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών	Συνεργασία για έφηβο
48	Ληξιαρχείο Δήμου Αθηναίων	Έκδοση Πιστοποιητικών
49	ΚΕΠ Αλίμου	Έκδοση Πιστοποιητικών
50	Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Αθήνας	Συνεργασία για έφηβο
51	Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Φλώρινας	Συνεργασία για έφηβο
52	Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Ιωαννίνων	Συνεργασία για έφηβο
53	Επιθεώρηση Εργασίας Καλλιθέας	Έκδοση εγγράφων
54	Επιθεώρηση Εργασίας Πατησίων	Έκδοση εγγράφων
55	Τ.Α. Φλώρινας	Συνεργασία για έφηβο
56	Τ.Α.Αλίμου	Συνεργασία για έφηβο/η
57	Διεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων	Συνεργασία για έφηβο
58	Εσπερινό Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας	Μετεγγραφή εφήβου
59	Εσπερινό Γυμνάσιο Αχαρνών	Μετεγγραφή εφήβου

60	Εσπερινό Αγ. Δημητρίου	Εγγραφή εφήβου
61	2ο ΚΕΔΑΣΥ Δ' Αθήνας	Αξιολόγηση εφήβων
62	Εισαγγελία Πρωτοδικών Βέροιας	Παραπομπή εφήβου
63	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)	Συνεργασία για μητρώο ανηλίκων
64	Μονάδα Θεραπειών Ψυχοσεξουαλικών Διαταραχών της Α' Πανεπιστημιακής Ψυχιατρικής Κλινικής Αιγινήτειου Νοσοκομείου	Παραπομπή εφήβου
65	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΑΣ – ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ- Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών "Ο Ευαγγελισμός"	Παραπομπή εφήβου
66	Πρεσβεία της Αιγύπτου	Έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων
67	Δευτεροβάθμια Β' Αθήνα	Μετεγγραφή εφήβου
68	Δευτεροβάθμια Δ' Αθήνας	Μετεγγραφή εφήβου
69	Δευτεροβάθμια Ανατολικής Αττικής	Μετεγγραφή εφήβου
70	Κοινωνική υπηρεσία Δ. Αχαρνών	Συνεργασία για επαναφορά εφήβου στη φυσική οικογένεια
71	Κοινωνική υπηρεσία Δ. Βύρωνα	Συνεργασία για επαναφορά εφήβου στη φυσική οικογένεια
72	ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ Εταιρεία Ειδικής Αγωγής	Παραπομπή εφήβου για λογοθεραπεία

Άξονας 3 | Κοινωνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση

Συμβουλευτική υγείας

Οι Ξενώνες Εφήβων υποστηρίζονται από Επισκέπτρια Υγείας, η οποία είναι υπεύθυνη για (α) την παρακολούθηση της λήψης και των αλλαγών στη φαρμακευτική αγωγή των εφήβων, (β) στην πρόσβαση των εφήβων σε υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υγείας, (γ) στην υποστήριξη σε έκτακτες περιπτώσεις νοσηλείας, (δ) στην τήρηση και παρακολούθηση του ιατρικού αρχείου των εφήβων και (ε) σε συνεργασία με την Επισκέπτρια Υγείας του Κέντρου Ημέρας στη διοργάνωση προγραμμάτων και δράσεων αγωγής υγείας.

Στο πλαίσιο της ενημέρωσης και προαγωγής της υγείας των εφήβων κατά το διάστημα αναφοράς πραγματοποιήθηκαν τα εξής (ατομικά και ομαδικά) προγράμματα αγωγής υγείας:

Έφηβες: “Μεγαλώνοντας αλλάζω, τι μου συμβαίνει”;, “Love, Sex and Consent” (σεξουαλική αγωγή), “Προσέχω την υγιεινή μου”, “Η περίοδος μου”, “Αντισύλληψη”, “Διατροφή και ύπνος”.

Έφηβοι: “Μεγαλώνοντας αλλάζω, τι μου συμβαίνει”;, “Be a health champion” (Διατροφή), “Διατροφή και ύπνος”.

Συνολικά οι παρεμβάσεις που αφορούσαν σε ιατρικά ζητήματα καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

ΑΑ	Κατηγορία	Ξενώνας Α	Ξενώνας Β
1	Προγραμματισμένα Ιατρικά Ραντεβού	57	78
2	Νοσηλείες	1	3
3	Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας	6	3
4	Ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικής υγείας	καθημερινές παρεμβάσεις ad hoc	καθημερινές παρεμβάσεις ad hoc

Οι έφηβοι και οι έφηβες υποστηρίχθηκαν, εξωτερικά, από τις παρακάτω **ιατρικές ειδικότητες**:

Παθολόγος, Γυναικολόγος, ΩΡΛ, Παιδίατρος, Δερματολόγος, Ορθοπαιδικός, Χειρουργός, Οφθαλμίατρος, Ακτινολόγος, Παιδοψυχίατρος, Ενδοκρινολόγος, Πνευμονολόγος, Νευρολόγος, Καρδιολόγος.

Η τοποθεσία των ιατρικών ραντεβού αφορά στα παρακάτω ιατρεία (δημόσια και ιδιωτικά):

ΙΚΑ Αλίμου, ΙΚΑ Ν.Κόσμου, ΙΚΑ Δάφνης, ΙΚΑ Γλυφάδας, ΙΚΑ Καλλιθέας, ΙΚΑ Ν.Σμύρνης, Κερατσίνι, Παλαιό Φάληρο, Αμπελόκηποι.

Ατομικές συναντήσεις εφηβιατρικής συμβουλευτικής

Οι ατομικές συναντήσεις εφηβιατρικής συμβουλευτικής πραγματοποιούνται από τις επισκέπτριες υγείας και σχετίζονται με καθημερινά ζητήματα υγείας και αυτοφροντίδας που αφορούν τις έφηβες και τους εφήβους.

Παρότι δεν αποτυπώνονται ποσοτικά, το πλήθος των παρεμβάσεων προκύπτει από το αρχείο λογοδοσίας και αφορά στις παρακάτω θεματικές:

1. Διατήρηση υγείας στο σχολικό πλαίσιο
2. Σεξουαλική αγωγή-χρήση προφυλακτικού
3. Ιός Ηρν και εμβολιασμός
4. Ιός φυματίωσης και εξέταση Mantoux
5. Υγιεινή των δοντιών
6. Ατομική υγιεινή
7. Εφηβεία και ορμόνες
8. Γιατί πρέπει να πίνω νερό
9. Υγεία & ύπνος
10. Διατροφή
11. Σεβασμός στη διαφορετικότητα
12. Διαχείριση τραυμάτων
13. Πρώτες βοήθειες
14. Ιός COVID-19
15. Συμμόρφωση στη φαρμακευτική αγωγή
16. Υγεία & πρόληψη

Ιατρικά Ραντεβού

Τα ιατρικά ραντεβού αφορούν κυρίως τους/τις έφηβους/ες, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις και το οικογενειακό πλαίσιο. Αυτά δεν σχετίζονται μόνο με ασθένειες, αλλά και με προληπτικούς ελέγχους. Τα περισσότερα πραγματοποιούνται με συνοδεία της επισκέπτριας υγείας ή των επαγγελματιών βάρδιας, ενώ όταν κρίνεται αναγκαίο εμπλέκονται και άτομα του συγγενικού δικτύου των εφήβων.

Στις περισσότερες περιπτώσεις γίνεται προσπάθεια να εξυπηρετούνται τα ραντεβού από δημόσιες δομές του ΕΣΥ (ΙΚΑ, νοσοκομεία κ.λπ.), αλλά υπάρχουν και συνεργασίες με ιδιώτες ιατρούς (οδοντίατρος, ΩΡΛ). Στους πίνακες παραπάνω αποτυπώνονται αριθμητικά τα ιατρικά ραντεβού και για τους δύο Ξενώνες, οι πιο συχνές ιατρικές ειδικότητες και οι δομές υγείας.

Όπως προκύπτει από τα δεδομένα, για τον Ξενώνα Α' η ειδικότητα με τα περισσότερα ραντεβού είναι ο ΩΡΛ. Ο οφθαλμίατρος, ο οδοντίατρος και ο παθολόγος αφορούσαν κυρίως στα πλαίσια προληπτικού ελέγχου, ενώ ο παιδίατρος της εμβολιαστικής κάλυψης των εφήβων. Για τον Ξενώνα Β' μπορούμε να δούμε ότι πιο συχνά πραγματοποιούνται ραντεβού με παιδίατρο και οδοντίατρο.

Ένα ζήτημα που ανακύπτει αναφορικά με τα ιατρικά ραντεβού και τις εξετάσεις είναι η συχνή ακύρωση τους από τους/τις έφηβες. Έχει παρατηρηθεί ότι οι έφηβοι εκφράζουν μια γενικευμένη άρνηση να πραγματοποιήσουν τα ραντεβού, ακόμα και όταν συντρέχει σημαντικός λόγος υγείας. Αυτή η άρνηση συχνά μπορεί να σχετίζεται με αισθήματα άγχους και φόβου. Μερικοί παράγοντες ακύρωσης ή αναβολής τους σχετίζονται με ασθένεια του έφηβου, με άρνησή του να μεταβεί στο ιατρείο με τα ΜΜΜ, με κάποια άλλη υποχρέωση του έφηβου που προτεραιοποιείται, με την απουσία του από τον Ξενώνα (περιπτώσεις φυγής) και σε λίγες περιπτώσεις λόγω ασθένειας του/τις επαγγελματία-συνοδού.

Νομική υποστήριξη

Στο πλαίσιο των διαδικασιών συνηγορίας οι έφηβες έχουν το δικαίωμα για νομική προστασία και υποστήριξη όπου κρίνεται αναγκαίο. Στους παρακάτω πίνακες αποτυπώνονται αριθμητικά οι νομικές υποθέσεις και για τους δύο Ξενώνες στο υπό εξέταση έτος. Οι υποθέσεις για τον Ξενώνα Α αφορούν στην έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων, πορεία ποινικών εκκρεμοτήτων, ανάληψη επιτροπείας, συμβουλευτική σχετικά με την περιουσιακή κατάσταση έφηβης στην αλλοδαπή και προετοιμασία για μαρτυρική κατάθεση στα πλαίσια προκαταρκτικής εξέτασης. Στον Ξενώνα Β, συναντούμε κατοχή όπλου- προκαταρκτική εξέταση σε βάρος έφηβου, έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων, προετοιμασία ποινικών δικαστηρίων και πορεία ποινικών εκκρεμοτήτων.

Ακόμα, πέρα από τους έφηβους νομικά υποστηρίχθηκαν επαγγελματίες και των δύο Ξενώνων. Η φύση των υποθέσεων φαίνεται να είναι χρήση ουσιών, πορεία ποινικών εκκρεμοτήτων γονέων, πορεία ποινικών εκκρεμοτήτων (μηνυτής –εργαζόμενος), κλοπή κινητού-συμβουλευτική για καταγγελία σε βάρος έφηβης, ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας- θεσμοί αποκαταστατικής δικαιοσύνης, συναίνεση σε ιατρικές πράξεις, υποχρεωτικός εμβολιασμός/covid προσωπικού, διερεύνηση ποινικών εκκρεμοτήτων οικογένειας στα πλαίσια ψυχοκοινωνικής έρευνας, κατοχή όπλου- συμβουλευτική για καταγγελία σε βάρος έφηβου, ζητήματα επιμέλειας-διάταξη απομάκρυνσης α. 1532 ΑΚ και ασφαλιστικά μέτρα –εκουσία δικαιοδοσία.

Ξενώνας Α	
Ζητήματα που αφορούν τη νομική υποστήριξη	Αριθμός εφήβων που υποστηρίχθηκαν
Αύγουστος 2022-Δεκέμβριος 2022	4
Ιανουάριος 2023-Ιούνιος 2023	5

Ξενώνας Α	
Αριθμός επαγγελματιών που υποστηρίχθηκαν (Αύγουστος 2022-Ιούνιος 2023)	5

Ξενώνας Β	
Ζητήματα που αφορούν τη νομική υποστήριξη	Αριθμός εφήβων που υποστηρίχθηκαν
Αύγουστος 2022-Ιούνιος 2023	5

Ξενώνας Β	
Αριθμός επαγγελματιών που υποστηρίχθηκαν (Αύγουστος 2022-Ιούνιος 2023)	3

Από τον απολογισμό του έτους προκύπτουν κάποιες σκέψεις αναφορικά με τη διαχείριση των νομικών υποθέσεων. Αρχικά προτείνεται να υπάρχει καταγραφή των υποθέσεων, ώστε να αποτυπώνεται το πως αντιμετωπίζεται κάθε περίπτωση. Ακόμα, έχει παρατηρηθεί ότι πολλές φορές, δεν υπάρχει η συνολική πληροφορία (ή μπορεί να προκύπτει μετέπειτα) αναφορικά με τις περιπτώσεις, με συνέπεια να μην γνωρίζει η νομική συνεργάτιδα εγκαίρως κάποια σημαντικά σημεία της υπόθεσης. Παρατηρούνται επίσης, ζητήματα οργάνωσης πριν από προγραμματισμένα δικαστήρια που μπορεί να δημιουργούν καθυστερήσεις, χαρακτηριστικά αναφέρονται το πότε συναντούμε τον/την έφηβο/ο, πότε ενημερώνουμε την ομάδα και πότε συζητείται το θέμα στην πολυκλαδική ομάδα. Για την καλύτερη οργάνωση των διαδικασιών κρίνεται αναγκαία η εμπλοκή του προσώπου αναφοράς. Τέλος, φαίνεται να υπάρχει ανάγκη για καταγραφή αναφορικά με τις εισαγγελικές διατάξεις, προς άμεση ενημέρωση των επαγγελματιών.

Στοχοθεσία για τη μετάβαση των εφήβων σε πλαίσιο οικογενειακής ή εξω-οικογενειακής φροντίδας - Μεταπαρακολούθηση

Οι Ξενώνες Εφήβων αποτελούν μεταβατικές δομές βραχείας φιλοξενίας και για αυτό το λόγο κρίνεται πολύ σημαντική η άμεση στοχοθεσία, οι απαραίτητες ενέργειες και η προετοιμασία των εφήβων **για τα επόμενα στάδια φροντίδας**. Συγκεκριμένα, η στοχοθεσία μετάβασης μπορεί να περιλαμβάνει (α) την επιστροφή των εφήβων στην οικογένεια, όταν αυτό κρίνεται εφικτό, (β) τη μετάβαση σε εναλλακτικά πλαίσια μη ιδρυματικής φροντίδας (όπως η αναδοχή), ή (γ) η μετάβαση σε άλλη στεγαστική δομή καταλληλότερης τυπολογίας. Σε κάθε περίπτωση, **προβλέπεται από το Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης η μεταπαρακολούθηση και η συνέχεια στην υποστήριξη για τους εφήβους-ες και τις οικογένειές τους**.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η **στοχοθεσία μετάβασης** για τους φιλοξενούμενους εφήβους-ες, για τα έτη αναφοράς, ανά ξενώνα.

Στοχοθεσία Μετάβασης 2022 - 2023			
ΑΑ	Κατηγορία	Ξενώνας Α	Ξενώνας Β
1	Επιστροφή στο οικογενειακό περιβάλλον	5	6
2	Ένταξη σε ανάδοχη οικογένεια	-	-
3	Ένταξη σε άλλη Μονάδα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης	-	1
4	Ένταξη σε δομή προνοιακού τύπου	-	-
5	Ένταξη σε δομή Μονάδα Ασυνοδευτων Ανηλίκων	-	-

6	Προετοιμασία για ημιαυτόνομη ή αυτόνομη διαβίωση λόγω ενηλικίωσης	4	4
---	---	---	---

Από τον Ιανουάριο του 2020 έως σήμερα:

1. Στον Ξενώνα Α' έχουν ενταχθεί και υποστηριχθεί είκοσι (20) έφηβες 12 - 17 ετών εκ των οποίων οι οκτώ (8) έχουν επιστρέψει στο οικογενειακό τους περιβάλλον, οι τρεις (3) έχουν παραπεμφθεί σε άλλες στεγαστικές δομές καταλληλότερης τυπολογίας, οι τέσσερις (4) έχουν αποχωρήσει κατόπιν ενηλικίωσης, επιστρέφοντας επίσης σε πλαίσιο οικογενειακού ή ευρύτερου υποστηρικτικού περιβάλλοντος, οι πέντε (5) έφηβες φιλοξενούνται στον Ξενώνα Α' επί του παρόντος εκ των οποίων οι δύο (2) αναμένεται να επανέλθουν στο οικογενειακό περιβάλλον, ενώ για τις άλλες τρεις (3) διερευνάται το ευρύτερο οικογενειακό - υποστηρικτικό δίκτυο, αλλά και μονάδες φιλοξενίας ενηλίκων στην περίπτωση που δεν δύνανται να υποστηριχθούν από τους οικείους τους.
2. Στον Ξενώνα Β' έχουν ενταχθεί και υποστηριχθεί είκοσι οκτώ (28) έφηβοι 12-17 ετών εκ των οποίων οι δώδεκα (12) έχουν επιστρέψει στο οικογενειακό τους περιβάλλον, οι έξι (6) έχουν μεταβεί σε άλλες στεγαστικές δομές καταλληλότερης τυπολογίας, οι τέσσερις (4) έχουν αποχωρήσει κατόπιν ενηλικίωσης εκ των οποίων οι τρεις (3) υποστηρίζονται από το οικογενειακό - φιλικό περιβάλλον και ο ένας (1) έχει μεταβεί σε δομή ΑμεΑ ενηλίκων στην επαρχία για την κατάλληλη πλαισίωσή του, έξι (6) έφηβοι φιλοξενούνται στον Ξενώνα Β' επί του παρόντος εκ των οποίων οι τέσσερις (4) αναμένεται άμεσα να επανέλθουν στο οικογενειακό περιβάλλον, ενώ για τους δύο (2) διερευνάται το ευρύτερο οικογενειακό - υποστηρικτικό δίκτυο.

Κατά το διάστημα αναφοράς έχουν πραγματοποιηθεί πέντε τεκμηριωμένες αντιρρήσεις στην αρμόδια Επιτροπή Διαχείρισης Μεταβάσεων ψυχικά ασθενών σε ΜΨΑ, για εφήβους-ες που αφενός κρίθηκε καταλληλότερη η κοινοτική υποστήριξη από την απομάκρυνση από το οικογενειακό περιβάλλον και αφετέρου κρίθηκε ότι μπορούν να υποστηριχθούν καταλληλότερα από άλλες στεγαστικές μονάδες (άλλες ΜΨΑ, μονάδες πρόνοιας). Στην τρέχουσα χρονική περίοδο αναμένεται να ενταχθούν στους Ξενώνες τρεις (3) έφηβοι-ες (μία έφηβη και δύο έφηβοι).

Κατά την τρέχουσα περίοδο βρίσκονται σε πορεία μεταπαρακολούθησης 6 περιπτώσεις του Ξενώνα Α' (έφηβες και νεαρές ενήλικες) και 8 περιπτώσεις του Ξενώνα Β' (έφηβοι και νεαροί ενήλικες).

Οι ενέργειες μεταπαρακολούθησης κοινοποιούνται στις αρμόδιες τοπικές υπηρεσίες (κοινωνική υπηρεσία, σχολείο κ.ο.κ.) για τη διασφάλιση της συνέχειας της φροντίδας και περιλαμβάνουν:

- Την υποστήριξη των εφήβων μέσω ατομικών συναντήσεων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

Την υποστήριξη των εφήβων σε σχολικό και μαθησιακό επίπεδο.

- Την υποστήριξη του συνόλου της οικογένειας των εφήβων σε πρακτικά ζητήματα (θέματα εργασίας, νομικά, υγείας).
- Την υποστήριξη της οικογένειας, μέσω συναντήσεων συμβουλευτικής.
- Κατ'οίκον επισκέψεις.
- Τη συμμετοχή των εφήβων στα πολιτισμικά εργαστήρια ψυχοκοινωνικής υποστήριξης του Κέντρου Ημέρας.
- Τακτικές ενημερώσεις προς τις αρμόδιες αρχές (Εισαγγελία Ανηλίκων, Κοινωνικές Υπηρεσίες ΟΤΑ).

Άξονας 4 | Αυτοδιαχείριση - Συνηγορία - Αυτοεκπροσώπηση

Δράσεις αυτονόμησης εφήβων (ΔΑΕ)

Οι ΔΑΕ αφορούν σε ένα ειδικό πιλοτικό πρόγραμμα για την αυτονόμηση των εφήβων που φιλοξενούνται στους Ξενώνες του Προγράμματος, μέσα από δύο άξονες:

1. Την **καταγραφή της παρατήρησης**.
2. Την **καταγραφή της παρέμβασης** (καλών πρακτικών) για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων αυτονόμησης.

Η καταγραφή της παρατήρησης πραγματοποιείται για κάθε έφηβο-η που φιλοξενείται στον Ξενώνα από το αρμόδιο πρόσωπο αναφοράς (επαγγελματίας βάρδιας), ενώ η καταγραφή της παρέμβασης από κάθε επαγγελματία που σχεδιάζει και υλοποιεί τις ΔΑΕ. Το πρόγραμμα των δράσεων αυτονόμησης υλοποιείται εντατικά σε εφήβους-ες που πλησιάζουν την ενηλικίωση.

Ο άξονας παρατήρησης περιλαμβάνει δεξιότητες και γνώσεις απαραίτητες για την αυτόνομη ζωή, οι οποίες κατανέμονται σε κατηγορίες, όπως: τεχνολογία, αυτοφροντίδα, μετακίνηση κλπ.

Παρακάτω παρουσιάζονται, ενδεικτικά, ορισμένες δεξιότητες και γνώσεις:

Αναλογική ώρα	Χρήση ΜΜΜ (εύρεση διαδρομής, έκδοση εισιτηρίου κλπ.)	Μαγείρεμα (απλές συνταγές) και συνδρομή στην προετοιμασία γευμάτων	Άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού
Ηλεκτρονικές αγορές	Φροντίδα φυτών (πότισμα, μεταφύτευση, βασικές γνώσεις)	Ανάληψη ευθύνης για οργάνωση συλλογικού προγράμματος (οργάνωση εξωτερικής δραστηριότητας)	Μηνιαίος προϋπολογισμός εσόδων/εξόδων
Αγορές από sm, λαϊκή κλπ. -καταγραφή αναγκών και λίστα αγορών με διαθέσιμο budget	Φροντίδα σώματος	Βασικές έννοιες και λειτουργίες ΑΦΜ + ΑΜΚΑ	Καταγραφή αναγκών και αποταμίευση για την κάλυψή τους
Δημιουργία λογαριασμού email	Αναζήτηση πληροφορίας από έγκυρες πηγές	Ιατρικά Ραντεβού Νοσοκομεία Κέντρα Υγείας ΕΚΑΒ	Αναζήτηση οικίας προς ενοικίαση
Χρήση κινητού τηλεφώνου	Επεξεργασία κειμένου, λογιστικών φύλλων	Οργάνωση και καθαριότητα χώρου καθημερινές εργασίες	Προγραμματισμός ιατρικών εξετάσεων

		σπιτιού	
Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή	Οργάνωση χρόνου και διαμόρφωση καθημερινού και εβδομαδιαίου προγράμματος	Τρόποι εύρεσης εργασίας	Εξοπλισμός ενοικιαζόμενης οικίας
Χρήση πλοηγού για την αναζήτηση μιας διαδρομής	Χρήση πλυντηρίου	Φροντίδα προσωπικού χώρου	Εξόφληση πάγιων λογαριασμών

Ομάδα Κοινότητας Εφήβων

Η Ομάδα Κοινότητας Εφήβων αποτελεί την τακτική εβδομαδιαία συνέλευση των μελών της κοινότητας, στην οποία συμμετέχουν οι έφηβοι/ες και οι επαγγελματίες των Ξενώνων. Στόχος είναι να υπάρχει ένας κοινός τόπος, όπου ωφελούμενοι/ες και επαγγελματίες μπορούν να συζητήσουν ελεύθερα αναφορικά με ζητήματα της κοινότητας, να εκθέσουν προβληματισμούς, να σχεδιάσουν δράσεις και να επεξεργαστούν θέματα και προβλήματα που αφορούν σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Μέσω της τακτικής αυτής ομάδας οι έφηβοι/οι έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν επικοινωνιακές δεξιότητες, να μάθουν την αξία της κοινότητας και της συνεργασίας με γνώμονα το συλλογικό συμφέρον και να αναλάβουν οργανωτικούς ρόλους. Ακόμα, υπάρχει πρόβλεψη ώστε η πρώτη γνωριμία των εφήβων με τον χώρο των Ξενώνων να γίνεται μέσα από την Ομάδα Κοινότητας, δίνοντας τη δυνατότητα στο νέο μέλος να γνωρισθεί με τα υπόλοιπα μέλη (ενοίκους και επαγγελματίες), να ενημερωθεί για τις καθημερινές λειτουργίες του Ξενώνα και να καλλιεργηθεί το αίσθημα του ανήκειν εντός της κοινότητας.

Συνοπτικά τα θέματα που έρχονται προς συζήτηση, αφορούν στα παρακάτω:

- Ωράριο εξόδων βόλτας
- Διαχείριση pocket money
- Καθημερινό πρόγραμμα εντός των Ξενώνων
- Ζητήματα συμπεριφοράς και τήρησης των όρων του συμβολαίου διαμονής
- Εκπαίδευση/σχολική φοίτηση
- Ενθάρρυνση συμμετοχής στα πολιτισμικά εργαστήρια του Κέντρου Ημέρας και σε εξωτερικά προγράμματα δραστηριοτήτων
- Διαχείριση κρίσεων, συγκρούσεων και βίαιων περιστατικών
- Ενημέρωση για ιατρικά θέματα
- Ενημέρωση για υποχρεώσεις και δικαιώματα
- Συζητήσεις για εντάξεις και αποχωρήσεις
- Προβληματικές από τη συγκατοίκηση

- Επικοινωνία και επισκέψεις σε και από φίλους / οικογένεια
- Λοιποί προβληματισμοί που εκθέτουν οι έφηβοι-ες, συλλογικές ή ατομικές διεκδικήσεις για πραγματοποίηση αλλαγών στο πρόγραμμα ή συζητήσεις περί των κανόνων λειτουργίας του σπιτιού
- Ζητήματα φθορών/επισκευών εντός των Ξενώνων
- Απολογισμός των ομάδων αυτοδιαχείρισης και ενημέρωση της κοινότητας
- Προγραμματισμός εξωτερικών δράσεων
- Όροι και λειτουργία της Ομάδας Κοινότητας

Οι συμμετέχοντες/ουσες σε κάθε τακτική συνάντηση διαφέρουν, καθώς δεν συμμετέχουν πάντα όλες/οι οι ωφελούμενοι. Για να πραγματοποιηθεί η συνάντηση και να μπορούν να ληφθούν αποφάσεις από το σώμα των συμμετεχόντων, θεωρείται σημαντικό να παρευρίσκεται τουλάχιστον το 50% των ωφελούμενων, όρος που προέκυψε από την ίδια την ομάδα και θεωρήθηκε αναγκαίος για τη λειτουργία της. Επίσης, παρατηρείται κάποιες φορές ο αριθμός των επαγγελματιών να υπερβαίνει αυτόν των εφήβων, δημιουργώντας μια δυσαναλογία μέσα στην ομάδα και για αυτό γίνεται προσπάθεια η συμμετοχή των εφήβων να είναι συστηματική και ενεργή. Ταυτόχρονα, οι παρεμβάσεις των επαγγελματιών που συμμετέχουν στην ομάδα οφείλουν να έχουν έναν πιο εκπαιδευτικό και υποστηρικτικό χαρακτήρα, ενώ παράλληλα είναι σημαντικό οι επαγγελματίες να αντιλαμβάνονται τότε χρειάζεται να αποστασιοποιούνται από τη διαδικασία, ώστε να αναλάβουν περισσότερες πρωτοβουλίες οι έφηβοι-ες.

Οι έφηβοι και των δύο Ξενώνων σταδιακά φαίνεται να είναι πιο ενεργά μέλη της ομάδας, φέρνοντας ζητήματα προς επεξεργασία και αιτήματα για την καλύτερευση της καθημερινής διαβίωσης, ενώ παράλληλα η συμμετοχή και η εμπλοκή τους σε οργανωτικούς ρόλους είναι αυξημένη. Ακόμα, παρατηρήθηκε ότι οι εντάσεις κατά τη διάρκεια της ομάδας μειώνονται, όσο καλλιεργείται ο διάλογος και ο σεβασμός προς τους συνομιλητές/τριες.

Πιλοτικά προγράμματα και υπηρεσίες

Διαδικασία Μετασχηματισμού Ξενώνα σε Κοινότητα Αυτονόμησης

Περιγραφή του προβλήματος

Φαίνεται να αποτελεί κοινή θέση και συμπέρασμα των επαγγελματιών που εργάζονται στο πλαίσιο των ξενώνων, ότι η παραμονή των εφήβων σε στεγαστική δομή μεταβατικού τύπου (Μ.Ψ.Α.) δε συνάδει με την αποτελεσματική υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου και συντονισμένου πλάνου ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, θεραπείας ή αυτονόμησης. Για ένα μεγάλο ποσοστό των εφήβων που διαμένουν ή έχουν διαμείνει στους ξενώνες, διαπιστώνεται από τη διευρυμένη πολυκλαδική ομάδα πως δεν ωφελούνται ουσιαστικά από την παραμονή τους εκεί, ενώ πολλές φορές οι επαγγελματίες συμφωνούν πως εμφανίζουν ή εντείνονται συμπεριφορές που έχουν κριθεί ως ανεπιθύμητες και σχετίζονται με επιθετική ή προκλητική συμπεριφορά, φυγές, απόσυρση κ.λπ.

Η εικόνα της βραχείας ή της μακράς διαμονής των εφήβων στον ξενώνα --που θα μπορούσαμε να ανάγουμε στο καθεστώς της ιδρυματοποίησης -- είναι συνδεδεμένη με:

1. Απόσυρση από δράσεις που πραγματοποιούνται εκτός και εντός της δομής.
2. Προκλητικότητα απέναντι σε επαγγελματίες και άλλους εφήβους.
3. Επιθετικότητα απέναντι στους άλλους και στον εαυτό τους.
4. Εσωτερίκευση συναισθημάτων.
5. Απάθεια απέναντι σε συμβάντα που θα έπρεπε ή θα μπορούσαν να αντιδράσουν.
6. Εξατομίκευση (δεν διεκδικούν συλλογικές, παρά ατομικές λύσεις στα προβλήματά τους).
7. Ανάθεση ζητημάτων που αποτελούν ευθύνη των ίδιων σε επαγγελματίες (π.χ. αυτο-φροντίδα, φροντίδα προσωπικού χώρου).
8. Απόσυρση από τη σχολική συμμετοχή.
9. Συγχωνευτικές σχέσεις.
10. Αφήγημα για πλαίσιο “φυλακή”.

Τα παραπάνω είτε αναγνωρίστηκαν ως στοιχεία συμπεριφοράς που εντείνονται από την παραμονή στους ξενώνες, είτε ως στοιχεία που εμφανίστηκαν (χωρίς να προϋπάρχουν) από την ένταξη και μετά.

Οι λόγοι που η διαμονή σε μία μεταβατική δομή είναι συνδεδεμένη με τα παραπάνω και ταυτόχρονα δεν επιτρέπει την υλοποίηση των στόχων που τίθενται από την ομάδα, φαίνεται -- σύμφωνα με τα συμπεράσματα των επαγγελματιών (τα οποία έχουν αποτυπωθεί σε ομάδες προσωπικού, εστιασμένες ομάδες και εκπαιδευτικά σεμινάρια) να είναι:

1. Η δυσκολία να αντιληφθούν οι έφηβοι-ες τους **λόγους που απομακρύνθηκαν από το προηγούμενο πλαίσιο** (είτε ήταν η οικογένεια, είτε άλλη δομή, είτε το καθεστώς

αστεγίας). Είναι σημαντικό να σκεφτούμε ότι η απομάκρυνση ενός-μιας εφήβου/ης από την οικογενειακή εστία, αφορά σε μία απόφαση που πήραν άλλοι, χωρίς να ενημερώνονται για αυτή.

2. Η δυσκολία να αντιληφθούν τους τρόπους που μπορεί να είναι ωφέλιμο το πλαίσιο μιας στεγαστικής δομής στους ίδιους και το υποστηρικτικό τους δίκτυο.
3. Η **δυσκολία** να υπάρξει ένα **μακροπρόθεσμο σχέδιο ζωής**, δυσκολία που βασίζεται στο έλλειμμα συμβολικών και πραγματολογικών πόρων (δυσκολίες στο υποστηρικτικό δίκτυο και το θεσμικό πλαίσιο).
4. Η ανασφάλεια που δημιουργεί η **απώλεια ελέγχου** (βρέθηκαν σε ξενώνα χωρίς να το έχουν αποφασίσει και χωρίς να πάρουν τη ζωή στα χέρια τους) και η **απώλεια νοήματος** (δεν αντιλαμβάνονται τι μπορεί να είναι ωφέλιμο -- πχ σχολείο -- αφού δεν μπορούν να το εντάξουν σε ένα πλάνο ζωής).
5. Η αδράνεια που δημιουργείται από την ένταξη σε ένα πλαίσιο που φαίνεται να προσφέρει μια συλλογική πρόταση ζωής στο παρόν (καθημερινό πρόγραμμα).
6. Η **“προστασία”** από τις προκλήσεις της καθημερινής ζωής από το πλαίσιο μέσω της **επαγγελματικής μεσολάβησης** (μεσολάβηση του ξενώνα στο κατ’ ιδίαν, στο σχολείο εν γένει, στην επαφή με συγγενείς, στα νομιμοποιητικά έγγραφα, στη γκρίνια των γειτόνων κλπ.)
7. Η **αντίφαση** ανάμεσα σε ένα απόλυτα **προστατευτικό** - δοτικό και φροντιστικό περιβάλλον στο **παρόν** (ξενώνες) και σε ένα **αβέβαιο** και τρομακτικό πλάνο ζωής στο **μέλλον** (ζωή μετά τους ξενώνες).
8. Ανατροπή των ΠΨΚΠ (π.χ. απόσυρση συγγενικού-υποστηρικτικού δικτύου, παύση συνεργασίας οικογένειας με το πλαίσιο, ζητήματα με έκδοση απαραίτητων εγγράφων για εργασία).

Η αυτοδιαχειριζόμενη κοινότητα ως πεδίο ανάπτυξης και λειτουργίας ρόλων με νόημα

Η πρόταση να μετασχηματιστεί ο ξενώνας από ένα πλαίσιο που λειτουργεί **για τους εφήβους-ες (ο επαγγελματίας πάνω από τον έφηβο)** (φροντίζοντας για όλα πριν από αυτούς για αυτούς αλλά μόνο για σύντομο χρονικό διάστημα), σ’ ένα πλαίσιο που λειτουργεί **μαζί με τους εφήβους-ες (ο επαγγελματίας δίπλα στον έφηβο)**, βασίζεται στη λογική της αυτοδιαχείρισης της συνολικής λειτουργίας της δομής από τους ίδιους τους εφήβους.

Η αυτοδιαχείριση πρακτικά σημαίνει ότι οι έφηβοι-ες καθίστανται από την πρώτη μέρα της ένταξής τους να αναλάβουν σημαντικούς, πραγματικούς και καίριους ρόλους της λειτουργίας της δομής, ρόλους που αυτή τη στιγμή διαχειρίζονται κατά κύριο λόγο οι επαγγελματίες. Με την αυτοδιαχείριση της δομής θα είναι υπεύθυνοι-ες για ότι έχει να κάνει με τη λειτουργία ενός σπιτιού (μαγειρέμα, καθαριότητες κοινόχρηστων χώρων κ.ά.), αλλά και με τη λειτουργία μιας δομής φιλοξενίας (ετοιμάζουμε το δωμάτιο για τον καινούργιο ένοικο)

Η αυτοδιαχείριση ενδέχεται να επιτρέψει στους εφήβους να ενισχύσουν **δεξιότητες** που σχετίζονται με την **αυτονόμησή τους** (σημαντικός παράγοντας της ψυχοκοινωνικής παρέμβασης που επιχειρεί το πρόγραμμα), ενώ ενισχύεται το “πέρασμα” από το ατομικό στο συλλογικό, από μία μη πραγματική συνθήκη σ’ ένα πλαίσιο ρόλων και αρμοδιοτήτων με νόημα.

Σημασία εμπερίεξης της ιδέας και συνδιαμόρφωσης από την κοινότητα

Η πρόταση για την αυτοδιαχείριση της δομής από τους εφήβους-ες αναμένεται να γίνει αποδεκτή από τους ίδιους για λόγους που σχετίζονται με πρακτικά-άμεσα συλλογικά οφέλη, αλλά και για λόγους που σχετίζονται με μακροπρόθεσμα ψυχοκοινωνικά οφέλη.

Οι “πρακτικοί” λόγοι για τους οποίους αναμένεται να αντιμετωπιστεί η αυτοδιαχείριση του ξενώνα θετικά από τους εφήβους-ες είναι:

1. Η **δυνατότητα** να διαχειρίζονται μόνοι τους και με τον τρόπο που θέλουν την καθημερινότητα στον ξενώνα (πεδίο δράσης).
2. Η **δυνατότητα** να διαχειρίζονται τα χρήματα για τις ανάγκες του ξενώνα, κάτι που θα τους δίνει την ευκαιρία διαχείρισης ενός μέρους του συλλογικού ταμείου με τρόπο που να διαμορφώνεται εβδομαδιαία το ύψος του χαρτζιλικιού (διατηρώντας ένα μίνιμουμ και ένα μάξιμουμ).
3. Η θετική επίδραση στην **ανάπτυξη της ταυτότητας** των εφήβων, με την ανάληψη σημαντικών ρόλων.

Τα ζητήματα που αναμένεται να “καταπολεμηθούν” μέσω της αυτοδιαχείρισης της δομής, αλλά και οι προοπτικές μιας τέτοιας προσπάθειας περιλαμβάνουν:

1. Την εμπέδωση μιας θετικής ατζέντας προς διαπραγμάτευση στη σχέση, τη συμβίωση και τη συνεργασία μεταξύ τους, αλλά και με τους επαγγελματίες.
2. Την εμπέδωση μιας “πραγματικής” ατζέντας, αφού τα θέματα προς διαχείριση δεν θα είναι “παιδικές προκλήσεις” παρά σημαντικά ζητήματα καθημερινότητας για την ορθή λειτουργία της δομής.
3. Τη μείωση των αρνητικών πεδίων διαπραγμάτευσης αφού θα υπάρχει πεδίο συνεργασίας για την καλύτερη διαχείριση της δομής (από την οποία θα ωφελούνται όλοι-ες).
4. Την ανάληψη σημαντικών ρόλων. Έχουν καταγραφεί τα οφέλη από αντίστοιχα εγχειρήματα (βλ. ρόλος ταμείου σε φεστιβάλ).
5. Την κινητοποίηση και την πρόληψη της απόσυρσης.
6. Την αυτονόμηση, μέσω της ανάπτυξης δεξιοτήτων διαχείρισης ενός νοικοκυριού, αλλά και της συνεργασίας (συγκατοίκηση, προγραμματισμός εξόδων).

7. Την έλλειψη ενός δομημένου καθημερινού προγράμματος που να νοηματοδοτεί την παρουσία τους εντός ξενώνα και να ρυθμίζει την καθημερινότητα εν γένει (ωράρια ύπνου, σχολική συμμετοχή, εξόδους).

Ο ρόλος των επαγγελματιών

Ένα τέτοιο εγχείρημα μετασχηματισμού των ξενώνων σε κοινότητα αυτονόμησης, είναι λογικό να επιφέρει αλλαγές στους ρόλους των επαγγελματιών των ξενώνων. Οι επαγγελματίες λοιπόν, καλούνται να λειτουργήσουν εντός ενός ρόλου που θα βασίζεται στο παρακάτω τρίπτυχο:

- Εγγυητής ασφάλειας
- Εκπαιδευτής
- Συνεργάτης

Το επαγγελματικό περίγραμμα όλων των επαγγελματιών μπορεί (ενδεικτικά) να περιλαμβάνει:

1. Καθημερινό έλεγχο υλοποίησης προγραμματισμένων εργασιών.
2. Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας-δράσεων εφήβων για την εποπτεία και την υποστήριξη των ομάδων.
3. Καταγραφή των καλών πρακτικών ή δυσκολιών και διάχυση της πληροφορίας στις ομάδες προσωπικού.
4. Ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης, με στόχο τη δημιουργία και την υλοποίηση δράσεων για τη βελτίωση και την ενίσχυση των δεξιοτήτων.
5. Συνεργασία με άλλους επαγγελματίες και φορείς, με σκοπό την ανταλλαγή γνώσεων, ιδεών και εμπειριών από το πεδίο.

Συλλογικό όφελος

Η αντίληψη συλλογικού οφέλους μπορεί να συνδέεται με την ανοικτότητα της δομής και την ευκαιρία να δουν όλοι-ες το ρόλο τους μέσα από το εξωτερικό βλέμμα.

Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι η ομάδα επαγγελματιών είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε όλοι οι συνεργάτες να συμμετέχουν ενεργά και να κατανοούν τη σημασία του κοινού στόχου. Η ανοικτότητα της δομής σημαίνει ότι η επικοινωνία και η συνεργασία ενθαρρύνονται, ενώ οι ρόλοι και οι ευθύνες καθίστανται διαφανείς για όλους. Κάθε μέλος έχει την ευκαιρία να δει πώς συνδέεται ο δικός του ρόλος με το συνολικό στόχο και πώς η συνεισφορά του συμβάλλει στο κοινό καλό.

Ο ρόλος των επαγγελματιών στον τομέα της φροντίδας μετατοπίζεται ραγδαία, καθώς καλούνται πλέον να λειτουργήσουν ως εκπαιδευτές και όχι απλά ως εκτελεστές των διαφόρων εργασιών εντός του ξενώνα. Η αποστολή τους περιλαμβάνει τον εκπαιδευτικό ρόλο, με στόχο να

διασφαλίσουν ότι όλες οι αναγκαίες εργασίες θα πραγματοποιούνται προς όφελος της κοινότητας.

Συγκεκριμένα, οι επαγγελματίες στον χώρο αυτό έχουν το καθήκον να εξασφαλίσουν ότι οι έφηβοι που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αποκτούν τις απαραίτητες δεξιότητες για την ενηλικίωσή τους. Εκτός από τον παραδοσιακό ρόλο της φροντίδας, έχουν τη δυνατότητα να ενσωματώσουν και να προωθήσουν καλές πρακτικές από την καθημερινή τους ζωή. Πέραν της καθημερινής φροντίδας, μπορούν να εμπλακούν ενεργά σε παιδαγωγικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, συμβάλλοντας έτσι στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος που προάγει την συν-εκπαίδευση και την ανάπτυξη των νέων. Το να έχουν τη δυνατότητα οι επαγγελματίες, να νοηματοδοτούν την εργασία τους αποτελεί σημαντικό στοιχείο, καθώς η εμπειρία τους μπορεί να μετατραπεί σε διδακτικό εργαλείο και έμπνευση για τους νέους που υποστηρίζουν.

Η δυνατότητα να αντιληφθούν οι επαγγελματίες τον ρόλο τους μέσα από το εξωτερικό βλέμμα συνεπάγεται ότι αναγνωρίζουν τη σημασία της καθολικής συνεισφοράς και ότι η επιτυχία τους συνδέεται με τη συνολική απόδοση της ομάδας. Αυτή η συνειδητοποίηση ενισχύει τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα του συλλογικού έργου, επιτρέποντας στην κοινότητα να επιτυγχάνει τους στόχους της με βιώσιμο και ενοποιημένο τρόπο.

Προβληματισμοί

Οι δυσκολίες που μπορεί να υπάρχουν κατά το μετασχηματισμό από τον ξενώνα σε αυτοδιαχειριζόμενη δομή ενδέχεται να είναι:

1. Η προβληματική διαχείριση χρημάτων (κακοδιαχείριση, κατασπατάληση πόρων).
2. Η μη συνολική ανάληψη ρόλων σε ζητήματα που αφορούν στην ασφαλή λειτουργία της δομής (π.χ. μη ύπαρξη φαγητού).
3. Η απόσυρση από πεδία που δικαιούνται να απολαμβάνουν (σχολείο, ξεκούραση κλπ.).
4. Τα διαφορετικά επίπεδα δεξιοτήτων που έχουν κατακτηθεί, ανάλογα με την ηλικία και το βαθμό παραμέλησης.
5. Η αναγκαιότητα για θεσμική κατοχύρωση του προγράμματος αυτονόμησης
6. Ζητήματα επικινδυνότητας (πχ κουζίνα) και σημασία της παρουσίας ενηλίκων.
7. Η δέσμευση και η εμπλοκή των επαγγελματιών.
8. Η ουσιαστική δέσμευση και η εμπλοκή των εφήβων.
9. Αντιμετώπιση της “ανταλλακτικής λογικής”.

Λοιπά Δεδομένα

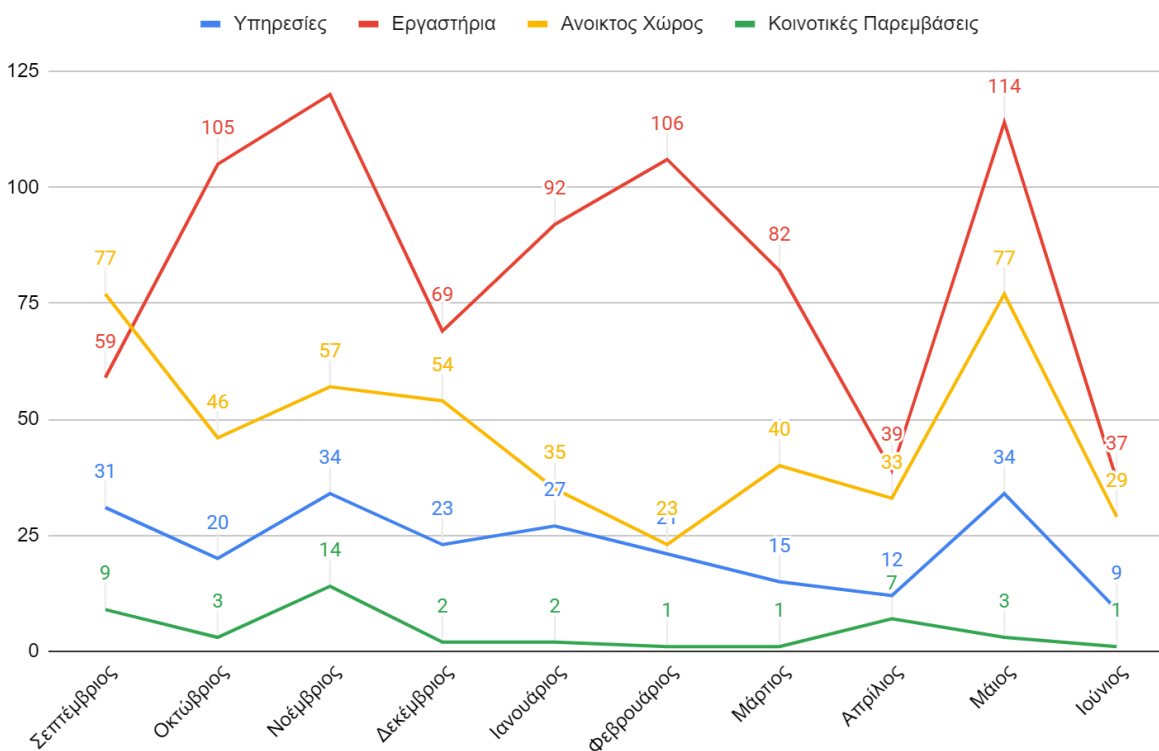
Ομάδες επαγγελματιών

Την αναφερόμενη περίοδο πραγματοποιήθηκαν ομάδες προσωπικού, ομάδες εποπτείας, και εστιασμένες ομάδες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης. Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται αναλυτικά ο αριθμός των ομάδων που υλοποιήθηκαν.

ΑΑ	Περιγραφή Ομάδας	Συχνότητα	Συμμετοχή
1	Ομάδες εποπτείας	Ανά 15 ημέρες	Ομάδα επαγγελματιών Ξενώνα και επόπτης
2	Ομάδα προσωπικού Ξενώνα	Κάθε εβδομάδα	Όλη η ομάδα των Ξενώνων
3	Μικτή Πολυκλαδική Ομάδα Ξενώνων	Κάθε εβδομάδα	Επαγγελματίες ψυχικής υγείας των δύο Ξενώνων
3	Εστιασμένες ομάδες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης ανά έφηβο-η	Κάθε μήνα	Οι εμπλεκόμενοι στους στόχους επαγγελματίες ανά έφηβο-η
4	Εκπαιδευτικές Συναντήσεις	Κάθε μήνα	Όλοι-ες οι επαγγελματίες των Ξενώνων
5	Ομάδες Συνεποπτείας επαγγελματιών - Συζήτηση περιπτώσεων	Κάθε 2 μήνες	Όλοι-ες οι επαγγελματίες του Προγράμματος και προσκεκλημένοι-ες από άλλες Μονάδες Ψυχικής Υγείας και Δομές Παιδικής Προστασίας.
6	Ειδικά σεμινάρια (πρώτες βοήθειες)	Κατά περίπτωση	Ομάδα κέντρου ημέρας

Ανάλυση δεδομένων⁸

Η εμπλοκή των εφήβων στο πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας επιμερίστηκε σε τέσσερις άξονες, τα πολιτισμικά εργαστήρια, τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, τον ανοιχτό χώρο και τις κοινοτικές παρεμβάσεις. Για την περίοδο 2022-2023 η χρονική εξέλιξη της εμπλοκής στον κάθε άξονα όπως προέκυψε από τις καθημερινές καταγραφές φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Η αυξητική τάση στον άξονα των εργαστηρίων τους μήνες Σεπτέμβριο και Ιανουάριο συμπίπτει με την έναρξη του χειμερινού και εαρινού προγράμματος των πολιτισμικών εργαστηρίων ενώ η πτώση του Απριλίου και του Ιουνίου σχετίζεται με τις διακοπές του Πάσχα και την περίοδο των προαγωγικών εξετάσεων αντίστοιχα.

⁸ Η ανάλυση αφορά σε δεδομένα των συμμετεχόντων εφήβων στο Κέντρο Ημέρας Εφήβων. Σε αυτούς-ες περιλαμβάνονται και οι έφηβοι-ες που φιλοξενούνται στους Ξενώνες Εφήβων.

Συνολική εμπλοκή σε σχέση με το προφίλ των εφήβων

Διερευνήθηκε η ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών της συνολικής εμπλοκής στο πρόγραμμα μεταξύ των διαφορετικών χαρακτηριστικών των εφήβων (φύλο, ηλικιακή ομάδα, λόγος παραπομπής, απομάκρυνση, παραμέληση, κακοποίηση, προσφυγικό προφίλ, ψυχιατρική διάγνωση, νομική εμπλοκή, νοητικά ζητήματα, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μονογονεϊκή οικογένεια, υιοθεσία ή αναδοχή και ψυχιατρική αγωγή)

Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκαν διαδοχικοί έλεγχοι με το μη παραμετρικό τεστ Wilcoxon-Mann-Whitney, στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS, δίνοντας τα παρακάτω αποτελέσματα⁹:

- Η συνολική εμπλοκή της ομάδας “με παραπομπή για τον **ανοιχτό χώρο**” ήταν στατιστικά **σημαντικά υψηλότερη** σε σύγκριση με την ομάδα “χωρίς σχετική παραπομπή” (U=280, p=.000).
- Η συνολική εμπλοκή της ομάδας “με **εισαγγελική απομάκρυνση**” ήταν στατιστικά **σημαντικά υψηλότερη** σε σύγκριση με την ομάδα “χωρίς εισαγγελική απομάκρυνση” (U=922.5, p=.042).
- Η συνολική εμπλοκή της ομάδας “με **ιστορικό παραμέλησης**” ήταν στατιστικά **σημαντικά υψηλότερη** σε σύγκριση με την ομάδα “χωρίς ιστορικό παραμέλησης” (U=915, p=.044).
- Η συνολική εμπλοκή της ομάδας “με **ιστορικό κακοποίησης**” ήταν στατιστικά **σημαντικά υψηλότερη** σε σύγκριση με την ομάδα “χωρίς ιστορικό κακοποίησης” (U=506.5, p=.004).

Οι έλεγχοι των υπόλοιπων χαρακτηριστικών των εφήβων δεν ανέδειξαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις στον βαθμό εμπλοκής στο πρόγραμμα.

Προβλεπτικοί παράγοντες νομικής εμπλοκής και ψυχιατρικής διάγνωσης

Διερευνήθηκε η ύπαρξη προβλεπτικών παραγόντων για τις εξαρτημένες μεταβλητές “της ύπαρξης ψυχιατρικής διάγνωσης” και “της εμπλοκής με το νόμο” στους κοινωνικούς παράγοντες του προφίλ των εφήβων (παραμέληση, κακοποίηση, μονογονεϊκή οικογένεια, απομάκρυνση, αναδοχή, υιοθεσία, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, νοητικά ζητήματα και λήψη φαρμακευτικής αγωγής)

Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε διωνυμική λογιστική παλινδρόμηση (binomial logistic regression), στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS, δίνοντας τα παρακάτω αποτελέσματα:

⁹ Οι αναλυτικοί πίνακες των αποτελεσμάτων παρατίθενται στο Παράρτημα

- Το μοντέλο της διωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης για την ψυχιατρική διάγνωση ήταν στατιστικά σημαντικό, $\chi^2(8)=87.674$, $p<.000$. Το μοντέλο ερμηνεύει το 79.7% (Nagelkerke R^2) της διακύμανσης της ψυχιατρικής διάγνωσης και κατηγοριοποιεί σωστά το 92.9% των περιπτώσεων. Έφηβοι/ες με ιστορικό παραμέλησης ήταν 15.18 φορές πιο πιθανό να λάβουν ψυχιατρική διάγνωση σε σχέση με τους/τις έφηβους/ες του συμπληρωματικού συνόλου.
- Το μοντέλο της διωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης για τη νομική εμπλοκή ήταν στατιστικά σημαντικό, $\chi^2(8)=15.985$, $p<.043$. Το μοντέλο ερμηνεύει το 25.5% (Nagelkerke R^2) της διακύμανσης της ψυχιατρικής διάγνωσης και κατηγοριοποιεί σωστά το 82.7% των περιπτώσεων. Έφηβοι/ες από μονογονεϊκές οικογένειες ήταν 3.77 φορές πιο πιθανό να έχουν εμπλοκή με το νόμο σε σχέση με τους/τις εφήβους/ες του συμπληρωματικού συνόλου.

Συνολική εμπλοκή σε σχέση με την αποτίμηση λειτουργικών και αποκαταστασιακών στόχων

Διερευνήθηκε η ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ της συνολικής εμπλοκής στο πρόγραμμα και της αποτίμησης των λειτουργικών και αποκαταστασιακών στόχων.

Για το σκοπό αυτό υπολογίστηκε το μη παραμετρικό μέτρο του συντελεστή συσχέτισης Spearman rho, στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS, δίνοντας τα παρακάτω αποτελέσματα:

- Ο υπολογισμός του συντελεστή Spearman rho έδειξε **χαμηλή θετική συσχέτιση** μεταξύ της συνολικής εμπλοκής και της αποτίμησης των λειτουργικών στόχων, η οποία ήταν και στατιστικά σημαντική ($r_s=.232$, $p=.022$).
- Ο υπολογισμός του συντελεστή Spearman rho **δεν έδειξε στατιστικά σημαντική συσχέτιση** μεταξύ της συνολικής εμπλοκής και της αποτίμησης των αποκαταστασιακών στόχων, ($r_s=-.045$, $p=.658$).

Εκπαίδευση - Διαρκής Συνεκπαίδευση - Έρευνα Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων

Η ομάδα επαγγελματιών του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης (ΠΨΚΠΕ) συμμετέχει (α) σε εκπαιδευτικά προγράμματα, (β) σε συναντήσεις συνεκπαίδευσης και αναστοχασμού της Ομάδας Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού (ΟΨΚ - www.omikronpsikappa.gr) και (γ) σε ερευνητικά εγχειρήματα της ΟΨΚ.

Εκπαιδευτικά Προγράμματα του ΠΨΚΠΕ

Το Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης έχει καταρτίσει ειδικό εισαγωγικό σεμινάριο για όλους-ες τους-τις επαγγελματίες, τους-τις εκπαιδευόμενους-ες φοιτητές-τριες που διεξάγουν την πρακτικής τους άσκηση, καθώς και για τους-τις εθελοντές-τριες που συνεργάζονται με το πρόγραμμα.

Εισαγωγικό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του ΠΨΚΠΕ

Το εισαγωγικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα διεξάγεται, περίπου, ανά τρεις μήνες και απευθύνεται σε κάθε νέο-α επαγγελματία που συνεργάζεται με το ΠΨΚΠΕ. Το εισαγωγικό εκπαιδευτικό σεμινάριο κατανέμεται σε οκτώ ενότητες, συνολικής διάρκειας εννέα ωρών. Συγκεκριμένα:

Ενότητα 1: **Θεσμικό Πλαίσιο Ψυχικής Υγείας: μονάδες ψυχικής υγείας, τομεοποίηση, επιτροπές και νομοθεσία ψυχικής υγείας κα.**

Ενότητα 2: **Άξονες ΠΨΚΠΕ: πολιτισμική ψυχοκοινωνική παρέμβαση, αποϊδρυματοποίηση, αυτονόμηση, ένταξη, εξατομικευμένη στοχοθεσία, κοινοτικός προσανατολισμός, διασφάλιση δικαιωμάτων, λειτουργική διασύνδεση μονάδων προγράμματος κα.**

Ενότητα 3: **Δεοντολογία επαγγελματιών ΠΨΚΠΕ**

Ενότητα 4: **Μεθοδολογία παρέμβασης επαγγελματιών ΠΨΚΠΕ: ρόλος προσώπου αναφοράς, κοινοτικές παρεμβάσεις, συνοδείες, έκτακτες παρεμβάσεις, παρεμβάσεις σε εφήβους-ες με ψυχοκοινωνικά προβλήματα (διαταραχές διαγωγής, προκλητικότητα, παραβατικότητα) ομάδες επαγγελματιών**

(προσωπικού, εποπτείας, εστιασμένες) κα.

Ενότητα 5: Τήρηση αρχείου και διοικητικές πράξεις: τήρηση λογοδοσίας και αρχείων καταγραφών, πρόσβαση σε πλατφόρμες, διαδικασίες αλλαγής βάρδιας και λήψης άδειας, πρόσβαση σε πρόγραμμα κα.

Ενότητα 6: **Οδηγός Νομικής Ενημερότητας Επαγγελματιών** (Συνεργασία με τομέα δικαιοσύνης και αστυνομία: δηλώσεις φυγών, επικοινωνία με εισαγγελία και επιμελητές κα.)

Ενότητα 7: **Ζητήματα αγωγής υγείας, υγιεινής και φροντίδας: διερεύνηση ανησυχητικών ενδείξεων, διασφάλιση φροντίδας κα.**

Ενότητα 8 (για επαγγελματίες βάρδιας): **Ζητήματα επαγγελματικού περιγράμματος επαγγελματία βάρδιας**

Ετήσιο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του ΠΨΚΠΕ

Την περίοδο 2022-2023 πραγματοποιήθηκε Ετήσιο Εκπαιδευτικό Σεμινάριο με τίτλο: “Η ψυχοκοινωνική παρέμβαση στην παιδική και εφηβική ηλικία: Η εφηβεία ως εναντίωση, σύγκρουση και ρήξη”, με επικέντρωση στα πεδία της οικογένειας, του σχολείου, της κοινότητας, των θεσμών (δικαιώματα), του πολιτισμού, της ιστορίας και της ταυτότητας.

Στο σεμινάριο συμμετείχαν ως εισηγητές εξωτερικοί-ες εισηγητές-τριες από τους κλάδους της ψυχολογίας και της ψυχοθεραπείας, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής πολιτικής, των δικαιωμάτων, των πολιτισμικών σπουδών, της πολιτικής επιστήμης, της ιστορίας και της κοινωνικής ψυχολογίας.

Το σεμινάριο ήταν δωρεάν και απευθυνόταν σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, εκπαίδευσης και πρόνοιας και σε φοιτητές-τριες κοινωνικών, ανθρωπιστικών και επιστημών της εκπαίδευσης. Συμμετείχαν 51 επαγγελματίες από τον τομέα της εκπαίδευσης (ΚΕΔΑΣΥ, σχολεία), των εξαρτήσεων (ΚΕΘΕΑ), της ψυχικής υγείας (ΕΠΑΨΥ), του προσφυγικού (Άρσις, Συνύπαρξις), της πρόνοιας (Ορφανοτροφείο Βουλιαγμένης).

(Παρακάτω η αφίσα με τις πληροφορίες του σεμιναρίου).

Αλέξης Ακριθάκης

Ετήσιο Εκπαιδευτικό Σεμινάριο

Η ψυχοκοινωνική παρέμβαση στην παιδική και εφηβική ηλικία **Η εφηβεία ως εναντίωση, σύγκρουση και ρήξη**

Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων του φορέα «Πλόες» Εταιρεία Ψυχοκοινωνικών Μελετών
Ομάδα Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού (ΟΨΚ) www.omikronpsikappa.gr

Χώρος διεξαγωγής:
Σαμουήλ Κούγκι 15, Άγιος Δημήτριος, 1^{ος} όροφος (πλησίον Μετρό Ηλιούπολης)

2023

Συνάντηση 1 - Παρασκευή 17 Φεβρουαρίου

Με την οικογένεια

Ομιλήτρια:

Αθανασία Κατή

Ψυχολόγος, Ψυχοθεραπεύτρια, Συστημική Εκπαιδευτρια και Επόπτρια

Συνάντηση 2 - Παρασκευή 17 Μαρτίου

Με το σχολείο

Ομιλήτρια:

Δήμητρα Φίλιου

Δ/ντρια Εσπερινού Γυμνασίου Αγίου Δημητρίου

Συνάντηση 3 - Παρασκευή 21 Απριλίου

Με την κοινότητα

Ομιλήτρια:

Διονυσία Κούση

Ψυχολόγος, Υπ. Διδάκτωρ Πολιτικής Ψυχολογίας

Συνάντηση 4 - Παρασκευή 12 Μαΐου

Με τους θεσμούς

Ομιλητής:

Κώστας Μοσχοβάκης

Πρόιστ. Τμ. Α Δ/σης Ψυχικής Υγείας Υπουργείου Υγείας

Συνάντηση 5 - Παρασκευή 26 Μαΐου

Με τον πολιτισμό

Ομιλητής:

Ηρακλής Παπαθεοδώρου

Τεχνολόγος Σχεδιαστής, Αρχιτέκτονας Μηχανικός

Συνάντηση 6 - Παρασκευή 16 Ιουνίου

Με την ιστορία

Ομιλητής:

Δημήτρης Παπανικολόπουλος

Διδάκτωρ Πολιτικής Επιστήμης, Ερευνητής Κοινωνικών Κινήματων

Συνάντηση 7 - Παρασκευή 23 Ιουνίου

Με την ταυτότητα

Ομιλήτρια:

Κατερίνα Καραγεώργου

Διδάκτωρ Κοινωνικής Ψυχολογίας

Η **εφηβεία** αποτελεί ένα μεταβατικό τόπο, ένα σημείο συνάντησης, διαπραγμάτευσης ή/και σύγκρουσης του υποκειμένου με τον **Άλλο** αλλά και με τον ίδιο του τον εαυτό. Αυτή η **μετάβαση** του εφήβου ως κοινωνικού υποκειμένου, που πραγματώνεται στη σύγκρουση και τη διάρθρωση του ατόμου με την **κοινωνία**, περιλαμβάνει όλα τα πεδία συνάντησης με τον Άλλο: την οικογένεια, το **σχολείο**, την κοινότητα, τους θεσμούς, τον πολιτισμό, την **ιστορία** και την **ταυτότητα**. Ωστόσο, η σύγκρουση δεν είναι κάτι που περιορίζεται στις διερευνητικές, ενίοτε διεκδικητικές απόπειρες του εφήβου-ης να κατανοήσει τις ταυτότητες και τις **ετερόπτες** που τον συγκροτούν αλλά και στις προσπάθειες των παραπάνω πεδίων (οικογένεια, σχολείο κλπ.) να διατηρήσουν τη **συνοχή** και τη **σταθερότητα** τους, ουσιοποιώντας, ψυχιατροποιώντας ή και ποινικοποιώντας πτυχές και διαστάσεις της εφηβείας.

Αυτή η **διαμάχη** δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο αποκλειστικά των τομέων της ψυχολογίας, της ψυχιατρικής και της νομικής επιστήμης. Η κατανόηση πολύπλοκων κοινωνικών φαινομένων όπως η **ψυχική νόσος**, οι εξαρτήσεις, η παραβατικότητα, η σχολική διαρροή, η παραμέληση, η μετανάστευση, οι διατροφικές πρακτικές και η **δυσφορία φύλου** απαιτεί το διατομεακό βλέμμα της ψυχιατρικής, της ψυχολογίας, της ψυχανάλυσης, της κοινωνιολογίας, της παιδαγωγικής, της κοινωνικής πολιτικής, της ανθρωπολογίας, της ιστορίας και των πολιτισμικών σπου-

Το σεμινάριο είναι δωρεάν

Δήλωση συμμετοχής:
www.omikronpsikappa.gr

Σεμινάριο Διαρκούς Εκπαίδευσης Επαγγελματιών του ΠΨΚΠΕ

Το Σεμινάριο Διαρκούς Εκπαίδευσης στοχεύει συνεκπαίδευση, μέσω της ενεργής εμπλοκής των επαγγελματιών που εργάζονται στο πεδίο και αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο σχεδιασμό και την εφαρμογή ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων. Στο σεμινάριο αυτό **οι επαγγελματίες θέτουν, προετοιμάζουν και εισηγούνται από κοινού τα θέματα που τους απασχολούν**, ενεργοποιώντας μία σειρά από εκπαιδευτικά εργαλεία, όπως η βιβλιογραφική, η βιωματική προσέγγιση ή η συζήτηση περιπτώσεων.

Ζητήματα που έχουν τεθεί σε επεξεργασία (με αναφορά στους προβληματισμούς που έθεσαν αντίστοιχες ομάδες επαγγελματιών):

Εμπιστοσύνη: Μεταξύ φιλοξενούμενων, φιλοξενούμενων και επαγγελματιών, μεταξύ επαγγελματιών - Διαχείριση της πληροφορίας και εμπιστοσύνη - Ειλικρίνεια στην πληροφορία - Συγκρούσεις - Εκχώρηση ελέγχου - Τήρηση των κανόνων και των συμφωνιών της ομάδας - Κατανόηση σε σχέση με την διαφοροποίηση από την ομάδα - Επικοινωνία - Διαφάνεια - Εξατομικευμένες παρεμβάσεις - Αντισυνεκτικότητα- Προσδοκία / Προκατάληψη / Στερεότυπα - Διακρίσεις μεταξύ επαγγελματιών - κατακερματισμένη ομάδα - Κρυφή ατζέντα - Υπο-ομάδες με βάση τη χρήση/πρόσβαση των πληροφοριών.

Κρίση (Βία): Ρεπερτόρια βίας - Φάσεις βίας: Πρόληψη / Παρέμβαση / Αποκατάσταση - Που απευθύνεται η κρίση - Υπάρχει κάποιο "νόημα" στην κρίση; - Απειλή - Κρίση ως διαδικασία συγκρότησης ταυτότητας - Μοναξιά - Ακύρωση πράξης / συναισθήματος / αιτήματος - Αναγνώριση / κοινοποίηση συναισθήματος απέναντι στην κρίση / Ενημερότητα συναισθήματος - Εξουσία - Έλεγχος - Ασφάλεια - Στιβαρότητα απέναντι στην κρίση.

Μεταβατικότητα: Προβλήματα / Ζητήματα στην ολοκλήρωση της μετάβασης - Τι σημαίνει ότι δεν υπάρχει προοπτική μετάβασης; - Οι επαγγελματίες απέναντι στη μετάβαση - Ανοικτές συζητήσεις - Εσωτερική / Εξωτερική μεταβατικότητα - Πότε ανακοινώνουμε τη μετάβαση; - Διαφάνεια / Ειλικρίνεια σε σχέση με την προοπτική μετάβασης προς τους φιλοξενούμενους - Μεταβατικότητα στο ρόλο των επαγγελματιών - Μεταβατικότητα και μετάβαση προς την ενηλικίωση των φιλοξενούμενων.

Ρόλος: Θέση / ρόλος / αρμοδιότητες - Φίλος - Σημαντικός Άλλος - Γέφυρα για τους Σημαντικούς Άλλους - Υποστηρικτικό Δίκτυο - Προώθηση αυτονομίας - Ψυχοκοινωνική υποστήριξη - Διαχείριση κρίσης - Εμπύχωση

Όρια: Πεδίο συγκρούσεων ή πεδίο διαπραγμάτευσης - Τι είναι αυτό που δεν μου "επιτρέπει" να διατηρήσω τα όρια; - Εξατομικευμένη διαχείριση - Πράγματα αδιαπραγμάτευτα - Δευτερογενής διαδικασία αποκατάστασης - Συμφωνία εντός της ομάδας - Κοινή στάση όλων των μελών της

ομάδας - Το όριο είναι πάντα όρος ομαδικού συμβολαίου; - Τήρηση ορίου ως τήρηση των ομαδικών διαδικασιών; - Δεοντολογία ως όροι συμβολαίου που δεν είναι διαπραγματεύσιμοι; - Η διαπραγμάτευση των ορίων μπορούν και πρέπει να γίνονται μέσα από συλλογικές διαδικασίες.

Οι επαγγελματίες που εργάζονται σε μονάδες ψυχικής υγείας και ειδικότερα σε στεγαστικές δομές βρίσκονται σε διαρκή κίνδυνο αντιμετώπισης συμπτωμάτων εργασιακής εξουθένωσης, φαινόμενο, το οποίο, κατά βάση, σχετίζεται με (α) την εσωστρέφεια του πλαισίου, (β) τα ωράρια λειτουργίας, (γ) αισθήματα “εγκατάλειψης” από το πλαίσιο, (δ) τις φυσικές και οργανογραμματικές αποστάσεις μεταξύ των επαγγελματιών και των διοικητικών κέντρων λήψης αποφάσεων, (ε) τις συνθήκες επείγοντος και επικινδυνότητας που δημιουργούνται από τις αντικειμενικές δυσκολίες της δουλειάς σε ένα στεγαστικό πλαίσιο. Η εξουθένωση αυτή φαίνεται να τροφοδοτεί και να τροφοδοτείται από στοιχεία **απονοηματοδότησης** των επαγγελματιών, απονοηματοδότηση της φύσης και της ουσίας της δουλειάς τους, αλλά και του ρόλου τους ως επαγγελματίες ή ακόμη και ως πρόσωπα.

Η υποστήριξη και η ενίσχυση του ρόλου των επαγγελματιών δεν είναι ανεξάρτητη από την ενίσχυση των μεταξύ τους σχέσεων, των σχέσεών τους με το πλαίσιο, με την ενίσχυση της ίδιας της ομάδας, ως **κοινότητα επαγγελματιών του πλαισίου**. Η λειτουργία της ομάδας ως κοινότητα προϋποθέτει την θεσμοθετημένη λειτουργία διαδικασιών (ομάδων) που επιτρέπουν αφενός την ισότιμη έκφραση και επικοινωνία μεταξύ των μελών της ομάδας - κοινότητας και αφετέρου τη δυνατότητα για τη συλλογική επεξεργασία ζητημάτων (αναστοχασμός, αντιμετώπιση προβλημάτων, προτεινόμενες λύσεις για ζητήματα που τους αφορούν). Οι ομάδες εποπτείας μπορούν να προσφέρουν το χώρο και το χρόνο για την από κοινού επεξεργασία ζητημάτων που απασχολούν τους επαγγελματίες, με σκοπό την αναγνώριση της αξίας του κάθε μέλους της ομάδας διακριτά, αλλά και της αξίας του ρόλου και της θέσης που κατέχει στην ομάδα.

Συνεκπαίδευση - Ομάδα Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού

Οι επαγγελματίες του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων συμμετέχουν στις συναντήσεις συνεκπαίδευσης και αναστοχασμού της **Ομάδας Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού** (ΟΨΚ - www.omikronpsikappa.gr), η οποία αποτελεί ένα ανοικτό δίκτυο επαγγελματιών, το οποίο δεν περιορίζεται σε εργαζόμενους-ες του φορέα, αλλά περιλαμβάνει επαγγελματίες από άλλους φορείς του τομέα εκπαίδευσης, πρόνοιας, δικαιοσύνης, προσφυγικού-μεταναστευτικού και υγείας.

Οι συναντήσεις, επικεντρώνονται σε ζητήματα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης, αποκλεισμού - περιθωριοποίησης, ένταξης, καθώς και στη σημασία της πολιτισμικής διάστασης (γλώσσα-εκπαίδευση-τέχνη-τεχνολογία-πολιτισμός) και οργανώνονται σε 3 κύκλους:

1. **Κύκλος Επιστημολογικού Προβληματισμού:** Αφορά σε συναντήσεις με σκοπό τη μελέτη και την εισήγηση κειμένων, βιβλίων και επιστημονικών άρθρων με αντικείμενο θεωρητικά και μεθοδολογικά δεδομένα για την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση, τις κοινοτικές παρεμβάσεις σε παιδιά και εφήβους, την κοινωνική ταυτότητα κλπ.
2. **Κύκλος Συμμετοχικού Προβληματισμού:** Αφορά σε συναντήσεις αναστοχασμού με αντικείμενο κοινωνικές θεματικές (σχολική διαρροή, ιδρυματική φροντίδα κλπ.), οι οποίες οργανώνονται σε κύκλο ομοτίμων.
3. **Συζήτησης περιπτώσεων - συνεποπτείας μέσω της χρήσης οπτικοποιημένων ψυχοκοινωνικών αξόνων:** Αφορά σε συναντήσεις συνεποπτείας περιπτώσεων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, αξιοποιώντας οπτικά εργαλεία και αναπαραστάσεις (πρόγραμμα miro).

ΟΜΙΚΡΟΝ ΨΙ ΚΑΠΠΑ

Ομάδα
Ψυχοκοινωνικού
Προβληματισμού

Θεωρία | Έρευνα | Πρακτική | Εποπτεία | Εκπαίδευση

www.omikronpsikappa.gr omadapsikappa@gmail.com

Παρακάτω παρουσιάζονται οι θεματικές των κύκλων αναστοχασμού της Ομάδας Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού από τη δημιουργία της (2/9/2020):

ΑΑ	Τίτλος συνάντησης	Κύκλος Συνάντησης	Ημερομηνία
1	Η «διαγωγή» ως διαταραχή: Διερεύνηση μεθοδολογίας της παρέμβασης σε παιδιά και εφήβους με προβλήματα συμπεριφοράς.	Επιστημολογικού Προβληματισμού	9/12/2021

2	Σύμπλεγμα Ψ: Το επαγγελματικό περίγραμμα των ψυχολόγων στην Ελλάδα Παρουσίαση αποτελεσμάτων προέρευνας.	Επιστημολογικού Προβληματισμού	25/2/2022
3	Πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικής διαρροής: Πρακτικές και προτεινόμενη μεθοδολογία παρέμβασης.	Συμμετοχικού Προβληματισμού	1/4/2022
4	Συζήτηση περίπτωσης Α.	Συνεπoptεία (miro)	13/5/2022
5	Ο ρόλος των επαγγελματιών βάρδιας στις μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και στις μονάδες παιδικής προστασίας.	Συμμετοχικού Προβληματισμού	27/5/2022
6	Συζήτηση περίπτωσης Ε.	Συνεπoptεία (miro)	8/6/2022
7	Συζήτηση περίπτωσης Κ.	Συνεπoptεία (miro)	20/7/2022
8	Το ψέμα στην παιδική, εφηβική και ενήλικη ζωή: Εμπειρικά και θεωρητικά δεδομένα.	Επιστημολογικού Προβληματισμού	30/7/2022
9	Κρίση στην ψυχοκοινωνική παρέμβαση: Διαχείριση ή νοηματοδότηση;	Συμμετοχικού Προβληματισμού	25/11/2022
10	Συζήτηση περίπτωσης Φ.	Συνεπoptεία (miro)	30/11/2022
11	"Κατανόησε με ή σε καταβροχθίζω" Ο λόγος των παιδιών ως χάρτης για την κατανόηση της παιδικής παραμέλησης	Επιστημολογικού Προβληματισμού	9/12/2022
12	Συζήτηση περίπτωσης Ε.	Συνεπoptεία (miro)	25/1/2023
13	Ατομικές και ομαδικές αποφάσεις σε θεραπευτικά και ψυχοκοινωνικά πλαίσια. Το πλαίσιο, η ομάδα και το άτομο, το επείγον, η ευθύνη και η θεραπευτική σχέση.	Συμμετοχικού Προβληματισμού	10/2/2023
14	"Η αλητεία ως θέση άρνησης του πολιτισμού και της ταυτότητας"	Επιστημολογικού Προβληματισμού	7/4/2023
15	Απολογισμός των κύκλων και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της ΟΨΚ για την περίοδο 2022-2023	Συμμετοχικού Προβληματισμού	9/6/2023
16	"Η εφηβεία ως εναντίωση, σύγκρουση και ρήξη με την ιστορία"	Επιστημολογικού Προβληματισμού	21/7/2023

Έρευνα - Ομάδα Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού

Τα τελευταία τρία χρόνια η Ομάδα Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού έχει διεξάγει δύο έρευνες, σχετικά με την τυπολογία των στεγαστικών δομών και το επαγγελματικό περίγραμμα των ψυχολόγων στην Ελλάδα. Αυτή τη στιγμή, οι επαγγελματίες, μέσω του ερευνητικού τομέα της ΟΨΚ, οργανωμένοι σε ανοικτές ομάδες, εργάζονται πάνω σε έξι διαφορετικά ερευνητικά εγχειρήματα, όπως περιγράφονται παρακάτω.

1. Διερεύνηση πλαισίου αρχών και λειτουργίας στεγαστικών δομών εφήβων (δεύτερη φάση).
2. Έρευνα για το επαγγελματικό περίγραμμα του/της ψυχολόγου (δεύτερη φάση).
3. Χαρτογράφηση και διερεύνηση επικινδυνότητας σημείων συγκέντρωσης (στέκια) παιδιών και εφήβων.
4. Διερεύνηση του εννοιολογικού περιβάλλοντος της οριακής νοημοσύνης.
5. Ο ρόλος της οικογένειας ως στοιχείο ανάλυσης της παραμέλησης και ως προβλεπτικός παράγοντας για την παραβατικότητα των εφήβων.
6. Η συμπεριφορά ως διαταραχή. ΔΕΠΥ - διαταραχές διαγωγής/συμπεριφοράς και διαταραχές ταυτότητας. Διερεύνηση των εννοιολογικών και εμπειρικών δεδομένων γύρω από την ανάπτυξη και την εκδήλωση των “εναντιωματικών συμπεριφορών” σε παιδιά, εφήβους-ες και ενήλικες.

Διασφάλιση δικαιωμάτων των εφήβων και των επαγγελματιών

Θεραπευτικό Πρωτόκολλο

Αναφορικά με τους Ξενώνες Εφήβων, μετά την εγκριτική απόφαση της Επιτροπής Διαχείρισης Μεταβάσεων Ψυχικά Ασθενών σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης για την ένταξη εφήβου-ης στους Ξενώνες, ενεργοποιείται το θεραπευτικό πρωτόκολλο. Μέσα από τις διαδικασίες φιλικές για τους εφήβους-ες για την πρώτη επαφή των επαγγελματιών με τους/τις εφήβους-ες καλλιεργείται σταδιακά σχέση εμπιστοσύνης, διαμέσου συστηματικής και ειλικρινούς ενημέρωσης των εφήβων, αλλά και των προσώπων που τους υποστηρίζουν για ζητήματα που αφορούν τη μετάβαση τους στους Ξενώνες, λαμβάνοντας υπόψη συνοδές δυσκολίες, άγχη και φόβους που είναι λογικό να αναπτύσσουν οι έφηβοι-ες πριν την ένταξή τους στο νέο και αρχικά ανοίκειο περιβάλλον των Ξενώνων. Πριν την ένταξη των εφήβων, δίνεται η δυνατότητα ολιγόωρων επισκέψεων στο χώρο, δοκιμαστικής διανυκτέρευσης, αλλά και προγραμματισμένων εξωτερικών προγραμμάτων στη γειτονιά αναφοράς, προκειμένου να εξοικειώνονται τόσο με τις εγκαταστάσεις, όσο και με την περιοχή που βρίσκονται οι Ξενώνες, αλλά και να γνωριστούν σταδιακά με τους/τις άλλους-ες φιλοξενούμενους-ες. Παράλληλα, στο πλαίσιο της σταδιακής υποδοχής των εφήβων στις εξωτερικές βόλτες γνωριμίας με την γειτονιά, δύνανται να συμμετέχουν πρόσωπα από το οικογενειακό ή/και φιλικό τους περιβάλλον.

Κατά την επίσκεψη του εφήβου ή έφηβης στον Ξενώνα πραγματοποιείται ατομική συνάντηση με επαγγελματία ψυχικής υγείας, όπου και γίνεται ενημέρωση για τον κανονισμό λειτουργίας του Ξενώνα, αλλά και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φιλοξενούμενων. Το έντυπο του Συμβολαίου Συνεργασίας συνυπογράφεται από τον επαγγελματία και τον έφηβο-η. Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το δικαίωμα των εφήβων και των οικογενειών του για την ενημέρωση και τη συμμετοχή στις παρεμβάσεις υποστήριξης που τους αφορούν διασφαλίζεται μέσα από την **κοινοποίηση του Πλάνου Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης, το οποίο συνδιαμορφώνεται με τη συνδρομή των εφήβων και κοινοποιείται στους ίδιους-ες και στις οικογένειές τους μετά το πέρας του πρώτου μήνα φιλοξενίας.**

Κώδικας Δεοντολογίας ΠΨΚΠΕ

Για τη συνολική διασφάλιση και τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των επαγγελματιών και μεταξύ των επαγγελματιών και των εφήβων έχει συνταχθεί **Κώδικας Δεοντολογίας** του Προγράμματος, από αντιπροσωπευτική ομάδα επαγγελματιών, ο οποίος αποσκοπεί στη

δέσμευση όλων των δρώντων και συμμετεχόντων-ουσών στο Πρόγραμμα από γενικές αρχές και κατευθύνσεις.

Ειδικότερα, περιλαμβάνει τις θεμελιώδεις αρχές, τους κανόνες και τις αξίες που διαμορφώνουν το πλαίσιο των δραστηριοτήτων των επαγγελματιών και απασχολουμένων εθελοντών και καθορίζουν την καθημερινή τους συμπεριφορά και πρακτική. Πρακτικός σκοπός του κώδικα είναι η καθοδήγηση στη λήψη αποφάσεων, σε περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να δημιουργηθούν διλήμματα σχετικά με το σωστό τρόπο συμπεριφοράς και διαχείρισης θεμάτων που άπτονται των αρχών και των κανόνων ηθικής και δικαιωμάτων.

Ο κώδικας αποβλέπει πρωτίστως, στο να καταστήσει τις αρχές και τα δικαιώματα που περιλαμβάνονται σε αυτόν, κατευθυντήριες γραμμές που θα διέπουν τις επαγγελματικές σχέσεις, θα καθοδηγούν τη συμπεριφορά του προσωπικού του Προγράμματος και θα αποτελούν στέρεα βάση για τη λήψη ορθών αποφάσεων. Είναι αυτονόητο ότι λειτουργεί συμπληρωματικά ως προς τα συναφή με το αντικείμενο του προγράμματος νομοθετήματα αλλά και τους κώδικες δεοντολογίας των επιμέρους ομάδων επαγγελματιών (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, δικηγόροι κ.τ.λ), οι διατάξεις των οποίων, οφείλουν να τηρούνται από τους επαγγελματίες που απασχολούνται στο Πρόγραμμα.

Προβλήματα - Δυσκολίες - Ελλείψεις του Δικτύου Υπηρεσιών Εφήβων

Ζητήματα Τυπολογίας Ξενώνων (Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης) Εφήβων¹⁰

Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων λειτουργίας του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων έχουν παρατηρηθεί ζητήματα που χρήζουν αποσαφήνισης, σχετικά με την τυπολογία των στεγαστικών δομών εφήβων, ζητήματα τα οποία αφορούν (α) στα κριτήρια ένταξης των εφήβων στις δομές, (β) στη διάρκεια φιλοξενίας και (γ) στη συνεργασία με εισαγγελικές - δικαστικές αρχές. Παρακάτω, με αφορμή την ανάπτυξη νέων στεγαστικών δομών που απευθύνονται σε εφήβους-ες με ψυχοκοινωνικές δυσκολίες, παρουσιάζονται αναλυτικά τα επιμέρους ζητήματα.

Κριτήρια ένταξης φιλοξενούμενων

Τα κριτήρια ένταξης των ξενώνων εφήβων του φορέα “Πλόες” Ε.ΨΥ.ΜΕ. προκύπτουν από το με Αριθμ. Πρωτ. Γ3β/Γ.Π.οικ.7627 και ημερομηνία 07 / 12 / 2021 Έγγραφο της Δ/σης Ψυχικής Υγείας με θέμα: *Τροποποίηση - συμπλήρωση του με αρ. πρωτ. Γ3β/Γ.Π.οικ.53523/17-07-2019 εγγράφου της υπηρεσίας μας με θέμα «Σχετικά με την ανάπτυξη μονάδων ψυχικής υγείας (Ξενώνες βραχείας παραμονής, Κέντρο Ημέρας) για εφήβους και ανηλίκους με ψυχοκοινωνικά προβλήματα στην Αττική», το οποίο προσδιορίζει τα παρακάτω:*

Διάγνωση - Αξιολόγηση Εφήβων και περιγραφή δομών

Στο έγγραφο της Δ/σης Ψυχικής Υγείας αναφέρεται ότι στους ξενώνες εφήβων του φορέα “Πλόες” Ε.ΨΥ.ΜΕ. **“αντενδείκνυται η ένταξη εφήβων που αντιμετωπίζουν σοβαρές ψυχικές διαταραχές, μέτρια και σοβαρή νοητική καθυστέρηση, διαταραχή του αυτισμού και ενεργές εξαρτήσεις (όχι περιστασιακή χρήση ουσιών)”**. Η επιλογή των συγκεκριμένων κριτηρίων δεν αποκλείει την υποστήριξη εφήβων με τα άνωθι ζητήματα, μιας και λαμβάνει υπόψη τη λειτουργία ήδη υφιστάμενων δομών εξειδικευμένων σε πληθυσμούς που αντιμετωπίζουν (α) προβλήματα ψυχικής υγείας, (β) αναπτυξιακά και νοητικά προβλήματα και (γ) ζητήματα εξαρτήσεων.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι στην πρώτη έκδοση του εγγράφου ορίζεται ως αντένδειξη η ποινική καταδίκη εφήβων, κάτι που, σε συνεργασία της Δ/σης Ψυχικής Υγείας και του φορέα

¹⁰ Το κεφάλαιο αυτό αφορά σε έγγραφο που εστάλει στη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας (4/8/2023) με σκοπό τη δικτύωση και τον αποτελεσματικό συντονισμό των ενεργειών των στεγαστικών δομών ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης εφήβων.

“Πλόες” Ε.ΨΥ.ΜΕ. αφαιρέθηκε στο τροποποιημένο έγγραφο, λόγω της αναγκαιότητας υποστήριξης εφήβων που εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά, όπου με βάση την βιβλιογραφία¹¹ και την εμπειρία φαίνεται ότι κατά βάση εντάσσονται στην κατηγορία εφήβων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα (η παραβατικότητα, ως εξώστρεφη κοινωνικά ανεπιθύμητη συμπεριφορά ορίζεται ως σύμπτωμα που εκδηλώνεται από εφήβους-ες που χρήζουν ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και αποκατάστασης και συσχετίζεται με προβλήματα στην οικογένεια και στο σχολείο ιδιαίτερα κατά την αναπτυξιακή περίοδο της εφηβικής ηλικίας).

Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη (α) την εμπειρία υποστήριξης του εν λόγω πληθυσμού και (β) την αποφυγή παραγωγής επιπρόσθετου στίγματος (από όρους, όπως είναι η “παραβατικότητα”), **κρίνεται σημαντική η διατήρηση του όρου (περιγραφή τυπολογίας) “Ξενώνας φιλοξενίας εφήβων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα”.**

Ηλικία ένταξης.

Στο ίδιο έγγραφο ορίζεται το ηλικιακό εύρος των 12-18, το οποίο καλύπτει ένα σημαντικό κενό στις ανάγκες φιλοξενίας της συγκεκριμένης ηλικιακής κατηγορίας (έφηβες-οι), καθώς έχουν αναπτυχθεί κυρίως δομές που καλύπτουν τις ανάγκες φιλοξενίας παιδιών κάτω των 12 ετών (δομές πρόνοιας φορέων ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ) ή ενηλίκων (δομές πρόνοιας και μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης - Ξενώνες ή Οικοτροφεία φορέων ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ).

Με δεδομένο τις περιορισμένες δομές και υπηρεσίες που απευθύνονται σε εφήβους-ες, διατομεακά, **κρίνεται σημαντική η επιλογή ενός ηλικιακού εύρους υποστήριξης και φιλοξενίας εφήβων από τις μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης μεταξύ 12 και 18** (αν και βιβλιογραφικά η εφηβεία εκτείνεται πριν και μετά το εν λόγω ηλικιακό εύρος¹²), ωστόσο τα 12 - 18 έτη ταυτίζονται με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και η τυποποίηση αυτή καλύπτει το κενό των υπηρεσιών μεταξύ της παιδικής ηλικίας και της ενήλικης ζωής.

Διάρκεια φιλοξενίας

Οι Ξενώνες εφήβων, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση με αρ.πρωτ. Α3α/οικ.876, με θέμα: “Καθορισμός του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (Οικοτροφεία - Ξενώνες) και των Προγραμμάτων Προστατευμένων Διαμερισμάτων”, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, **αποτελούν δομές υψηλού βαθμού υποστήριξης και, συνεπώς, βραχείας διαμονής (μέχρι 8 μήνες). Η βραχεία διαμονή**

¹¹ Ενδεικτικά βλ.: Basto-Pereira, M., Maia, Â. Persistence in Crime in Young Adults with a History of Juvenile Delinquency: the Role of Mental Health and Psychosocial Problems. Int J Ment Health Addiction 16, 496–506 (2018). <https://doi.org/10.1007/s11469-017-9847-7>

¹² Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας: «Εφηβοί» είναι τα άτομα που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 10-19 ετών και «Νεοί-ες» η ηλικιακή ομάδα από 15-24 ετών. Βλ.: <https://www.who.int/southeastasia/health-topics/adolescent-health>

κρίνεται σημαντική, αφενός γιατί προωθεί την συστηματική εξατομικευμένη θεραπευτική παρέμβαση με προοπτική τη μετάβαση στην εξωδρυματική φροντίδα (συστηματική προετοιμασία πριν την ένταξη, παρέμβαση με αναφορά σε στόχους του ατομικού θεραπευτικού πλάνου), αφετέρου γιατί καθορίζει τη διαφοροποίηση των μονάδων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης εφήβων με τις προνοιακές δομές, στις οποίες η υποστήριξη, πολλές φορές ταυτίζεται με τη φιλοξενία.

Ζητήματα συνεργασίας με εισαγγελικές - δικαστικές αρχές

Ένα βασικό ζήτημα που έχει προκύψει είναι η δυσκολία του τομέα παιδικής προστασίας να διακρίνει ότι οι ξενώνες εφήβων που λειτουργούν φορείς του αρ.11 του ν. 2716/1999 δεν αποτελούν δομές του συστήματος πρόνοιας.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να αποσαφηνιστεί προς τις αρμόδιες Δικαστικές και Εισαγγελικές Αρχές:

1. Η **τυπολογία των Ξενώνων Εφήβων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα** (κριτήρια ένταξης, διάρκεια φιλοξενίας, ηλικικό εύρος).
2. Η **διαδικασία της Εγκυκλίου με ημερ. 04 / 01 / 2021 , Αρ. Πρωτ.: Γ3α,β/Γ.Π.οικ.131 και θέμα: Διαδικασία μετάβασης ψυχικά ασθενών σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης**, ώστε να αποφεύγεται η τοποθέτηση εφήβων σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης με εισαγγελικές διατάξεις φιλοξενίας, πριν την αξιολόγηση του φακέλου του ασθενούς από την αρμόδια Επιτροπή Διαχείρισης της Μετάβασης ασθενών σε ΜΨΑ.
3. Το γεγονός ότι **οι μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης δεν δύνανται να αναλαμβάνουν οριστικές εξουσίες για τους ανήλικους-ες φιλοξενούμενους-ες (επιμέλεια, γονική μέριμνα), υποκαθιστώντας το οικογενειακό πλαίσιο, λόγω του μεταβατικού και θεραπευτικού/αποκαταστασιακού τους χαρακτήρα.**

Λοιπά Ζητήματα

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι οι Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης του συστήματος ψυχικής υγείας, ελλείπει ενιαίου συστήματος διαχείρισης μετάβασης για φιλοξενία σε δομές της πρόνοιας, καλούνται να υποστηρίξουν περιπτώσεις ανηλίκων για τους οποίους-ες απαιτείται κυρίως φιλοξενία (σε πολλές περιπτώσεις μακροχρόνια), καθότι στερούνται οικογενειακού πλαισίου.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, κρίνεται σημαντική η διασύνδεση των αρμόδιων Επιτροπών Διαχείρισης της Μετάβασης ψυχικά ασθενών σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης των

Υ.Π.Ε., με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), το οποίο δύναται να λειτουργεί διαχειριστικά στην παραπομπή προνοιακών περιστατικών. Συγκεκριμένα, με βάση βάση εγκύκλιο του Αρείου Πάγου (Εγκύκλιος 5/2021), οι κατά τόπους Εισαγγελίες Ανηλίκων λαμβάνουν γνώση μέσω του Ε.Κ.Κ.Α. περί των κενών θέσεων των προνοιακών δομών (φορέων Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ.). Συνεπώς, στις περιπτώσεις που η αρμόδια επιτροπή διαχείρισης μετάβασης της Υ.Π.Ε. κρίνει ότι η περίπτωση που περιγράφεται στο φάκελο χρήζει προνοιακής υποστήριξης δύναται να παραπέμψει στο Ε.Κ.Κ.Α.

Επιπλέον, είναι σημαντικό οι φορείς παραπομπής (κοινωνικές υπηρεσίες Δήμων, νοσοκομείων κ.ο.κ.) να ενημερωθούν αντιστοίχως για την αναγκαιότητα διάκρισης του πλαισίου υποστήριξης που παρέχουν οι Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης ώστε να περιοριστεί το φαινόμενο παραπομπής εφήβων που χρήζουν υποστήριξης από προνοιακές δομές, με απώτερο σκοπό να αποφευχθούν οι μετακινήσεις των ανηλίκων μεταξύ στεγαστικών δομών, που λειτουργεί ως δευτερογενής κακομεταχείριση των ανηλίκων.

Ζητήματα μεθοδολογίας καταγραφής, συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων

Είναι σημαντικό να αποσαφηνιστούν ορισμένες προβληματικές και ζητήματα μεθοδολογίας που προκύπτουν κατά την επεξεργασία των δεδομένων και να εφαρμοστούν απαραίτητες τροποποιήσεις και ερμηνευτικές διευκρινίσεις. Αυτό είναι σημαντικό όχι μόνο για την ανάλυση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων, αλλά και για την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του πλαισίου, αλλά και την αναγκαιότητα των παρεμβάσεων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στον καλύτερο προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων και των ρόλων των επαγγελματιών, βοηθώντας να ξεπεραστούν ζητήματα συντονισμού και προγραμματισμού.

Ένα πρώτο θέμα αναφοράς είναι οι διαφορές μεταξύ των ατομικών συναντήσεων συμβουλευτικής και των υποστηρικτικών συναντήσεων των εφήβων. Η καθοριστική διαφοροποίηση και κατανόηση των χαρακτηριστικών τους θα συμβάλει στον καλύτερο προσδιορισμό του ρόλου των επαγγελματιών και των στόχων του πλαισίου. Αυτό είναι κρίσιμο για την επίλυση μεθοδολογικών ζητημάτων που προκύπτουν κατά την καταγραφή, επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων. Με μια πρώτη ματιά μπορούμε να πούμε ότι η ατζέντα των υποστηρικτικών συναντήσεων συνδέεται πρωτίστως με τις Δράσεις Αυτονόμησης Εφήβων, την αυτονόμηση/αυτοδιαχείριση της κοινότητας, την καθημερινή εντός του Ξενώνα και την εβδομαδιαία στοχοθεσία των εφήβων. Οι συναντήσεις συμβουλευτικής, παρά το μικρό αριθμό τους, φαίνεται να συνδέονται περισσότερο με ζητήματα που σχετίζονται με την απομάκρυνση των εφήβων από το οικογενειακό πλαίσιο και θέματα σχέσεων με τους σημαντικούς άλλους.

Ένα άλλο ζήτημα που χρήζει διευκρίνισης αφορά τη μεθοδολογία καταγραφής των παρεμβάσεων. Παρατηρείται έλλειψη ενιαίας μεθοδολογίας είτε μεταξύ των Ξενώνων είτε μεταξύ των επαγγελματιών. Ακόμα, δεν είναι πάντοτε διακριτή η προτεραιοποίηση στις καταγραφές, υπό την έννοια ότι δεν είναι σαφές σε όλους τους επαγγελματίες τι πρέπει να καταγράφεται και τι όχι. Πιθανό να είναι βοηθητικό για τους επαγγελματίες να γίνονται πιο συμπυκνωμένες καταγραφές, οι οποίες να συνδέονται με τη στοχοθεσία του πλάνου των εφήβων και να περιλαμβάνουν τις πιο σημαντικές πληροφορίες, οι οποίες είναι προς αξιοποίηση της εστιασμένης ομάδας και των επαγγελματιών που αναλαμβάνουν της υποστηρικτικές συναντήσεις συμβουλευτικής. Παρατηρήθηκε ακόμα, ότι μια καλή πρακτική είναι το πεδίο παρατηρήσεων στο τέλος της καταγραφής, όπου ο επαγγελματίας αναφέρεται στα βασικά σημεία της συζήτησης, σε σκέψεις και προτάσεις για τη διαχείριση μιας κατάστασης, όπως επίσης οι καταγραφές που αναφέρονται στο ΠΨΚΠ των εφήβων. Είναι σημαντικό να καθοριστούν σαφώς οι προτεραιότητες στις καταγραφές και να εξασφαλιστεί η συνοχή και η κατανόηση από όλους. Περιττές λεπτομέρειες πρέπει να αποφεύγονται, ενώ οι καταγραφές θα πρέπει να συνδέονται με τους κεντρικούς στόχους των εφήβων. Αυτό επιτρέπει στους επαγγελματίες να συγκεντρώνονται στα κύρια σημεία, ενώ οι συνολικές καταγραφές πρέπει να είναι σαφείς, ενοποιημένες και ευανάγνωστες. Αυτές οι προσεγγίσεις μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της μεθοδολογίας και να διευκολύνουν την αποτελεσματική καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων, προωθώντας τους στόχους του πλαισίου και την αποτελεσματική υποστήριξη των εφήβων.

Παράρτημα

Συνολική εμπλοκή σε σχέση με το προφίλ των εφήβων

Ranks

	Ανοικτός Χώρος	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Συνολική Εμπλοκή	Όχι	80	44,00	3520,00
	Ναι	18	73,94	1331,00
	Total	98		

Test Statistics^a

	Συνολική Εμπλοκή
Mann-Whitney U	280,000
Wilcoxon W	3520,000
Z	-4,161
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

a. Grouping Variable: Ανοικτός Χώρος

Ranks

	Εισαγγελική	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Συνολική Εμπλοκή	Όχι	50	43,95	2197,50
	Ναι	48	55,28	2653,50
	Total	98		

Test Statistics^a

	Συνολική Εμπλοκή
Mann-Whitney U	922,500
Wilcoxon W	2197,500
Z	-2,033
Asymp. Sig. (2-tailed)	,042

a. Grouping Variable: Εισαγγελική

Ranks

	Παραμέληση	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Συνολική Εμπλοκή	Όχι	44	43,30	1905,00
	Ναι	54	54,56	2946,00
	Total	98		

Test Statistics^a

	Συνολική Εμπλοκή
Mann-Whitney U	915,000
Wilcoxon W	1905,000
Z	-2,010
Asymp. Sig. (2-tailed)	,044

a. Grouping Variable:
Παραμέληση

Ranks

	Κακοποίηση	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Συνολική Εμπλοκή	Όχι	76	45,16	3432,50
	Ναι	22	64,48	1418,50
	Total	98		

Test Statistics^a

	Συνολική Εμπλοκή
Mann-Whitney U	506,500
Wilcoxon W	3432,500
Z	-2,892
Asymp. Sig. (2-tailed)	,004

a. Grouping Variable:
Κακοποίηση

Προβλεπτικοί παράγοντες ψυχιατρικής διάγνωσης και νομικής εμπλοκής

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	87,674	8	,000
	Block	87,674	8	,000
	Model	87,674	8	,000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	44,858 ^a	,591	,797

a. Estimation terminated at iteration number 7 because parameter estimates changed by less than ,001.

Classification Table^a

Observed		Predicted		
		Ψυχιατρική Διάγνωση		Percentage Correct
		Όχι	Ναι	
Step 1	Ψυχιατρική Διάγνωση	Όχι	Ναι	
		55	3	94,8
		4	36	90,0
Overall Percentage				92,9

a. The cut value is ,500

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)		
							Lower	Upper	
Step 1 ^a	mental(1)	-,234	1,345	,030	1	,862	,792	,057	11,051
	special_edu(1)	-,807	,992	,661	1	,416	,446	,064	3,120
	single(1)	-1,849	,981	3,550	1	,060	,157	,023	1,077
	adoption(1)	-1,427	1,085	1,730	1	,188	,240	,029	2,013
	prosecutor(1)	-,890	1,058	,708	1	,400	,411	,052	3,265
	medication(1)	-6,189	1,216	25,921	1	,000	,002	,000	,022
	neglecton(1)	2,720	1,266	4,619	1	,032	15,176	1,270	181,286
	abuse(1)	-1,747	1,043	2,803	1	,094	,174	,023	1,347
	Constant	6,502	2,273	8,182	1	,004	666,654		

a. Variable(s) entered on step 1: mental, special_edu, single, adoption, prosecutor, medication, neglecton, abuse.

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	15,985	8	,043
	Block	15,985	8	,043
	Model	15,985	8	,043

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	71,244 ^a	,151	,255

a. Estimation terminated at iteration number 6 because parameter estimates changed by less than ,001.

Classification Table^a

Observed		Predicted			
		Νομική Εμπλοκή		Percentage Correct	
		Όχι	Ναι		
Step 1	Νομική Εμπλοκή	Όχι	78	4	95,1
		Ναι	13	3	18,8
Overall Percentage					82,7

a. The cut value is ,500

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)		
							Lower	Upper	
Step 1 ^a	mental(1)	,040	,853	,002	1	,963	1,041	,196	5,535
	special_edu(1)	-,312	,679	,211	1	,646	,732	,193	2,771
	single(1)	1,327	,655	4,105	1	,043	3,771	1,044	13,620
	adoption(1)	1,407	1,200	1,376	1	,241	4,083	,389	42,866
	prosecutor(1)	-,193	,870	,049	1	,824	,824	,150	4,534
	medication(1)	,730	,710	1,057	1	,304	2,075	,516	8,341
	neglecton(1)	-2,108	1,069	3,886	1	,049	,121	,015	,988
	abuse(1)	,431	,719	,360	1	,549	1,539	,376	6,297
	Constant	-3,570	1,533	5,419	1	,020	,028		

a. Variable(s) entered on step 1: mental, special_edu, single, adoption, prosecutor, medication, neglecton, abuse.

Συνολική εμπλοκή σε σχέση με την αποτίμησης λειτουργικών και αποκαταστασιακών στόχων

Correlations

			Συνολική Εμπλοκή	Αποτίμηση Λειτουργικών
Spearman's rho	Συνολική Εμπλοκή	Correlation Coefficient	1,000	,232*
		Sig. (2-tailed)	.	,022
		N	98	98
	Αποτίμηση Λειτουργικών	Correlation Coefficient	,232*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,022	.
		N	98	98

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Correlations

			Συνολική Εμπλοκή	Αποτίμηση Αποκαταστασιακών
Spearman's rho	Συνολική Εμπλοκή	Correlation Coefficient	1,000	-,045
		Sig. (2-tailed)	.	,658
		N	98	98
	Αποτίμηση Αποκαταστασιακών	Correlation Coefficient	-,045	1,000
		Sig. (2-tailed)	,658	.
		N	98	98